

Kyiv
School of
Economics

КИЇВСЬКА ШКОЛА ЕКОНОМІКИ

МАГІСТЕРСЬКА ПРОГРАМА З ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ВРЯДУВАННЯ

ДИПЛОМНА РОБОТА

**«Фактори, які впливають на обсяг юридичної незалежності
конкурентних відомств»**

Студенка: Нечитайло Ольга
Наукова керівниця: Юлія Кунцевич

Для здобуття освітнього ступеня: Магістр
за спеціальністю: 281 Публічне управління та адміністрування

Київ 2024

ЗМІСТ

Анотація	6
Вступ	7
1. Огляд літератури	7
1.1. Актуальність дослідження	8
1.2. Поняття незалежності та її види	9
1.3. Складові незалежності та її обрахунок	11
1.4. Вплив зовнішніх факторів (характеристик країн) на рішення парламентів (у т.ч. щодо формальних гарантій незалежності НКО)	13
1.5. Висновки за розділом	14
2. Аналітична рамка	16
2.1. Обґрунтування наукової рамки	16
2.2. Наукова прогалина	17
2.3. Аналітичне питання	17
2.3. Висновки за розділом	18
3. Методологічний дизайн дослідження	19
3.1. Концептуалізація понять	19
3.2. Методологія дослідження впливу X на Y.	19
3.3. Методологія розрахунку Y - Legal Independence Index	19
3.4. Методологія визначення X - незалежних змінних	22
3.5. Збір даних	22
3.6. Формування вибірки і достовірність результатів	23
3.7. Висновки за розділом	23
4. Результати дослідження	25
4.1. Результати розрахунку та аналізу Legal Independence Index	25
4.2. Результати розрахунку та аналізу кластеру «Керівництво» для Legal Independence Index	28
4.3. Результати розрахунку та аналізу кластеру «Відносини з політиками» для Legal Independence Index	31
4.4. Результати розрахунку та аналізу кластеру «Фінанси і організація» для Legal Independence Index	34
4.5. Результати розрахунку та аналізу кластеру «Регуляторні компетенції» для Legal Independence Index	38
4.6. Юридична незалежність і ефективність	40

4.7. Висновки за розділом	42
Висновки і подальша дискусія	43
Пропоновані зміни до публічної політики	45
Список використаних джерел	47
I. Наукова література:	47
Додатки	58
Додаток 1.1.	
Інформація стосовно основних компонентів незалежності національних конкурентних відомств, відображених в науковій літературі	59
Додаток 1.2.	
Узагальнені відомості щодо наукових досліджень питань незалежності регуляторів (IRA)	68
Додаток 2	71
Перелік компонентів індексу юридичної незалежності	72
Додаток 3	
Характеристики країн, які визнаються в якості незалежних змінних для цілей дослідження	73
Додаток 4	74
Опитувальник для аналізу нормативних актів, які регулюють діяльність НКО	74
Додаток 5	78
Результати аналізу національного конкурентного законодавства	79
Додаток 6	121
Результати розрахунку Legal Independence Index	121
Додаток 7	133
Результати проведення регресійного аналізу	133
Додаток 8.	136
Значення показників кореляції Пірсона, детермінації та t-критерій Стьюдента для індексів незалежності	137

Додаток 9.	139
Значення показників кореляції Пірсона, детермінації та t-критерій Стьюдента для кластеру «Керівництво»	139
Додаток 10.	
Значення показників кореляції Пірсона, детермінації та t-критерій Стьюдента для кластеру «Відносини з політиками»	145
Додаток 11.	
Значення показників кореляції Пірсона, детермінації та t-критерій Стьюдента для кластеру «Фінанси і організація»	149
Додаток 12.	
Значення показників кореляції Пірсона, детермінації та t-критерій Стьюдента для кластеру «Регуляторні компетенції»	154

АНОТАЦІЯ

В цій роботі досліджується обсяг юридичних гарантій незалежності, які мають 52 національні конкурентні відомства. На основі відповідних норм законів, які регулюють питання функціонування таких органів для кожної країни визначено Legal Independence Index. Для пошуку відповіді на питання «За яких обставин формальні гарантії незалежності стають більш важливими?» та проаналізовано зв'язок цього індексу з різними характеристиками країн. Під час дослідження було виявлено, що національні Парламенти країн будуть намагатись надати більше юридичних гарантій незалежності в країнах з нижчим рівнем демократизації суспільства, його правової культури та більшою схильністю до корупції. Втім на рішення парламентів у цьому питанні можуть впливати і інші фактори, які не були досліджені.

Ключові слова: юридична незалежність, конкуренційні органи, економічні фактори, політичні фактори

Кількість слів: 10 236

ВСТУП

Національні конкуренційні органи (НКО) відіграють критичну роль у забезпеченні справедливих ринкових умов завдяки застосуванню конкуренційного законодавства та контролю за процесами злиття. У зв'язку з цим, незалежність НКО стає вирішальним фактором для їхньої ефективної роботи. Наразі Україна впроваджує сукупність різних, іноді конфліктуючих між собою реформ. Тому пошук оптимальних алгоритмів реформування вітчизняної системи захисту конкуренції вимагає належної уваги та дослідження.

Незалежність НКО наукова думка обґрунтовує технічною складністю регульованих ринків і необхідністю прийняття експертних рішень без втручання зовнішніх сил. Це дозволяє органам розробляти та впроваджувати довгострокову, ефективну та сталу державну політику.

Втім, за своєю сутністю дискусія щодо незалежності НКО є частиною більш широкого обговорення проблеми «принципал-агент», яка набрала обертів у розвинених демократіях з кінця 1970-х років. Хоча, ця дискусія має свою специфіку. Так, вона підштовхується прийняттям основоположних документів, які регулюють питання незалежності НКО в країнах ЄС та віддає перевагу якісним дослідженням.

В цій роботі основна увага приділяється юридичній (формальній) незалежності НКО, яка базується на законодавчих нормах, а також пошуку причин, які підштовхують національні парламенти до надання НКО більшого чи меншого обсягу юридичних гарантій незалежності.

Очікується, що в результаті дослідження буде сформовано більш глибоке розуміння незалежності НКО, що є критично важливим для забезпечення ефективної та стабільної конкурентної політики. Крім того, дослідження дозволить практичні рекомендації для покращення інституційного дизайну НКО актуальні для України. Розуміння цього питання є важливим для формування стійкої та справедливої конкурентної політики, яка відповідатиме як національним, так і міжнародним стандартам.

1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1.1. Актуальність дослідження

Поняття «конкурентне відомство» (національний конкурентний орган, НКО)¹ - означає будь-яку державну, урядову, національну, наднаціональну установу чи антимонопольний орган чи інший орган у будь-якій юрисдикції, яка має юрисдикцію щодо перевірки транзакцій відповідно до будь-якого відповідного антимонопольного закону, закону про конкуренцію, контролю за злиттям, справедливої торгівлі чи подібного².

Стандарти регулювання конкуренції поєднують високу ступінь регуляторної дискреції³ та потенційно високе навантаження на бізнес⁴. Тому для багатьох країн впровадження таких стандартів стає викликом⁵, особливо якщо воно відбувається паралельно з іншими реформами⁶, як в Україні.

Потреба в незалежності НКО, як і інших регуляторних органів (IRA або independent regulatory authorities), обґрунтовується технічною складністю регульованих ринків, необхідністю прийняття експертних рішень⁷. Отже, НКО має бути вільним від короткострокового тиску, щоб розробляти та впроваджувати довгострокову, ефективну та сталу державну політику, засновану на експертному досвіді⁸.

Дискусія щодо незалежності НКО є елементом мультисекторального та більш тривалого обговорення проблеми «принципал-агент» в розвинених демократіях, яка яка набрала обертів з кінця 1970-х років⁹. Проте, у 2000-х роках¹⁰ об'єктом дискусю

¹ Синоніми - орган з питань конкуренції, конкурентне відомство, конкурентний чи конкурентний орган

² Competition Authorities Definition: 119 Samples - <https://www.lawinsider.com/dictionary/competition-authorities>

³ Зокрема в питанні розслідувань і засобів слідства, в питанні підходів до оцінки ринку та дій суб'єктів на ньому

⁴ Наприклад, можливість примусового поділу бізнесу, видачі приписів щодо зміни умов або припинення певної господарської діяльності, високі штрафні санкції, тощо

⁵ William E. Kovacic, Institutional Foundations for Economic Legal Reform Transition Economies: The Case of Competition Policy and Antitrust Enforcement, 77 Chi.-Kent L. Rev. 265 (2001)

⁶ Наприклад посилення захисту приватної власності, полегшення ведення бізнесу, приватизація, тощо.

⁷ Cseres, K. (2020). Integrate or separate: Institutional design for the enforcement of competition law and consumer law. *Amsterdam Law School Research Paper No. 2013-03, Amsterdam Centre for European Law and Governance Research Paper No. 2013-01*. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2200908> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2200908>

⁸ Mateus, A. (2007). Why should national competition authorities be independent and how should they be accountable? *European Competition Journal, 3*, 17-30. <https://doi.org/10.5234/ecj.v3n1.17>. https://www.researchgate.net/profile/Abel-Mateus/publication/233488373_WHY_SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE/links/53d8b7770cf2e38c63319097/WHY-SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE.pdf

Ottow, A. (2015). *Market and competition authorities: Good agency principles*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198733041.001.0001>

Cseres, K. (2020). Integrate or separate: Institutional design for the enforcement of competition law and consumer law. *Amsterdam Law School Research Paper No. 2013-03, Amsterdam Centre for European Law and Governance Research Paper No. 2013-01*. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2200908> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2200908>

⁹ Banaian, K., Burdekin, R. and Willett, T. (1998), Bawn, K. (1995), Cukierman, A., Webb, S. and Neyapti, B. (1992), Elgie, R. (1998), Fearon, J. D. (1999), Groenendijk, N. (1997), Kydland, F. and Prescott, E. (1977), Majone, G. (1994), Majone, G. (1994), C. Graham (1995), McCubbins, M. D., Noll, R. G., Weingast, B. R. (1987, 1989), Niskanen, W. (1971), Weingast, B. and Moran, M. (1983) та інші

¹⁰ Barkow, R. E. (2010), Biber, E. (2009), Bovens, M., Goodin, R. E., Schillemans, T., Gailmard, S. (2014), T. Prosser (2010), C. Pollitt (2003), C. Scott (2000), Christensen, J.G. and Nielsen, V.L. (2010), Edwards, G. and Waverman, L. (2006), R. Behn (2001); M. Dowdle (2006), Elgie, R. and McMenamin, I. (2005), Garba, et al. (2020), Gilardi, F. (2002, 2005), Gual, J. and Trillas, F. (2006), Hanretty C.s, Larouche P., and Reindl A. (2012), Hanretty, C. (2010), Hanretty, C. and Koop, C. (2009, 2010), Hayo, B. and Voigt, S. (2007), J. Mashaw (2006), Jordana, J., Levi-Faur, D. and Fernandez, X. (2009), Lane, J. E., Kivistö, J. (2008), M. Bovens (2006); R. Mulgan (2003), M. Dowdle (2008), M. Lodge and L. Stirton (2010), Magetti, M., (2007, 2010), Maggetti, M., Papadopoulos, Y. (2018), Martin, A., Quinn, K. and Park, J.H. (2009), Moreno, E., Crisp, B. and Shugart, M. (2003), Papadopoulos Y. (2023) та інші

стали НКО, що ймовірно спричинено прийняттям Європейською Комісією Регламенту 1/2003¹¹, який на базовому рівні заклав основу для інституційного дизайну НКО. Зараз, після прийняття Директиви 1/2019 (Директива ECN+)¹², яка встановила більш суттєві але все ще доволі розмиті вимоги до незалежності НКО дискусія розгорнулася з новою силою¹³.

Іншими факторами, які підштовхують до вивчення питання незалежності НКО на думку Jenny (2016)¹⁴ є зростання значущості та впливу НКО, їх усвідомлення необхідності більш ефективно виконувати свої обов'язки, спровоковане кризовими явищами, глобалізацією і цифровізацією. При цьому, дебати щодо незалежності фасилітуються також і через те, що деякі країни-експортери або іноземні інвестори побоюються упередженого ставлення з боку НКО в країнах, де такі органи здаються залежними від національного уряду чи домінуючих фірм¹⁵.

Одночасно, щодо незалежності саме НКО (а не ІРА в цілому) та факторів, які впливають на неї, обсяг дискусії є доволі вузьким з точки зору кола авторів, які опрацьовують це питання, застосовуваних ними методів, та країн, досвід яких вивчається. З огляду на це, **суспільна значимість дослідження** обґрунтовується необхідністю пошуку оптимальної стратегії імплементації Україною вимог Директиви ECN+¹⁶ з урахуванням як мінімальних стандартів, які спостерігаються у цій сфері, так і рівня розвитку економіки, демократії та права.

1.2. Поняття незалежності та її види

В контексті НКО щодо поняття “незалежність” значної дискусії не розгортається. Wils (2019)¹⁷ розуміє термін незалежний, як непідпорядкований владі чи контролю будь-якої особи, країни тощо: вільний діяти, як заманеться, автономний. Mateus (2007)¹⁸ прирівнює НКО до національних банків, і відштовхується від концепції незалежності розробленої для банківського регулювання.

Одночасно, в своїх рішеннях Суд ЄС тлумачить поняття «повна незалежність», як:

¹¹ Council Regulation (EC) No 1/2003 of 16 December 2002 on the implementation of the rules on competition laid down in Articles 81 and 82 of the Treaty Official Journal L 001 / 04/01/2003 P. 0001 - 0025 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32003R0001>

¹² Directive (EU) 2019/1 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2018 to empower the competition authorities of the Member States to be more effective enforcers and to ensure the proper functioning of the internal market PE/42/2018/REV/1 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0001>

¹³ Bernatt, Maciej (2022), Cseres, K.J. (2019), Jenny, F. (2019), Cseres, Kati (2020), Ferro, M. S. (2019), Katsoulacos, Y., Bageri, V. (2022), Martyniszyn, M., Bernatt, M. (2019), Patakyová MT (2019), Piszcz A, Grynfogel C. (2022), Stankiewicz R. (2021), Blažo, Ondrej (2020). Wils, Wouter (2019) та інші

¹⁴ Jenny, F. (2016). The institutional design of competition authorities: Debates and trends. In F. Jenny Y. Katsoulacos (Eds.), *Competition law enforcement in the BRICS and in developing countries: Legal and economic aspects* (pp. 1-57). Springer. <https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/100755/Frederic%20Jenny%20The%20institutional%20design%20of%20Competition%20Authorities.pdf>

¹⁵ Jenny, F. (2016). The institutional design of competition authorities: Debates and trends. In F. Jenny Y. Katsoulacos (Eds.), *Competition law enforcement in the BRICS and in developing countries: Legal and economic aspects* (pp. 1-57). Springer. <https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/100755/Frederic%20Jenny%20The%20institutional%20design%20of%20Competition%20Authorities.pdf>

¹⁶ Directive (EU) 2019/1 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2018 to empower the competition authorities of the Member States to be more effective enforcers and to ensure the proper functioning of the internal market PE/42/2018/REV/1 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0001>

¹⁷ Wils, Wouter. (2019). Independence of Competition Authorities: The Example of the EU and Its Member States. World Competition. 42. 149. 10.54648/WOCO2019012.

¹⁸ Mateus, A. (2007). Why should national competition authorities be independent and how should they be accountable? *European Competition Journal, 3*, 17-30. <https://doi.org/10.5234/ecj.v3n1.17> https://www.researchgate.net/profile/Abel-Mateus/publication/233488373_WHY_SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITIES_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE/links/53d8b7770cf2e38c63319097/WHY-SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITIES_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE.pdf

- «статус, який гарантує, що відповідний орган може діяти абсолютно вільно, не приймаючи вказівок і не зазнаючи жодного тиску»¹⁹;
- «орган захищений від зовнішнього втручання або тиску, який може поставити під загрозу незалежне рішення його членів щодо провадження перед ними»²⁰;
- «ані влада відповідної [держави-члена], ані будь-яка інша сторона не можуть неправомірно впливати на відомство до, під час і після процесу»²¹.

Міжнародна мережа з питань конкуренції (ICN) розуміє незалежність своїх членів (конкурентних відомств) таким чином: їхні дії повинні ґрунтуватися на фактах і законі, а не на політичних міркуваннях²².

За природою походження наукова література розрізняє розрізняють юридичну (*de iure*, формальну) та фактичну (*de facto*, реальну) незалежність Oliveira (2005)²³, Hanretty, Кооп (2009)²⁴, Alves, Capiou, Sinclair (2015), Wils (2019)²⁵, Patakyová (2019)²⁶, Piszcz, Grynfogel (2022)²⁷. Юридична незалежність базується на законодавчих нормах, які встановлюють гарантії та обмежують урядовий вплив, відокремлюючи інституцію від формалізованого втручання²⁸. У країнах, що характеризується нестійким економічним і політичним середовищем, ступінь формальної незалежності, як правило є вищим²⁹.

Фактична незалежність стосується реальної діяльності інституції та включає аналіз впливу, що не регламентується законодавством³⁰. На думку Piszcz, Grynfogel (2022) саме реальна незалежність може бути більш визначальною. Одночасно, Wils (2019)³¹ підкреслює, що така незалежність обумовлена багатьма чинниками, включаючи політичну та адміністративну культуру країни, досвід та досягнення органу, а також керівництво.

На практиці фактична та юридична незалежність значно варіюється між країнами³², тому законодавство (у т.ч. Директива 1/2019), як правило встановлює виключно мінімально достатні рамки, які втім хоч і самі по собі не гарантують реальної

¹⁹ Judgment in *Commission v Germany*, C-518/07, EU:C:2010:125, paragraph 18

²⁰ Judgment in *Wilson*, C-506/04, EU:C:2006:587, paragraph 51, and in *RTL Belgium*, C-517/09, EU:C:2010:821, paragraph 39

²¹ Judgment in *Case E-18/14*, as note 38 above, paragraph 37

²² International Competition Network, Competition Policy Implementation Working Group (2009). Seminar on Competition Agency Effectiveness Summary Report (Brussels, January 2009). Accessible at http://ec.europa.eu/competition/information/icn_seminar_2009/report_final_version.pdf

²³ Oliveira, G., et al. (2005). Aspects of the independence of regulatory agencies and competition advocacy. *International Competition Network*. <http://www.internationalcompetitionnetwork.org/uploads/library/doc507.pdf>

²⁴ Hanretty, C., Кооп, C. (2009). Comparing regulatory agencies: Report on the results of a worldwide survey. *EUI Working Paper RSCAS 2009/63*. Available at: http://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/12877/RSCAS_2009_63.pdf?sequence

²⁵ Wils, Wouter. (2019). Independence of Competition Authorities: The Example of the EU and Its Member States. *World Competition*. 42. 149. 10.54648/WOCO2019012.

²⁶ Patakyová M. T. (2019). Independence of national competition authorities – Problem solved by Directive 2019/1? Example of the Antimonopoly Office of the Slovak Republic. *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies, 12*(20), 127-148.

²⁷ Piszcz, A., Grynfogel, C. (2022). Overview of compliance with the requirements of Directive (EU) 2019/1 with regard to the independence and resources of national competition authorities: The examples of France and Poland. *IIC - International Review of Intellectual Property and Competition Law, 53*(7), 1071-1102. <https://doi.org/10.1007/s40319-022-01215-5>

²⁸ Alves, J. C., Capiou, J., Sinclair, A. (2015). Principles for the independence of competition authorities. *Competition Law International, 11*(1), 13-27.

²⁹ Gilardi, F., & Maggetti, M. (2011). The independence of regulatory authorities. In D. Levi-Faur (Ed.), *Handbook on the politics of regulation* (pp. 201-214). Edward Elgar. https://www.fabriziogilardi.org/resources/papers/gilardi_maggetti_handbook.pdf

³⁰ Winter, H. (2013). Regulatory Enforcement in the Netherlands: Struggling with Independence. In: Comtois S. and de Graaf, K. (eds.), *On judicial and quasi-judicial Independence*, (pp. 157-166). The Hague: Eleven International Publishing.

³¹ Wils, Wouter. (2019). Independence of Competition Authorities: The Example of the EU and Its Member States. *World Competition*. 42. 149. 10.54648/WOCO2019012.

³² Currie, D. (2016). Resources, capacity and independence of national authorities. In 21st annual EU competition law and policy workshop—stronger NCAs—procedures, powers and prospects. European University Institute, 3-4 June 2016. <https://www.eui.eu/Documents/DepartmentsCentres/Law/News/2016/WS-2016-Philip-Lowe-Conclusions-070616.pdf>

незалежності, створюють основні базові умови для зниження ймовірності тиску з боку економічних чи політичних агентів³³.

За колом суб'єктів вплив яких обмежується, то виділяється політична та функціональна незалежності. Вони є однаково важливими на думку Hanretty, Lagouche, Reindl (2012), Patakyová (2019), Piszcz, Grynfogel (2022), та не рівноцінними (політична - менш значуща) на думку Gronden, Vries (2006)³⁴. Втім, відкидається ідея абсолютної політичної незалежності НКО, яке не буде піддаватись жодному контролю та не буде вимушене збалансовувати свою політику узгоджуючи її з іншими Ottow (2013)³⁵, Winter (2013)³⁶. Формальні гарантії дозволяють запобігти в певній мірі ситуації регуляторного захоплення у розуміння Stigler (1971)³⁷, але Kay (2010)³⁸ продовжуючи цю думку визначає, що «найпоширенішою формою захоплення є чесне захоплення, яке можна охарактеризувати як інтелектуальне захоплення».

Одночасно, Cseres (2020)³⁹ переводить двовимірну дискусію про види (не)залежності у третій вимір, стверджуючи, що **регулятор може бути захоплений своїми регуляторними планами** (тобто перевантажений завданнями), якщо таке планування та постановка завдань здійснюється без належної оцінки витрат на регулювання. Тобто, в цій ситуації, на відміну від політичного або функціонального захоплення регулятора має місце «самозахоплення».

Таким чином відповідаючи на питання «Незалежність від кого?» - можна сказати:

1. Від політиків (політична);
2. Від об'єктів регулювання (функціональна);
3. Від надмірних амбіцій та/або неспівмірного з ресурсами обсягу завдань (раціональна).

1.3. Складові незалежності та її обрахунок

Щодо кола компонентів, з яких складається незалежність, то - це як правило: «Керівництво органу», «Відносини з політиками / політична підзвітність», «Ресурси», «Регуляторні компетенції». Наукова дискусія щодо вагомості кожної з цих складових, їх інтерпретації та наповнення відображена в [Додатку 1.1](#).

Вага компонентів незалежності та методологія оцінки активно дискутується.

³³ OECD, Global Forum on Competition (1-2 December 2016), Independence of Competition Authorities – From Designs to Practices', Background Paper by the OECD Secretariat, DAF/COMP/GF(2016)5, at 18

³⁴ Johan, W. van de Gronden, Sybe, A. de Vries. (2006). Independent competition authorities in the EU. *Utrecht Law Review, 2*(1), 32-66. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=991119>

³⁵ Ottow, A. (2013). The different levels of protection of national supervisors' independence in the European landscape. In S. Comtois K. de Graaf (Eds.), *On judicial and quasi-judicial independence*. Eleven International Publishing. https://pure.rug.nl/ws/portalfiles/portal/2339997/ON_JUDICIAL_AND_QUASI_JUDICIAL_1.pdf

³⁶ H. Winter Regulatory Enforcement in the Netherlands: Struggling with Independence in Suzanne Comtois and Kars de Graaf (eds), On Judicial and Quasi-Judicial Independence (Eleven International Publishing 2013). https://pure.rug.nl/ws/portalfiles/portal/2339997/ON_JUDICIAL_AND_QUASI_JUDICIAL_1.pdf

³⁷ Stigler, g. (1971) "The theory of economic regulation", Bell Journal of Economics and Management Science 2 (spring) 1971: 3–21.

³⁸ J. Kay, 'Better a distant judge than a pliant regulator – Why overseers are so often captured by their industries', Financial Times, 2 November 2010; see also J. Kwak, 'Cultural Capture and the Financial Crisis', in D. Carpenter and D.A. Moss (eds), Preventing Regulatory Capture: Special Interest Influence and How to Limit It (Cambridge University Press 2014), 71.

³⁹ Cseres, K. (2020). Integrate or separate: Institutional design for the enforcement of competition law and consumer law. *Amsterdam Law School Research Paper No. 2013-03, Amsterdam Centre for European Law and Governance Research Paper No. 2013-01*. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2200908> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2200908>

Gheventer (2003)⁴⁰ та потім UNCTAD (2004)⁴¹, Johannsen (2004)⁴², Naert, Defloor (2009)⁴³ вважають, що ступінь незалежності ІРА залежить факторів, кожен з яких важить 1 бал (тобто є рівноцінними. Втім, Oliveira (2005)⁴⁴, Hanretty, Koop (2009)⁴⁵, 2010⁴⁶, 2012⁴⁷) не погоджуються з цим і пропонують градацію критеріїв для їх зважування.

Mateus (2007)⁴⁸ пропонує **набір критеріїв для вимірювання рівня незалежності НКО**, починаючи від найнижчого рівня до найвищого, які залежать від інституційного розвитку, зрілості демократії в країні, політичної ситуації та обізнаності з питань конкуренції серед політиків і громадськості:

Рівень 1: Керівництво призначається урядом на фіксований термін і не може бути звільнене, крім випадків важливих причин або серйозних порушень у роботі установи.

Рівень 2: Керівництво призначається урядом або президентом після обговорення в парламенті, не має права виконувати урядові вказівки, як і на рівні 1.

Рівень 3: Так само, як і на рівні 2, але з адміністративною незалежністю та власними або цільовими фінансами.

Рівень 4: Так само, як і на рівні 3, але з можливістю формування деталей конкурентної політики.

Рівень 5: Так само, як і на рівні 4, але з можливістю давати уряду необов'язкові рекомендації, консультуватися з питань оцінки конкуренції у законодавстві та оскаржувати урядові рішення, що суперечать конкурентному законодавству.

Окрім того, проведені Європейською Комісією опитування показують, що різні компоненти незалежності мають різну значимість для суспільної думки⁴⁹.

Щодо даних, які використовуються - дослідження є доволі стандартизованими. В переважній більшості досліджується ситуація в країнах ЄС, іноді в країнах ОЕСР. Втім ІРА України, у тому числі НКО не був об'єктом таких досліджень.

⁴⁰ Gheventer, A. (2003). *Autonomia versus controle—Origens do novo marco regulatório antitruste na América Latina e seus efeitos sobre a democracia*. Tese de doutorado do Instituto Universitário de Pesquisas do Rio de Janeiro

⁴¹ 8. Competition, competitiveness and development: Lessons from developing countries. (2004). United Nations Conference on Trade and Development. Geneva. UNCTAD/DITC/CLP/2004/1. https://unctad.org/system/files/official_document/ditclp20041ch2_en.pdf

⁴² Johannsen k.s., I.H. Pedersen e.M. sørensen (2004) *Independent Regulatory Authorities – a Comparative Study of European Energy Regulators*. akF Forlaget, Copenhagen

⁴³ Naert, F., Defloor, B. (2009). How independent are Belgian regulators? *Competition and Regulation in Network Industries, 10*(4), 355-385. <https://doi.org/10.1177/178359170901000403>

⁴⁴ Oliveira, G., et al. (2005). Aspects of the independence of regulatory agencies and competition advocacy. *International Competition Network*. <http://www.internationalcompetitionnetwork.org/uploads/library/doc507.pdf>

⁴⁵ Hanretty, C., Koop, C. (2009). Comparing regulatory agencies: Report on the results of a worldwide survey. *EUI Working Paper RSCAS 2009/63*. Available at: http://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/12877/RSCAS_2009_63.pdf?sequence

⁴⁶ Hanretty, C., Koop, C. (2010). 'De jure and de facto independence of regulatory agencies' http://chrisohanretty.co.uk/blog/wpcontent/uploads/2010/03/hanretty_koop_psa2010.pdf

⁴⁷ Hanretty, C., Koop, C. (2012). Measuring the formal independence of regulatory agencies. *Journal of European Public Policy, 19*(2), 198-216. <https://doi.org/10.1080/13501763.2011.607357>

⁴⁸ Mateus, A. (2007). Why should national competition authorities be independent and how should they be accountable? *European Competition Journal, 3*, 17-30. <https://doi.org/10.5234/ecj.v3n1.17>. https://www.researchgate.net/profile/Abel-Mateus/publication/233488373_WHY_SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE/links/53d8b7770cf2e38c63319097/WHY-SHOULD-NATIONAL-COMPETITION-AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE.pdf

⁴⁹ The consultation questionnaire, all the replies to the consultation (some in redacted, anonymised form) and a summary report of the replies are accessible at http://ec.europa.eu/competition/consultations/2015_effective_enforcers/index_en.html.

Щодо методів дослідження - переважна більшість проведених за останні 20 років досліджень незалежності НКО відносяться до юридичної сфери, та віддають перевагу обґрунтуванню теоретичної концепції та засад незалежності, правовій оцінці норм законодавства, яке регулює відповідні питання, правовому порівнянню інституційних моделей які діють в різних країнах (переважно країни члени ЄС), оцінці обсягу юридичної незалежності.

Більшість досліджень у цій сфері побудовано на якісних методах оцінки - співставленні законодавства, та ситуацій регулювання - див. Gronden, Vries (2006), Małobęcka-Szwast (2018), Ferro (2019), Scholten (2015), Wils (2017, 2019), Winter (2013), Biezeveld (2013), Ottow (2013), Black (2012), Blažo (2020), Cseres (2019), Patakyová (2019), Mateus (2007), Piszcz, Grynfolgel (2022), Cseres (2020).

Щодо кількісних методів вони спрямовані переважно на оцінку внутрішніх компонентів незалежності та виведення показника індексу незалежності - див. Gilardi(2002,2005a,2005b), Gilardi, Maggetti (2011), Hanretty, Koop (2009,2010,2012), Naert, Defloor (2009), Elgie, McMenamin (2005), Cukierman (1992), Smithey, Ishiyama (2000), Edwards, Waverman (2006), UNCTAD (2004). Найчастіше для збору даних використовується опитування. Разом з тим, такі кількісні дослідження розроблені для уніфікованого дослідження ІРА та не розрізняють їх галузеву спеціалізацію, у тому числі специфіку роботи НКО. Крім того, вони побудовані на методологіях, розроблених у 2002-2005 роках, та які не передбачають врахування мінімальних гарантій незалежності, виставлених Директивою ECN+.

Узагальнений аналіз наукової літератури представлений у [Додатку 1.2](#).

1.4. Вплив зовнішніх факторів (характеристик країн) на рішення парламентів (у т.ч. щодо формальних гарантій незалежності НКО)

Втім, рішення щодо обсягу формальних гарантій незалежності НКО відображається національних законах, а отже народжується в Парламенті внаслідок опрацювання відповідної проблематики. Blondel (1970)⁵⁰ зазначає, що багато з того, що ми можемо побачити та виміряти в парламентській діяльності, є «реактивною» роботою. А отже, такі рішення завжди враховують національний контекст.

Наприклад, Djankov (2002)⁵¹ та Williamson (2020)⁵² показують, що демократичні країни схильні до менш інтенсивного регулювання (тобто не схильні переобтяжувати нормативне поле). Демократія розглядається як передумова для лібералізації, а також для встановлення адекватної та ефективної нормативної бази⁵³. Втім, Nguena (2022)⁵⁴ стверджує, що вищий рівень демократії та верховенства права не збільшує ймовірність регуляторних реформ.

⁵⁰ Blondel, J. (2007). Legislative Behaviour: Some Steps Towards A Cross-National Measurement. *Government and Opposition, 5*, 67-85. DOI:10.1111/j.1477-7053.1970.tb00494.x

⁵¹ Djankov, S., La Porta, R., Lopez-de-Silanes, F., Shleifer, A. (2002). The regulation of entry. The Quarterly Journal of Economics, 117(1), 1-37

⁵² Williamson, C. R. (2020). Culture, democracy and regulation. Constitutional Political Economy, 32(1), 98-126. doi:10.1007/s10602-020-09319-1

⁵³ Agoraki, M.-E. K., Kouretas, G. P., Triantopoulos, C. (2020). Democracy, regulation and competition in emerging banking systems. *Economic Modelling, 84*, 190-202. doi:10.1016/j.econmod.2019.04.009

⁵⁴ Nguena, C.L. (2022). On a comparative analysis of the impact of democracy on regulatory reform. The European Journal of Comparative Economics, (10.25428/1824-2979/012). (hal-04228909)

У той же час Warren (2006)⁵⁵ слушно зауважує, що зростання чіткості запобіжників від впливу на незалежність (зокрема антикорупційні правила) дозволяють парламентам контролювати “принаймні одну причину зниження довіри, а саме суспільне уявлення про корумпованість урядовців та установ і/або їх службу кільком потужним інтересам, а не інтересам суспільства”.

Одночасно, Roland (2002)⁵⁶ наголошує на взаємозв'язку між спільними політичними, соціальними цінностями, а також інтенсивністю економічного обміну з динамікою змін у регулюванні.

Таким чином, існує потенціал у дослідженні об'єктивних зовнішніх факторів, які впливають на рішення національних парламентів надати НКО певний обсяг юридичних гарантій незалежності.

1.5. Висновки за розділом

Незалежність по своїй суті є динамічною величиною, яка має забезпечувати необхідний баланс між свободою дій та відповідальністю за них, а також давати достатню можливість у відповідний спосіб збирати необхідну інформацію та діяти, коли втручання необхідне.

Питання «З яких компонентів складається незалежність?» має багато відповідей у науковій літературі, які доповнюють, розширюють одна одну та показують проблему з різних сторін. Переважно це: підзвітність (яка може бути політичною, судовою та громадською), керівництво органу (питання призначення, звільнення, строки повноважень, особистості керівників, управління конфліктом інтересів), інституційний дизайн органу, ресурси та персонал, повноваження та функції, які визначають обсяг дій, що може здійснювати НКО.

Крім того, на основі аналізу наукової літератури можна виділити декілька ключових характеристик, що впливають на рівень гарантій юридичної незалежності національних конкурентних органів (НКО). По-перше, стабільність економічного і політичного середовища країни є критичним фактором: в країнах з нестійкими умовами юридична незалежність НКО часто є більш високою для компенсації потенційного зовнішнього тиску. По - друге, рівень розвитку демократичних інститутів впливає на незалежність НКО, оскільки в розвинених демократіях є більша схильність до захисту від політичного втручання. По-третє, міжнародні зобов'язання, такі як директиви ЄС, стимулюють країни до впровадження високих стандартів незалежності. По-четверте, наявність ефективної правової системи сприяє формуванню міцних гарантій юридичної незалежності. По-п'яте, історичний контекст і традиції державного управління можуть визначати ступінь формальної незалежності НКО. Нарешті, рівень глобалізації та інтеграції країни в міжнародні економічні процеси підвищує значимість незалежності НКО для забезпечення чесних умов конкуренції на ринку.

⁵⁵ Warren, M. E. (2006). Democracy and Deceit: Regulating Appearances of Corruption. *American Journal of Political Science*, 50(1), 160–174. doi:10.1111/j.1540-5907.2006.00176.x

⁵⁶ Roland, Gérard (2002). "The Political Economy of Transition." *Journal of Economic Perspectives*, 16 (1): 29-50. DOI: 10.1257/0895330027102

Втім дослідження незалежності НКО виявляють кілька суттєвих прогалин. По-перше, більшість досліджень зосереджуються на юридичному аналізі формальної незалежності, тоді як фактична незалежність і її визначальні фактори залишаються недостатньо вивченими. По - друге, існує нестача емпіричних даних щодо впливу різних факторів на незалежність НКО, особливо у контексті країн, що не входять до ЄС чи ОЕСР. По-третє, не розглядаються специфічні особливості незалежності НКО у країнах з нестійким економічним і політичним середовищем, таких як Україна, що обмежує можливість застосування наявних моделей та рекомендацій в цих умовах.

2. АНАЛІТИЧНА РАМКА

Теоретична рамка дослідження сформована на основі трьох базових наукових теорій, які є комплементарними з темою дослідження:

1. Теорія конкурентного регулювання (Competition Regulation Theory);
2. Теорія агентства (Agency Theory) та «Модель принципал-агент» в рамках цієї теорії;
3. Теорія правового порівняння та гармонізації (Legal Comparison and Harmonization Theory) та «Модель правового порівняння» в рамках цієї теорії.

Таким чином дослідження за своїй суті можна віднести до міждисциплінарних, оскільки воно об'єднує питання політичних, економічних та юридичних наук.

2.1. Обґрунтування наукової рамки

Теорія конкурентного регулювання (Competition Regulation Theory - це галузь економічної теорії, що вивчає роль та ефективність втручання держави в економіку для забезпечення конкурентного середовища. В цьому контексті на перший план виступають дослідження пов'язані з пошуком ідеальної моделі конкурентного регулятора, як суб'єкта, у т.ч. дослідження питань незалежності регулятора⁵⁷. З огляду на об'єкт аналізу, на практиці теорію конкурентного регулювання доцільно суміщати з теорією інституційного дизайну (Institutional Design Theory) для ширшого розгляду структурного аспекту функціонування НКО та юридичною теорією незалежності (Legal Theory of Independence).

Теорія агентства (Agency Theory) та «Модель принципал-агент» розглядають відносини між двома сторонами: принципалом (замовником або клієнтом) та агентом (виконавцем або представником), при цьому принципал делегує певні повноваження агенту для виконання завдань або прийняття рішень від імені принципала. При цьому, принципали, як правило прагнуть до вжиття будь-яких доступних засобів для стимулювання агентів діяти у власних цілях, а агенти у той же час мають певне коло дискреції, яке формується у т.ч. за рахунок інформаційної асиметрії у відносинах з принципалом та недосконалістю систем примусу та контролю, що дає принципалам можливість діяти задля власної мети⁵⁸. Накладаючи теорію агенства на дослідження питань, пов'язаних з функціонуванням НКО ми будемо працювати в рамках аналізу відносин між виборними політиками, а саме Урядом, Парламентом, Президентом (принципалами) та НКО (агентом)⁵⁹.

⁵⁷Kovacic (1997, 2001, 2005, 2012, 2015), Mason (2009), Cooper and Kovacic (2012), Jenny (2016), Guidi (2011, 2015), Gronden, Vries, (2006), Cseres (2020), Wils (2017, 2019), Martyniszyn (2019), Rodriguez, Ashok (2016), Alves, Capiu, Sinclair (2015), Ferro, (2019), Piszcz, Grynfolgel (2022) та інші

⁵⁸ Jensen M.C., William H. Meckling W.H. (1976), Williamson O.E. (1985), Hellwig M. (1985), Hart D.O. (1986), Tirole J (2006), Laffont, J. J., Tirole, J. (1993)

⁵⁹ McCubbins, M., Noll, R., Weingast, B. (1987, 1989), Weingast, B., Moran, M. (1983)

Включення **Теорії правового порівняння та гармонізації** в теоретичну рамку дослідження збагачує її, оскільки дозволяє розглядати питання незалежності НКО в міжнародному контексті, порівнюючи різні юридичні системи та практики, визначати спільні і відмінні елементи, зокрема шляхом застосування **Моделі правового порівняння**⁶⁰. Це надає можливість зрозуміти, як різні країни підходять до питання незалежності регуляторів, та визначити найкращі практики. Крім того, для контекстного врахування глобалізаційних процесів конвергенції, трансферу та гармонізації регулювання варто зважати на відповідні однойменні методи в рамках цієї теорії.

2.2. Наукова прогалина

Наукова прогалина в літературі, яка потребує заповнення, це:

- мультигалузевість застосовуваних для оцінки незалежності ІРА методологій, які не вирізняють особливості завдань НКО та не враховують вимоги Директиви ЕСN+;
- відсутність аналізу статистичного впливу різних факторів, які стимулюють країни надавати більший чи менший обсяг юридичних гарантій незалежності власним НКО;
- відсутність оцінок щодо обсягу незалежності, який має НКО України.

2.3. Аналітичне питання

Аналітичне питання яке досліджується є наступним:

«Які характеристики країни ($X_1 \dots X_n$) підштовхують її до надання більшого обсягу гарантій юридичної незалежності НКО (Y) або його окремих елементів ($Y_1 \dots Y_n$)?».

Таблиця 1. Гіпотези, що підлягають перевірці в рамках дослідження		
№	Гіпотеза	Обґрунтування
0.	Обсяг юридичної незалежності НКО (Y), у т.ч. її елементи ($Y_1 \dots Y_n$), жодним чином не залежать від характеристик країни ($X_1 \dots X_n$), в якій таке НКО функціонує.	Існує ймовірність, що жодного зв'язку між показниками не існує.
1.	З покращенням рівня демократизації і розвиненості країни ($X_1 \dots X_n$) обсяг юридичної незалежності НКО (Y) або його окремих елементів ($Y_1 \dots Y_n$) збільшується.	З зростанням рівня розвиненості економіки, демократії та права в державі прогресують і юридичні формальні межі, в яких існують НКО

⁶⁰ Johnson T. Davis (1962), René David (1964), Mason S. Gunn (2014),

2.	З покращенням рівня демократизації і розвиненості країни ($X_1...X_n$) обсяг юридичної незалежності НКО (Y) або його окремих елементів ($Y_1...Y_n$) збільшується. І навпаки	Більш демократично і соціально розвинуті країни мають настільки глибоку культуру державного регулювання, що додаткові формальності і заборони невтручання стають неважливими. Система і так добре функціонує та користується довірою. І відповідно навпаки - з зменшенням рівня демократизації і розвиненості суспільства та зростанням рівня корупції зростає потреба встановити чіткі межі політичного невтручання в діяльність НКО.
----	--	---

2.3. Висновки за розділом

Аналітична рамка дослідження інтегрує три основні наукові теорії: теорію конкурентного регулювання, теорію агентства та теорію правового порівняння та гармонізації, що підкреслює міждисциплінарний характер дослідження.

Основне дослідницьке питання зосереджене на вивченні впливу різних характеристик країн ($X_1...X_n$) на обсяг юридичних гарантій незалежності національних конкурентних органів (НКО). Гіпотези дослідження перевіряють залежність юридичної незалежності НКО від рівня демократизації, економічного розвитку та правової культури країни.

Дослідження також враховує міжнародний контекст, порівнюючи різні юридичні системи та практики для визначення найкращих підходів до забезпечення незалежності регуляторів. Таким чином, дослідження сприяє заповненню наукової прогалини в розумінні факторів, що впливають на юридичну незалежність НКО.

3. МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ДИЗАЙН ДОСЛІДЖЕННЯ

3.1. Концептуалізація понять

Незалежність відштовхуючись від наведеної вище наукової дискусії ми розуміємо, як статус, який гарантує, що НКО може діяти абсолютно вільно, не приймаючи вказівок і не зазнаючи тиску ні від влади, ні від будь-якої іншої сторони, до, під час і після процесу, та дозволяє приймати рішення ґрунтуючись на фактах і законі.

Юридична (формальна) незалежність (Y) - для цілей цієї дискусії ми розглядаємо як комплекс правових норм (закріплених на рівні законодавчих актів), метою яких є врегулювання питань організації діяльності органу (управління, підзвітності, ресурсів, компетенцій), які покликані забезпечити орган, його внутрішні процеси і процедури, його результати діяльності, від впливу зовнішніх факторів (політичного та економічного характеру).

Слідуючи за науковою дискусією, ми розглядаємо незалежність, у тому числі юридичну незалежність, не як монолітну величину, а як багатофакторне поняття. Ми вважаємо, що юридична незалежність складається з сукупності кластерів, які в свою чергу формуються з ряду компонентів.

3.2. Методологія дослідження впливу X на Y

Юридична незалежність надається за рахунок прийняття Парламентом відповідних правових гарантій НКО та його керівництву (прийняття законів), а обсяг цих гарантій може бути більшим або меншим. Втім, такі дії Парламенту ймовірно є наслідком певних суспільно-політичних явищ і процесів, які відбуваються у відповідній країні.

Аналітичне питання «Які характеристики країни (X₁...X_n) підштовхують її до надання більшого обсягу гарантій юридичної незалежності НКО (Y)?» буде досліджуватись шляхом кореляційного аналізу даних групи Y з даними групи X за методами лінійної кореляції (Пірсона) та регресійного аналізу.

3.3. Методологія розрахунку Y - Legal Independence Index

Залежна змінна буде визначатись, як **індекс** сукупності показників (кластерів). Такі кластери в свою чергу також є сукупністю компонентів (субкластерів).

$$\text{Legal Independence Index (LII)} = \sum (C_i * n_i)^2, \text{ де:}$$

C_i - значення кластеру;

n_i - ваговий коефіцієнт кластеру (див. таблицю 2);

Значення кластеру $C_i = (\sum (S_{ij} * n_{ij})) / N_j$, де:

S_{ij} - значення субкластеру j в кластері i ;

n_{ij} - ваговий коефіцієнт субкластеру j в кластері i (див. таблицю 2);

N_j - кількість субкластерів у кластері;

Значення субкластеру $S_{ij} = (\sum Q_{jk}) / N_k$, де:

Q_{jk} - значення питання k , яке входить до субкластеру j ;

N_k - кількість питань у кластері.

Значення питання $Q_{jk} = A_{qjk} * N_q$, де:

A_{qjk} – ідентифікатор відповіді q на питання k ;

N_q – ваговий коефіцієнт відповіді q на питання k (див. Додаток 4)

Ми враховуємо базові підходи до визначення юридичної незалежності, запропоновані Gilardi, Maggetti (2011), розширюючи їх за рахунок елементів незалежності, які введено статтями 4,5 Директиви ECN+. Перелік компонентів індексу незалежності наведено в [додатку 2](#).

При цьому, ми експериментуємо з думкою Mateus (2007), Hanretty, Koop (2009, 2010, 2012), Naert, Defloor (2009), Elgie and McMenamin (2005) про те, що кластери або ж принаймні їх компоненти не повинні мати однакову вагу для оцінювання. Тому, відштовхуючись від звіту⁶¹ Європейської Комісії ми додатково розраховуємо **Legal Independence Index – weight (далі - LLI (W))**, для якого надаємо більшу вагу окремим кластерам, субкластерам, порівняно з іншими.

Таким чином ми отримали 4 кластери, які складаються з 18 субкластерів і мають різні вагові коефіцієнти.

№	Кластери та субкластери	Роз'яснення	Ваговий коефіцієнт	
			LLI	LLI (W)
Y.Cluster_1	Керівництво	До кластера входить 6 субкластерів	1	1,97
Y.1.1.	- Термін повноважень	1 питання входить до субкластеру	1	1
Y.1.2.	- Порядок призначення	6 питань входить до субкластеру	1	1
Y.1.3.	- Порядок звільнення	1 питання входить до субкластеру	1	1,67
Y.1.4.	- Можливість повторного призначення	1 питання входить до субкластеру	1	1

⁶¹В звіті Європейської Комісії, сформованому за результатами публічних консультацій для прийняття Директиви ECN+ визначено наступні результати дослідження. Так, 97% респондентів вказали на важливість гарантій, що вище керівництво НКО не отримує вказівок від урядів чи інших органів. 96% підкреслили необхідність забезпечення НКО адекватними та стабільними ресурсами. 85% зазначили, що достатні ресурси допоможуть НКО бути більш ефективними і незалежними. 75% вибрали повноваження встановлювати пріоритети та відхилити скарги як важливі для ефективності НКО. 67% вказали на гарантії об'єктивного звільнення керівництва НКО, а 46% згадали правила щодо конфлікту інтересів для керівництва НКО.
European Parliament resolution of 14 February 2017 on the annual report on EU competition policy (2016/2100(INI)) OJ C 252, 18.7.2018, 78-98. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52017IP0027>

Y.1.5.	- Сумісність з іншими посадами	2 питання входить до субкластеру	1	1,46
Y.1.6.	- Формальні вимоги до незалежності	1 питання входить до субкластеру	1	1,97
Y.Cluster_2	Відносини з політиками	До кластера входить 3 субкластери	1	1
Y.2.1.	- Незалежність офіційно заявлена	4 питань входить до субкластеру	1	1
Y.2.2.	- Скасування рішень	1 питання входить до субкластеру	1	1
Y.2.3.	- Формальні зобов'язання (підзвітність)	4 питань входить до субкластеру	1	1
Y.Cluster_3	Фінанси і організація	До кластера входить 4 субкластери	1	1,96
Y.3.1.	- Джерело бюджету	1 питання входить до субкластеру	1	1
Y.3.2.	- Контроль над власним бюджетом та людьми	3 питань входить до субкластеру	1	1,96
Y.3.3.	- Організаційна структура	2 питань входить до субкластеру	1	1
Y.3.4.	- Доступ до ресурсів інших відомств	3 питань входить до субкластеру	1	1
Y.Cluster_4	Регуляторні компетенції	До кластера входить 3 субкластери	1	1,75
Y.4.1.	- Формування підзаконних правил	1 питання входить до субкластеру	1	1
Y.4.2.	- Застосування санкцій	1 питання входить до субкластеру	1	1
Y.4.3.	- Здатність впливати на політиків	1 питання входить до субкластеру	1	1
Y.4.4.	- Пріоритизація зусиль (1)	1 питання входить до субкластеру	1	1,75

Щодо підрахунку відповідей на питання, то відповідь на кожне питання дорівнює 1 балу. У разі, якщо питання не врегульоване законом ми завжди визначали, як найгіршу з точки зору впливу на незалежність опцію.

Якщо питання передбачало більше варіантів відповідей ніж 2 - відбувалось ранжування відповідей експертним методом з точки зору ймовірності їх негативного або позитивного впливу на незалежність. Проте:

- Для питання 1 «Належність керівної позиції до посади державної служби»- ми поставили 0,5 оскільки з профільних законів про конкуренцію неможливо достовірно встановити однозначний негативний вплив цього фактору на незалежність НКО.
- Для питань 9-10, 13 - передбачається множинність вибору варіантів, але в сукупності відповідь на це питання даватиме 1 бал максимум⁶².

⁶² Відповідь на питання 10 в частині дійсності категорії "Abstaining from actions incompatible with the performance of duties" - використовується для розрахунку показників 2-х субкластерів. Для 5 субкластеру - як самостійний елемент у значення "1" або "0" та для 6 субкластеру, як частина сукупності відповіді на питання 10.

3.4. Методологія визначення X - незалежних змінних

Ми візьмемо 42 показника для аналізу, які можна поділити на наступні групи: 1) Базові характеристики країн; 2) Рівень демократизації; 3) Ефективність держави; 4) Розвиненість права; 5) Членство країн в міжнародних організаціях; 6) Базові характеристики національної системи захисту конкуренції. Більш детальна інформація про перелік даних, які взяті в якості незалежних змінних наведена в [Додатку 3](#).

3.5. Збір даних

При зборі даних щодо характеристик країн (X) використовуються ресурси World Bank Open Data⁶³, International Monetary Fund Data⁶⁴, Global Competition Review⁶⁵, Our World in Data⁶⁶.

При зборі інформації про обсяг юридичної незалежності (Y) ми будемо спиратися в своїх даних на розміщене в загальному доступі законодавство, яке регулює повноваження НКО та його інституційний дизайн - актуальність станом на квітень 2024 року.

Проте ми аналізуємо законодавство:

- на рівні законів країни - не враховуючи всю сукупність підзаконних актів;
- виключно спеціальне законодавство у сфері конкуренції - не враховуючи інші суміжні галузі законодавства, які можуть впливати на питання (національні закони про державну службу, бюджетне законодавство, тощо).

Втім ми свідомо допускаємо, що існуватиме певний часовий розрив між періодом фіксації даних щодо обсягу юридичної незалежності, а також періодом формування індексів чи показників, які виступають у ролі незалежних змінних.

З метою фіксації спостережень щодо обсягу юридичних гарантій незалежності ми сформуваємо **опитувальник (Додаток 4)**, який складається з 30 базових питань, сформованих на основі кластерів Gilardi, Maggetti (2011) та Директиви ECN+. Разом з тим при конструюванні питань, аналізі контенту та формуванні індексу ми врахували такі фактори:

1. Для питань 5-13 збирали дані окремо для позиції Голови НКО та окремо для позиції члена НКО. Втім, як показала відповідь на питання 1 - не всі НКО мали колегіальний принцип прийняття рішення, а умови призначення та звільнення для цих позицій були переважно ідентичні. Тому при конструюванні індексу ми відкинули дані, зібрані щодо позиції члена НКО.

⁶³ World Bank Open Data <https://data.worldbank.org/>

⁶⁴ International Monetary Fund Data <https://data.imf.org/>

⁶⁵ Global Competition Review <https://globalcompetitionreview.com/survey/rating-enforcement/2023/article/introduction>

⁶⁶ Our World in Data <https://ourworldindata.org/>

2. При аналізі відповідей на питання 9 (вимоги до особи, яка претендує на посаду), ми виявили ряд інших вимог які є несуттєвими з точки зору незалежності НКО - стан здоров'я, громадянство тощо. Тому такі додаткові фактори були відкинуті та не враховувались під час аналізу.

Аналіз тексту з огляду на його значний обсяг кожного закону та ймовірність відсутності в загальному доступі офіційного перекладу закону на англійську мову буде проводитись в 2 етапи – спочатку машинний аналіз та підбір цитувань за допомогою GPT4, потім перевірка результатів машинного аналізу та формування відповідей на питання, наведені в Додатку 4.

3.6. Формування вибірки і достовірність результатів

Генеральна сукупність дослідження - всі конкурентні відомства країн світу - 135 юрисдикцій де існує НКО. Цієї генеральної сукупності не включено країни, де повноваження НКО виконує наднаціональний орган⁶⁷, а також російську федерацію та білорусь.

Вибірка буде складати 52 країни, які відібрані за наступним принципом:

- група 1 - країни, які за рівнем демократизації суспільства знаходяться на одному рівні з Україною згідно Democracy index (2022);
- група 2 - країни, які є членами ЄС, оскільки Україна має забезпечити юридичні гарантії НКО на рівні не нижчому, ніж мінімальні стандарти, які діють в ЄС;
- група 3 - країни, які є офіційними кандидатами на членство до ЄС, оскільки Україна входить до вказаної групи;

Допустима похибка для такої вибірки становить приблизно 10.6%. Це означає, що результати, отримані на основі цієї вибірки, можуть відрізнятися від реальних значень генеральної сукупності на +/-10.6% з імовірністю 95%.

3.7. Висновки за розділом

Методологія дослідження спрямована на вивчення впливу різних характеристик країн ($X_1...X_n$) на надання ними юридичних гарантій незалежності НКО. Для цього використано кореляційний аналіз та факторний аналіз, зокрема, методи кореляції Пірсона. Юридична незалежність (Y) визначається як індекс, що складається з сукупності кластерів та субкластерів, де кожен кластер та субкластер має відповідні вагові коефіцієнти.

Індекс Legal Independence Index (LII) розраховується на основі методології, запропонованої Gilardi та Maggetti (2011), з доповненнями, взятими з Директиви ECN+.

⁶⁷ Benin, Burkina Faso, Cabo Verde, Ivory Coast, Gambia, Ghana, Guinea, Guinea Bissau, Liberia, Mali, Niger, Nigeria, Senegal, Sierra Leone, Togo

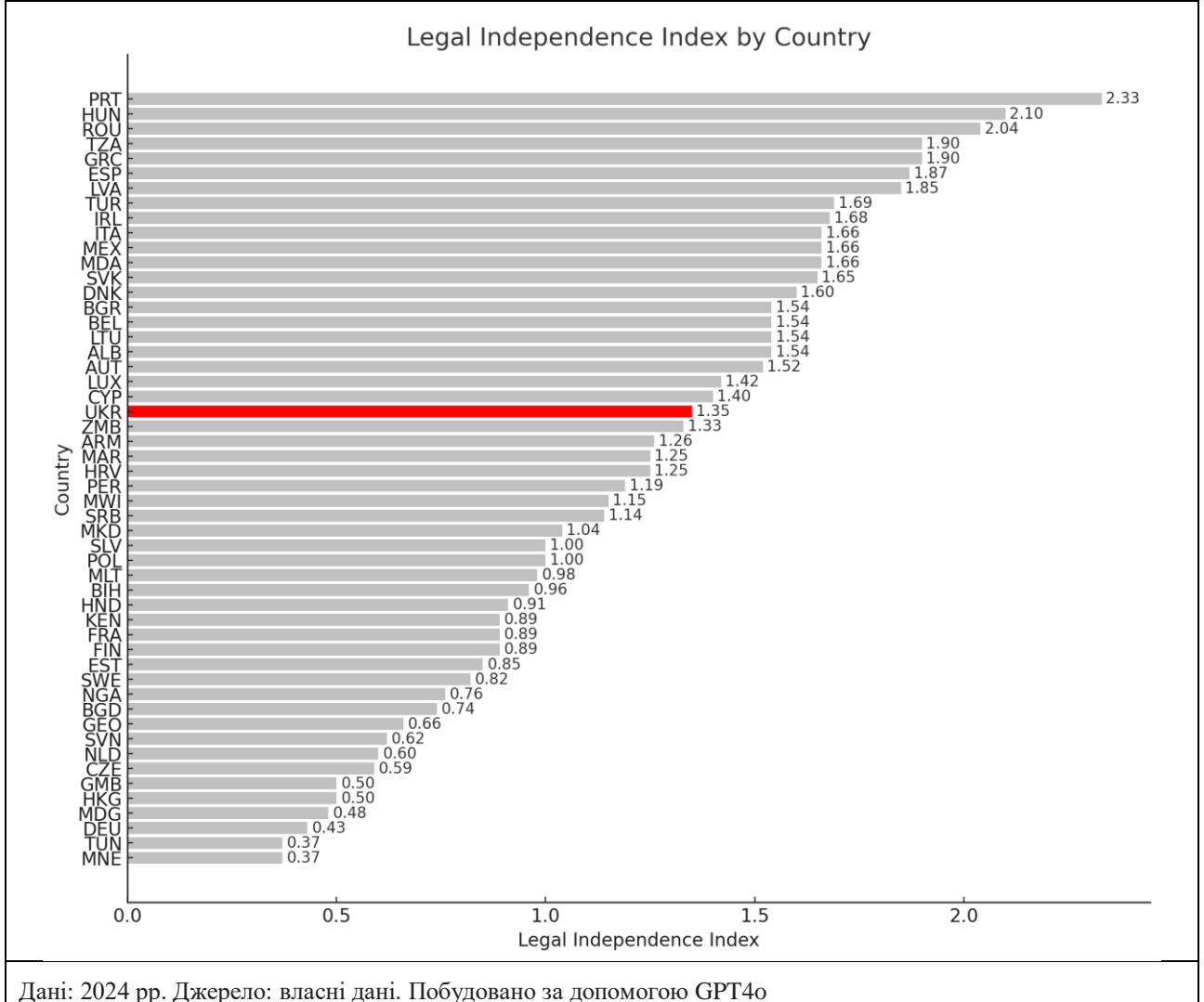
Дослідження передбачає аналіз законодавства, яке регулює діяльність НКО, на рівні законів, не враховуючи підзаконні акти. Вибірка складається з 52 країн, що включає країни з рівнем демократизації, аналогічним Україні, країни-члени ЄС та офіційні кандидати на членство в ЄС. Збір даних щодо незалежних змінних здійснюється за допомогою доступу до відкритих баз даних.

4. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

4.1. Результати розрахунку та аналізу Legal Independence Index

Лідером Legal Independence Index є Португалія склало 2,33 од., аутсайдером - мінімальне 0,37 (Туніс, Чорногорія). При цьому медіана індексу складає 1,22. Значення індексу для України складає 1,35 з 22 місцем у рейтингу. Див. [Додаток 6](#).

Графік 1. Значення Legal Independence Index за країнами

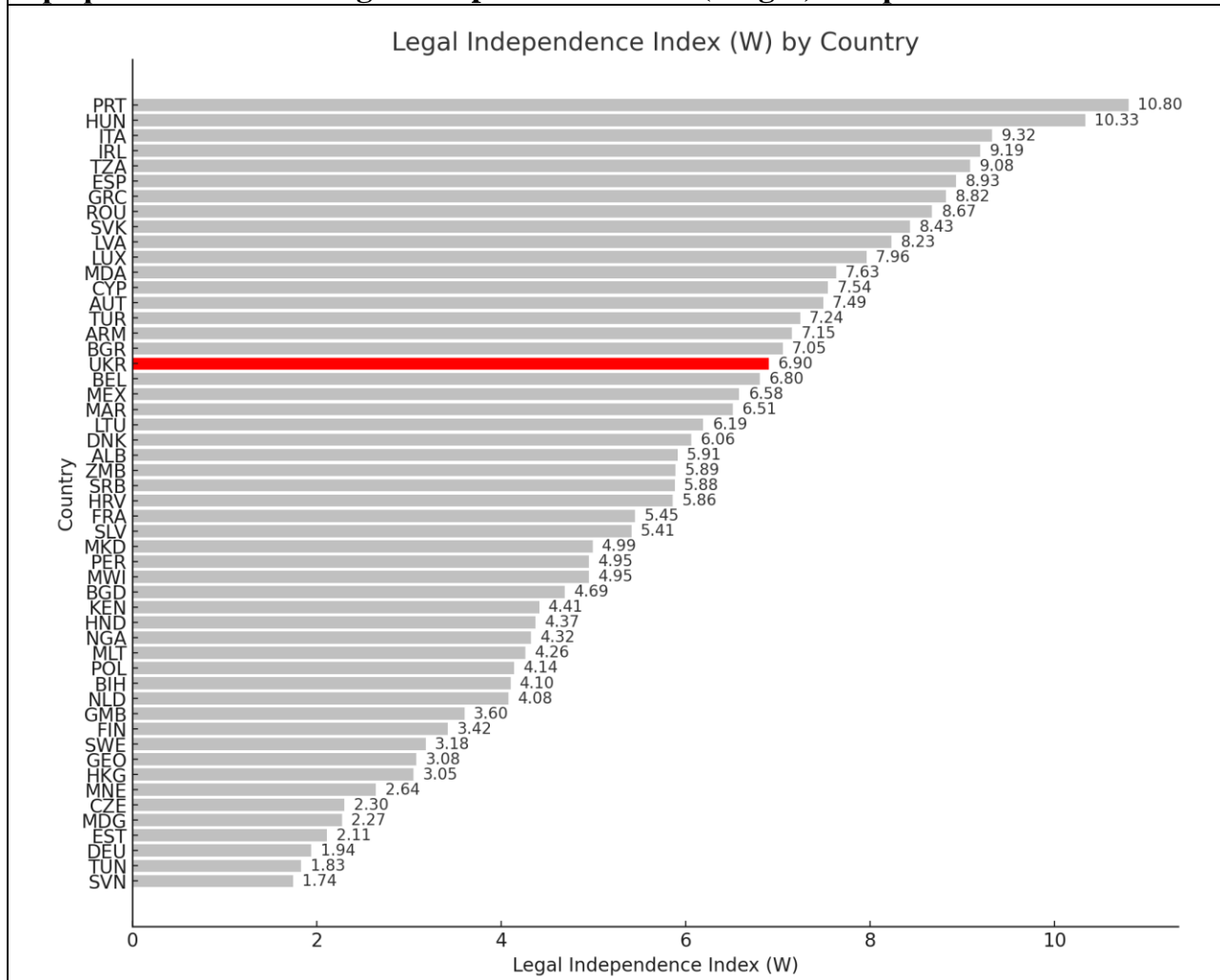

У випадку застосування зважувальних коефіцієнтів максимальне значення Legal Independence Index (weight) склало 10,80 (Португалія), а мінімальне 1,74 (Туніс). При цьому медіана індексу складає 5,87. Значення індексу для України складає 6,9 з 22 місцем у рейтингу.

Втім, хоч застосування зважування суттєво не вплинуло на лідерів і аутсайдерів, позиції деяких країн у рейтингу внаслідок пріоритизації окремих кластерів і субкластерів суттєво змінились ([Додаток 7](#)). Наприклад, після введення зважування Естонія і Мексика впали на 9 позицій, і навпаки Армения, Бангладеш піднялись на 9

позицій. Щодо України - то введення коефіцієнтів зважування додало у рейтингу 4 позиції.

Графік 2. Значення Legal Independence Index (weight) за країнами

Дані: 2024 рр. Джерело: власні дані. Побудовано за допомогою GPT4o

Втім, для обох видів індексу кореляційний аналіз майже не показав зв'язку з більшістю характеристик країн, які досліджуються (див. [Додаток 8](#) та таблицю 3). Можна припустити, що існує середній зв'язок індексів з рівнем державного боргу по відношенню до ВВП, членством в ЄС, ОЕСР та International Competition Network (ICN), а також обернена залежність від року набуття незалежності.

Отже, скоріш за все, співпраця Урядів з позикодавцями (МВФ, Світовий Банк) та бажання набути членство в міжнародних організаціях буде підштовхувати країни до надання більшого обсягу гарантій незалежності власним НКО. При цьому, країни, які здобули незалежність пізніше, схильні мати трохи нижчий індекс правової незалежності. Однак кореляція не є сильною, тому цей зв'язок не можна вважати дуже значущим.

Разом з тим, низькі значення R^2 та t -value свідчать, що скоріш за все існують інші фактори, які впливають на відповідні рішення парламентів.

Таблиця 3. Значення показників кореляції Пірсона, детермінації та t-критерій Стьюдента для індексів незалежності								
№	Показник	Legal Independence Index			Legal Independence Index (W)			
		Кореляція	R^2	t-value	Кореляція	R^2	t-value	
Базові характеристики країни								
X.1.1.	Year of independence	-0,378	0,143	0,00		-0,336	0,113	0,00
X.1.4.	General Government Debt (2022, % of GDP)	0,280	0,078	0,00		0,373	0,139	0,00
Членство країн в міжнародних організаціях								
X.5.1.	<u>OECD</u>	0,349	0,122	0,00		0,264	0,070	0,00
X.5.2.	<u>ICN</u>	0,303	0,092	0,00		0,255	0,065	0,00
X.5.3.	E.Union	0,303	0,092	0,00		0,255	0,065	0,00
Кількість спостережень: 52. Дані: 2018 - 2024 рр. (залежно від виду X). Джерело: власні дані, World Bank Open Data, ourworldindata.org, solability.com. Розраховано за допомогою MS Excel								

Кореляція LLI та LLI(W) з зібраними даними, які характеризують країни вибірки, є переважно слабкою (до +/- 0,3). Тож, можна констатувати, відсутність статистично значимої взаємозалежності між сукупним обсягом LLI та LLI(W) та відібраними характеристиками країн майже відсутня і на рішення Парламентів можуть впливати інші фактори, аніж досліджені.

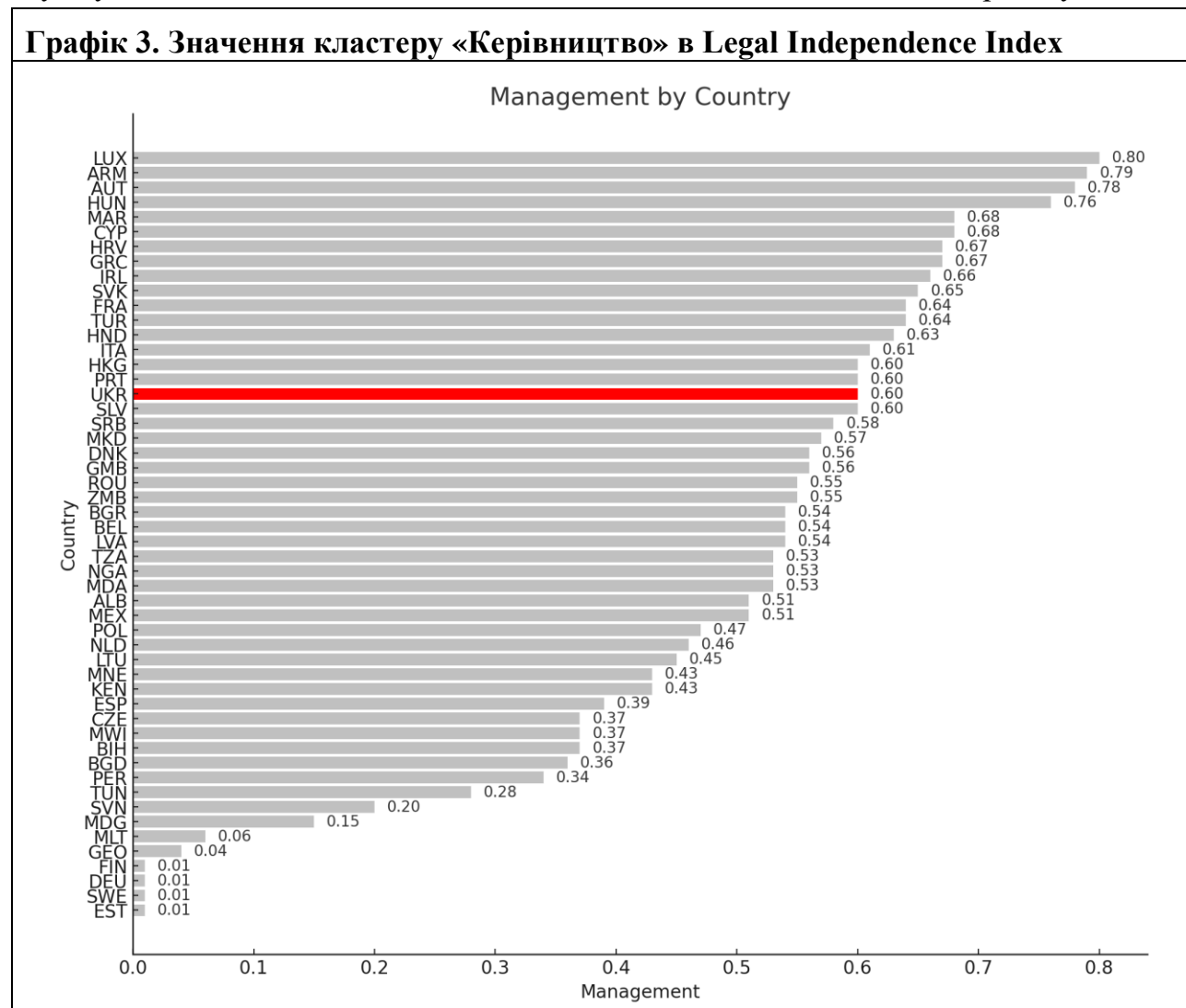
Втім LLI зростатиме для країн, які є членами ЄС, ОЕСР та Міжнародної мережі конкуренції (International Competition Network, ICN). Одночасно, цілком ймовірним є, що встановлення певних юридичних гарантій незалежності НКО входить до переліку вимог до членів таких утворень (як ми бачимо на прикладі ЄС та Директиви ECN+).

Крім того, існує середня ступінь ймовірності того, що молодші країни будуть надавати вищий обсяг юридичних гарантій незалежності НКО, аніж країни з більш тривалим періодом існування. Також, існує середня ступінь ймовірності того, що більший обсяг державного боргу у відношенні до ВВП країни буде стимулювати країни до проведення «червоних ліній» невтручання в діяльність НКО.

Додатково визначені результати множинної лінійної регресії (Додаток 7) також показують, що статистично значущим показником для LLI та LLI(W) є членство країн у міжнародних організаціях ($p < 0.05$). Крім того, незважаючи на те, що ефективність держави не є статистично значущою, вона є близькою до цього, що може вказувати на потенційний вплив ефективності держави на обсяг гарантій юридичної незалежності. У той же час характеристики країни, рівень демократизації, розвиток права не впливають на рівень формальних юридичних гарантій.

4.2. Результати розрахунку та аналізу кластеру «Керівництво» для Legal Independence Index

Щодо кластеру «Керівництво», то лідером виступає НКО Люксембургу (0,80)⁶⁸, а аутсайдером є Грузія (0,04)⁶⁹. Екстремуми в цій категорії продемонстрували Естонія, Німеччина, Фінляндія та Швеція, у яких національні закони про конкуренцію не відображають питання керування органом (відповіді на відповідні питання анкети були позначені, як «Спеціальні норми відсутні»). Припускаємо, що насправді питання врегульовано в інший спосіб, наприклад у загальному законодавстві про державну службу. Втім для цілей цього дослідження загальне законодавство не враховувалось.

⁶⁸ НКО Люксембургу з 2022 року організовано на колегіальних засадах. Орган очолюється Головою НКО, заступниками голови та уповноваженими (сукупно 6 осіб, які є членами НКО та державними службовцями). Для них чітко визначені, вказані у Директиві ECN+ вимоги до незалежності та період утримання від конфліктних питань після звільнення (2 роки). При цьому, кожен з членів НКО має принаймні одного заступника, один з яких є членом суддівського корпусу. Члени НКО призначаються главою держави (Великим князем) на 7 років після відкритої конкурсної процедури, яка при оцінці знань та навичок спирається на процедури відбору кандидатів на посади державної служби категорії А. Члени Колегії не можуть бути членами Уряду, Палати депутатів, Державної ради чи Європейського парламенту, а також виконувати діяльність, несумісну з їхніми функціями. Чітко виписані підстави звільнення членів НКО. Після закінчення строку повноважень член НКО призначається на посаду державної служби категорії А1 з еквівалентним рівнем оплати. Джерело - статті 14-18 Loi du 30 novembre 2022 relative à la concurrence (Люксембург) <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/2022/11/30/a588/consolide/20240402>

⁶⁹ НКО Грузії наразі очолюється одноособово Директором, процедура призначення, звільнення, вимоги до незалежності якого майже не врегульовані. Втім з 2025 року запроваджується колегіальна модель. საქართველოს კანონი კონკურენციის შესახებ, №6148-იხ, საქართველოს პარლამენტი, 8 მაისი, 2012. ვებგვერდი, 25 მაისი, 2012. სარეგისტრაციო კოდი: 240140000.05.001.016710. საქართველოს კანონი №2159, 21 მარტი, 2014. ვებგვერდი, 27 მარტი, 2014. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/1659450?publication=16>

Для України значення кластеру «Керівництво» складає 0,6 (при медіані 0,54). Якби до уваги згідно методології дослідження бралось також загальне антикорупційне законодавство - значення було б вищим.

Аналіз кореляції не показав для кластеру «Керівництво» зв'язків з незалежними змінними на рівні від 0,3 та вище (див. [Додаток 9](#)). Регресійний аналіз не дав значимих результатів (див. Додаток 7). З огляду на вказане, ми будемо більш детально розглядати субкластери в рамках цього кластеру та відповіді на окремі питання.

Таблиця 4. Значення показників кореляції Пірсона, детермінації та t-критерій Стьюдента для кластеру «Керівництво»

Кластер	Y.Cluster_1 Керівництво	
Субкластер / Питання	Y.1.2. Порядок призначення	Y.1.3. Порядок звільнення
Характеристики, за якими кореляція є середньою і вище	4 показники демократизації (від -0,329 до -0,372); -0,337 Age of Liberal Democracy -0,372; Deliberative democracy index -0,329; Engaged society score -0,340; Corruption Perception Index -0,336	GDP per Capita -0,316; 10 показників демократизації (від -0,339 до -0,457); 5 показників ефективності держави (від -0,339 до -0,462) та Political corruption index +0,346; 6 показників розвитку права (від -0,326 до -0,377)
R-square	від 0,11 до 0,14	від 0,10 до 0,21
t-value	0,00, крім: Deliberative democracy index 0,96	0,00 крім: - 0,86 для Government effectiveness; - 0,39 для Transparent laws

Кількість спостережень: 52. Дані: 2018 - 2024 рр. (залежно від виду X). Джерело: власні дані, World Bank Open Data, ourworldindata.org, solability.com. Розраховано за допомогою MS Excel

Субкластер «Порядок призначення» демонструє середній негативний рівень кореляції з показниками Age of Liberal Democracy, Civil society participation index, Deliberative democracy index, Engaged society score Corruption Perception Index.

Аналізуючи такий компонент порядку призначення, як меритократична (конкурсна) процедура - можна спостерігати середню позитивну кореляцію з показником Natural Capital Index (0,309), втім ця залежність може потребувати більш поглибленої перевірки.

Тобто, ймовірно країни з меншим рівнем демократизації та вищим рівнем сприйняття корупції будуть віддавати переваги сильнішому врегулюванню процедур призначення й вимог до кандидатів. І навпаки, країни з вищим рівнем демократії будуть більше довіряти суб'єкту призначення, у його виборі. Втім, ці характеристики країн, ймовірно будуть не єдиними та не основними обставинами, які впливатимуть на вибір Парламентів.

Субкластер «Порядок звільнення» демонструє переважно середню але найширшу ступінь залежності від незалежних змінних. Спостерігається середня обернена залежність від рівня демократизації суспільства, ефективності держави, рівня правового розвитку. Тобто, ймовірно країни з меншим рівнем демократизації, ефективності держави та розвитку права будуть віддавати переваги встановленню формальних юридичних гарантій захисту від звільнення для керівників НКО. Крім того, із зростанням рівня політичної корупції частота такого юридичного захисту також зростатиме.

Щодо цікавих прикладів, виявлених в рамках аналізу цього кластеру варто відзначити такі:

***Кейс 1.** В НКО Франції⁷⁰ Рада з питань конкуренції складається з сімнадцяти членів, які призначаються на шість років Міністром економіки. Вісім членів мають бути призначені з колишніх членів Conseil d'État, Cour de Cassation, департаменту генерального аудитора або інших адміністративних чи звичайних судів (з цих осіб визначаються Голова НКО та його заступники). Чотири особи повинні мати досвід у сфері економіки, конкуренції чи споживачів. П'ять осіб - повинні мати досвід у секторах виробництва, торгівлі, послуг. Голова та його заступники голови працюють повний робочий день. Інші члени - можуть не працювати повний робочий день та мають право суміщати посади.*

***Кейс 2.** НКО Німеччини⁷¹ очолює Президент і Віце-Президент. Вони в першу чергу відповідають за організацію внутрішніх процесів і представлення влади перед громадськістю. Рішення щодо картелів, злиттів і зловживань приймаються 13 відділами рішень Bundeskartellamt. Рішення приймаються за принципом колегіальності головою відповідного відділу вирішення та двома старшими ведучими справ, які є державними службовцями та ведуть розслідування у відповідних секторах.*

⁷⁰Commercial Code, Article L461-1 - 463-7. (2006). In L. Vogel F. Perochon (Eds.), French Commercial Code. Retrieved from <https://wipolex-res.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/fr/fr199en.pdf>

⁷¹ Bundeskartellamt Tasks organisational structure https://www.bundeskartellamt.de/EN/Bundeskartellamt/tasksandorganisation/tasksandorganisation_node.html#

Кейс 3. Для членів НКО Греції⁷² детально найдетальніше з усіх досліджених країн виписана відповідальність членів НКО. Члени НКО несуть дисциплінарну відповідальність за порушення своїх обов'язків, що випливають із Закону та підзаконних актів. Дисциплінарне провадження перед Дисциплінарною радою, ініціюється Радою Міністрів за пропозицією Міністра розвитку та інвестицій щодо Президента та її членів. Дисциплінарними порушеннями вважаються: (а) суттєве порушення положень цього закону та загалом чинного законодавства, що регулює виконання обов'язків і відповідальності члена, (б) придбання або здійснення несправедлива фінансова вигода або винагорода самого члена або третьої сторони під час виконання його обов'язків або у зв'язку з ними; і (с) якщо існує відповідальність за збитки, понесені грецькою державою або НКО. Покарання, накладені Дисциплінарною радою, включають тільки 2 види - штраф у розмірі до 12 одиниць місячного заробітку та звільнення. Членам НКО не дозволяється 3 роки після закінчення терміну їх повноважень займатись будь-якою діяльністю у відповідній сфері. На осіб, які порушують період відсторонення від професійної діяльності накладається штраф у десятикратному розмірі від сукупного розміру заробітної плати та винагород, отриманих членом НКО протягом його повноважень.

4.3. Результати розрахунку та аналізу кластеру «Відносини з політиками» для Legal Independence Index

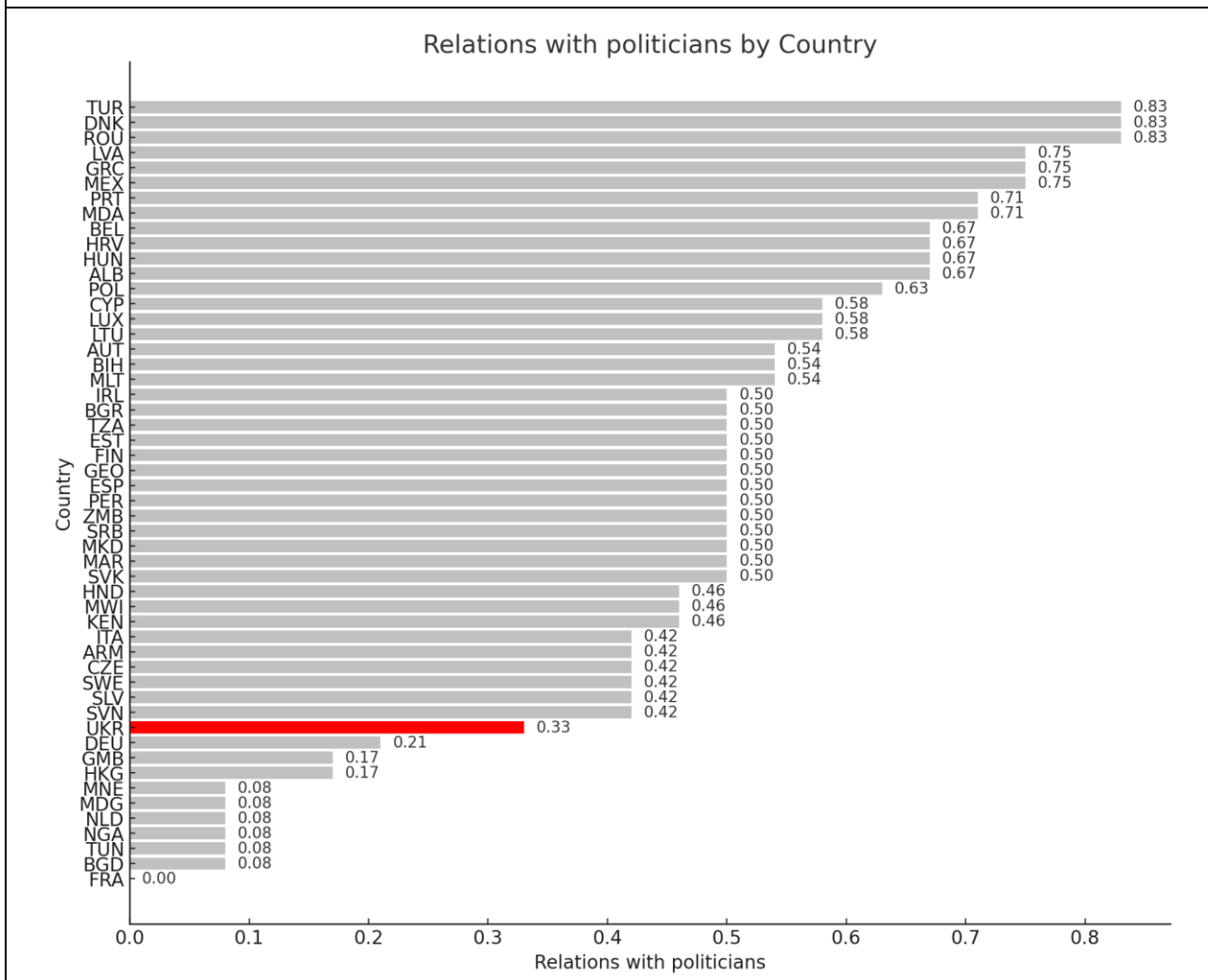
Щодо кластеру «Відносини з політиками», то лідерами виступають Данія, Румунія, Турція (0,83), а аутсайдерами є Бангладеш, Мадагаскар, Чорногорія, Нігерія (0,04). Екстремумом в цій категорії є Франція, у якій спеціальна глава комерційного кодексу⁷³ не регулює питання підзвітності вищим органам.

Україна має показник 0,33 бали, у той час як медіана складає 0,50. Зокрема, національний закон про конкуренцію не достатньо чітко проводить межі щодо можливостей вищих органів надавати НКО доручення, вказівки, інструкції, не регулює питання можливостей щодо ініціації і проведення розслідування стосовно дій (бездіяльності) НКО, а також дає здатність Уряду дозволити концентрацію, яка раніше була заборонена НКО (нівельювавши це рішення НКО).

⁷² Hellenic Republic. (2011). Law 3959/2011, Protection of Free Competition. Government Gazette Issue A' 93/20.04.2011. https://www.epant.gr/en/legislation/protection-of-free-competition/item/download/2550_cc0f0a358b15bbeff4eb402508a97ad8.html

⁷³ Commercial Code, Article L461-1 - 463-7. (2006). In L. Vogel F. Perochon (Eds.), French Commercial Code. Retrieved from <https://wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/fr/fr199en.pdf>

Графік 4. Значення кластеру «Відносини з політиками» в Legal Independence Index

Дані: 2023, 2024 рр. Джерело: Global Competition Review (2023); власні дані.

Побудовано за допомогою GPT4o

Також, кластер «Відносини з політиками» має середню обернену залежність від Political centralization index, і при цьому існує позитивна залежність від членства в OECD, стану дотримання прав людини (Human rights index, Equal rights protection index), рівності доступу до можливостей (Equal access to power index). Отже - за результатами аналізу цього кластеру можна сказати що офіційна підзвітність і підконтрольність політичним особам буде посилюватись при зростанні рівня розвитку правової культури та зростанні потенціалу для рівності суспільства.

При цьому, субкластер «Незалежність офіційно заявлена» демонструє зв'язок з регіоном (в країнах ЄС - незалежність НКО офіційно заявлена на рівні закону майже

для всіх відомств). Крім того, є певна ступінь впливу рівня демократії в країні на цей показник (p-value 0.0967 - див. Додаток 7). Також, є позитивний середній зв'язок з показниками Global Competitiveness Rank, Human rights index, Equal rights protection index, та членством в міжнародних утвореннях.

Таблиця 5. Значення показників кореляції Пірсона, детермінації та t-критерій Стьюдента для кластеру «Відносини з політиками»

Кластер	Y.Cluster_2 Відносини з політиками	
Субкластер	Y.2.1. Незалежність офіційно заявлена	Y.2.2. Скасування рішень
Характеристики, за якими кореляція є середньою і вище	Year of independence -0,414 Global Competitiveness Rank +0,311 Human rights index +0,306 Equal rights protection index +0,317 Членство в міжнародних організаціях від +0,376 до +0,397; Year of last changes National Competition Law + 0,313	State capacity index +0,312 Political centralization index -0,329
R-square	від 0,10 до 0,17	від 0,10 до 0,11
t-value	0,00, крім: даних щодо зв'язку з членством у міжнародних організаціях (0,61 - 0,95)	0,00

Кількість спостережень: 52. Дані: 2018 - 2024 рр. (залежно від виду X). Джерело: власні дані, World Bank Open Data, ourworldindata.org, solability.com. Розраховано за допомогою MS Excel

Цікавими прикладами в рамках цього кластеру можна назвати такі випадки:

***Кейс 1.** В НКО Данії⁷⁴, окрім колегіального органу, який приймає рішення по суті справ, передбачено функціонування визначеного Міністром консультативного комітету, який складається з до 10 членів з різними знаннями та досвідом у приватному і державному секторах, юридичних, економічних, фінансових і споживчих питаннях. Члени призначаються на строк до 4 років і можуть бути перепризначені. Консультативний комітет радить НКО щодо потреби в керівництві та аналізах, а*

⁷⁴ Зокрема НКО Данії щороку готує звіт для Міністра промисловості, бізнесу та фінансових справ про діяльність за минулий рік, включаючи призначення та звільнення членів НКО і Генерального директора Управління, обсяг виділених ресурсів і зміни в цьому обсязі порівняно з попередніми роками. Звіт публікується.

Danish Competition Act, Consolidation Act No. 360 of 4 March 2021. (2021).

також щодо можливих заходів для запобігання порушенням закону. Комітет також може звернути увагу Ради на конкретні проблеми конкуренції на ринку.

Кейс 2. Часто національні Уряди тим чи іншим чином втручаються в питання дозволених концентрацій на ринку:

- В Угорщині⁷⁵ Уряд може в суспільних інтересах, зокрема для збереження робочих місць і забезпечення безпеки постачання, оголосити концентрацію підприємств стратегічно важливою на національному рівні. Такі концентрації не підлягають обов'язковому повідомленню в НКО та оцінці щодо впливу на конкуренцію.
- В Франції⁷⁶ концентрація повідомляється не НКО, а Міністру економіки і саме міністр її схвалює. Міністр може прийняти рішення самостійно, або передати питання на розгляд Ради з конкуренції для отримання дорадчого висновку. Після отримання висновку Ради з конкуренції, Міністр економіки приймає остаточне рішення протягом чотирьох тижнів. Міністр економіки може дозволити концентрацію, навіть якщо висновки Ради з конкуренції були негативними.

Кейс 3. НКО Бангладешу⁷⁷ при здійсненні повноважень повинно дотримуватися вказівок Уряду з питань політики, крім тих, що стосуються імплементації, технічних та адміністративних питань Закону, та за умови, що НКО, наскільки це практично можливо, було надано можливість висловити свої погляди до того, як будуть надані будь-які вказівки.

4.4. Результати розрахунку та аналізу кластеру «Фінанси і організація» для Legal Independence Index

Щодо кластеру «Фінанси і організація», то лідерами виступає Греція (0,80 балів). Аутсайдерами є Естонія, Чехія та Туніс, оскільки відповідні фінансові та організаційні питання, майже не регулюються спеціальними законами у сфері конкуренції. Цілком ймовірно, що фактична сукупність норм загального законодавства, які залишились поза увагою, дозволить говорити про високий рівень незалежності цих відомств.

Україна має показник 0,56 бали, у той час як медіана складає 0,52. Безумовною перевагою в цьому контексті для України є колегіальний принцип прийняття рішень

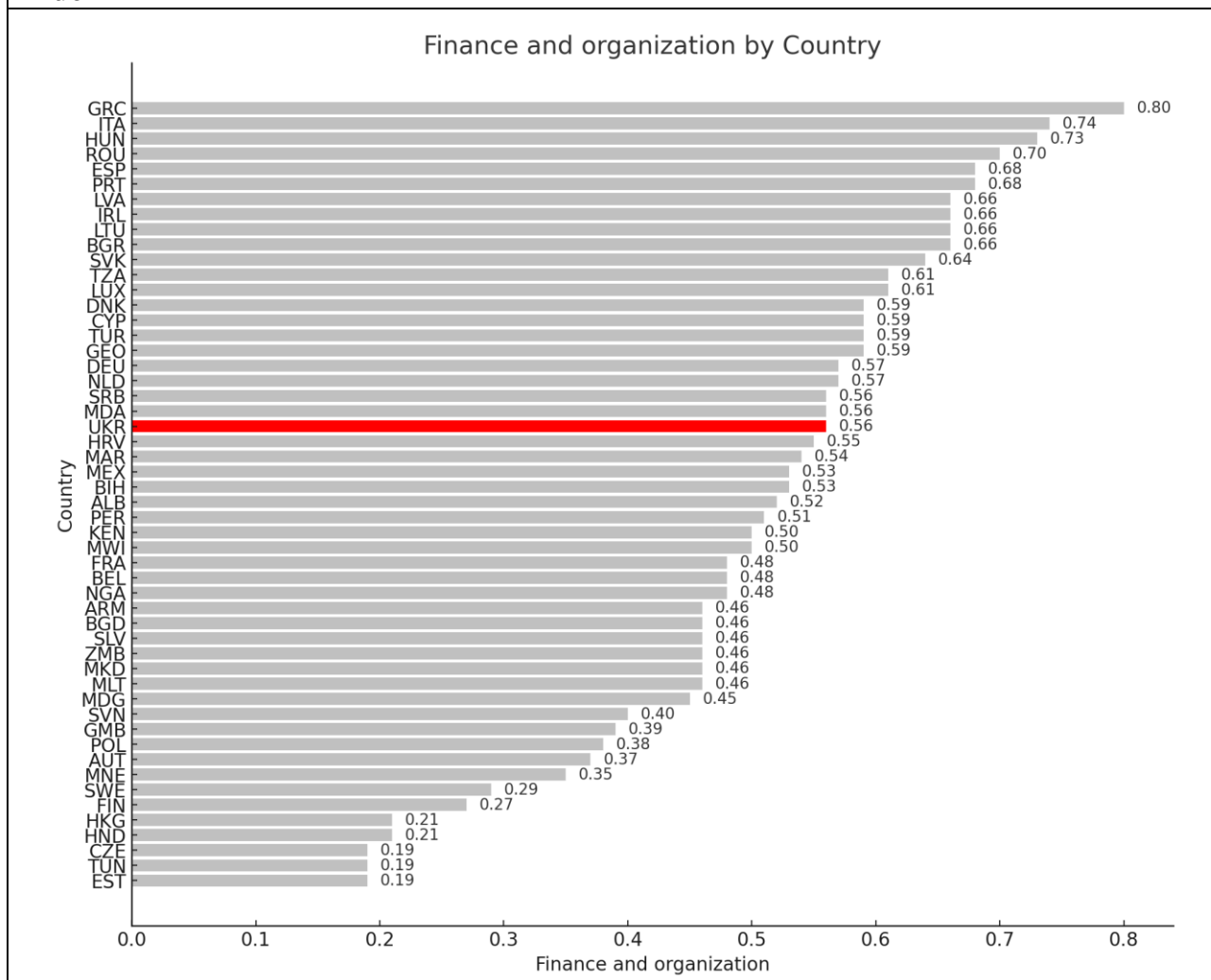
⁷⁵ Стаття 24/A Act LVII of 1996 on the Prohibition of Unfair and Restrictive Market Practices. (1996). Retrieved from https://www.gvh.hu/pfile/file?path=/en/legal_background/rules_for_the_hungarian_market/competition_act/competition-act-documents/jogihatter_tpv_t_hataly_20190101_inline=true

⁷⁶ Commercial Code (2006). Economic concentration Articles L430-1 to L430-10. In L. Vogel F. Perochon (Eds.), French Commercial Code. Retrieved from <https://wipolex-res.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/fr/fr199en.pdf>

⁷⁷ The Competition Act, 2012, Act No. 23 of 2012. (2012) https://ccb.portal.gov.bd/sites/default/files/files/ccb.portal.gov.bd/law/a8c5a023_43f9_4675_adc8_38b20be04803/CompetitioACTEnglish.pdf

НКО, наявність чіткого обсягу фінансових гарантій, та кілька джерел фінансування (Державний бюджет та плата за надання дозволів / висновків).

Графік 5. Значення кластеру «Фінанси і організація» в Legal Independence Index

Дані: 2023, 2024 рр. Джерело: Global Competition Review (2023); власні дані.

Побудовано за допомогою GPT4o

Кластер «Фінанси і організація» не продемонстрував кореляції з незалежними змінними на середньому та високому рівні. Втім, аналіз субкластерів в рамках цього кластеру дава наступні результати:

1. Спостерігається середній обернений зв'язок між здатністю НКО контролювати власний бюджет та кадрові процеси (крім керівної ланки) та Global Competitiveness Rank, а також показниками ефективності держави (p-value 0.00667, а також середня кореляція з показниками Government effectiveness, Civil Liberties Index, Corruption Perception Index). Отже, цілком ймовірно, що фінансова та кадрова міцність НКО ставатиме все більш важливою для країн з низьким рівнем ефективності.

Також вказаний субкластер продемонстрував середню пряму залежність від Political corruption index. Тож, ймовірно із зростанням рівня політичної корупції в країні національні Парламенти все більш обмежуватимуть можливості втручання в фінансову та кадрову діяльність НКО.

2. Щодо організаційної структури НКО (зокрема наявність колегіальності та включення керівництва органу до процедури прийняття рішень) - спостерігається середня обернена кореляція до Democracy index, Age of democracy, Government effectiveness, Functioning government index, Corruption Perception Index. Тобто, чим старіше держава, чим вищий рівень демократії у ній та чим краще вона функціонує, тим менше парламенти будуть турбуватись про організаційні питання роботи НКО. І навпаки - пряма середня кореляція з Political corruption index вказує на необхідність формування внутрішньої організації роботи НКО у спосіб, який буде упереджувати ризики необ'єктивного прийняття рішення.
3. Одночасно, середні та сильні зв'язки з характеристиками країн спостерігаються для кластеру «Доступ до ресурсів інших відомств» (тобто до можливостей обміну інформацією та проведення спільних розслідувань в рамках ЄС, ICN та ОЕСР). Це може вказувати, що можливості НКО зростатимуть після приєднання країн до цих міжнародних утворень. Проте, для долучення до такої ресурсної бази, країни мають пройти певний шлях розвитку власного рівня демократії, права та ефективності.

Таблиця 6. Значення показників кореляції Пірсона, детермінації та t-критерій Стьюдента для кластеру «Фінанси і організація»			
Кластер	Y.Cluster_3 Фінанси і організація		
Субкластер	Y.3.2. Контроль над власним бюджетом та людьми	Y.3.3. Організаційна структура	Y.3.4. Доступ до ресурсів інших відомств
Характеристики, за якими кореляція є середньою і вище	Global Competitiveness Rank -0,317; Intellectual Capital Index - 0,314 Democracy index -0,301; Egalitarian democracy index -0,302 3 показники ефективності держави від -0,336 до -0,423; Political corruption index +0,360 Rigorous and impartial	Intellectual Capital Index - 0,311; Democracy index -0,356; Age of democracy -0,336; 3 показники ефективності держави від +0,310 до +0,347; Political corruption index + 0,319; Legislative constraints on the executive index -0,304 Rigorous and impartial	4 базових характеристик від +0,312 до +0,767 3 базові характеристики від -0,357 до -0,765 12 показників демократизації (+0,331 та +0,835); 6 показників ефективності держави від +0,369 до +0,842; 2 показники ефективності держави від -0,484 до -0,833; 9 показників розвиненості права від 0,472 до 0,827

	public administration index -0,311	public administration index -0,301	
R-square	від 0,10 до 0,18	від 0,10 до 0,51	від 0,04 до 0,71
t-value	0,00	0,00, крім: Legislative constraints on the executive index 0,53	0,00, крім: Deliberative democracy index 0,16; Government effectiveness 0,45; Political corruption index 0,9;
Кількість спостережень: 52. Дані: 2018 - 2024 рр. (залежно від виду X). Джерело: власні дані, World Bank Open Data, ourworldindata.org, solability.com. Розраховано за допомогою MS Excel			

Цікавими прикладами в рамках цього кластеру наступні випадки.

Кейс 1. Часто рішення НКО зачіпають інтереси національних виробників, державних компаній. Тому здатність відсторонитись від впливу Уряду і Парламенту, а також Міністерства фінансів, при формуванні бюджету та отримання фактичних асигнувань є критично важливим для всіх НКО.

Класичним додатковим джерелом бюджету НКО є плата за розгляд заяв про надання дозволу на концентрацію, яка присутня в 25 юрисдикціях з 52, які були проаналізовані.

Втім, є і інші додаткові джерела бюджету НКО:

- Греція⁷⁸ - на користь НКО з акціонерних компаній стягується внесок у розмірі однієї тисячної (0,001) при їх створенні або збільшенні ними свого капіталу (на суму збільшення). Рівень фінансування НКО має становити щонайменше 0,00004 ВВП попереднього фінансового року. Якщо зборів для покриття цієї суми недостатньо - відповідна сума доповнюється з державного бюджету. Додатково обсяг фінансування НКО може бути збільшено щонайменше на 0,00001 ВВП попереднього року, якщо в минулому періоді НКО досягнуло власні середньострокові цілі за ключовими показниками ефективності.
- Танзанія⁷⁹ - до бюджету НКО надходить збір у розмірі до 2,5% від суми плати за будь-яку ліцензію на підприємницьку діяльність (дозвіл або повноваження, які дозволяють ліцензіату постачати або придбати товари чи послуги чи вести будь-яку іншу діяльність).

Кейс 2. У НКО Франції⁸⁰ члени органу, які приймають рішення у справах, не залучені до безпосередніх слідчих дій і формування попередніх висновків. Розслідування організується Генеральним доповідачем, який призначається наказом Міністра фінансів за пропозицією голови Ради з питань конкуренції. Генеральний доповідач

⁷⁸ Hellenic Republic. (2011). Law 3959/2011, Protection of Free Competition. Government Gazette Issue A' 93/20.04.2011. https://www.epant.gr/en/legislation/protection-of-free-competition/item/download/2550_cc0f0a358b15bbeff4eb402508a97ad8.html

⁷⁹ Стаття 78. Fair Competition Commission. (2003). The Fair Competition Act, 2003. Government of Tanzania. Retrieved from https://www.fcc.go.tz/pdf/fca_no_8-2003.pdf

⁸⁰ Commercial Code, Article L461-1 - 463-7. (2006). In L. Vogel F. Perochon (Eds.), French Commercial Code. Retrieved from <https://wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/fr/fr199en.pdf>

керує проведенням розслідувань. Він може делегувати частину або всі свої обов'язки одному або кільком заступникам. Він відповідає за підготовку справ для розгляду Радою з питань конкуренції. Це включає збір, аналіз та представлення доказів і документів, які стосуються порушень конкуренційного законодавства.

Кейс 3. В НКО Люксембургу⁸¹ розслідування скеровується членами колегіального органу, а здійснюється слідчими. Слідчими є безпосередньо визначені Президентом НКО державні службовці НКО чи інших державних органів у групах заробітної плати A1, A2 і B1. Ймовірно таке нестандартне кадрове рішення спричинено дуже обмеженим кадровим складом НКО - станом на 31 грудня 2022 року це 22 працівники⁸².

4.5. Результати розрахунку та аналізу кластеру «Регуляторні компетенції» для Legal Independence Index

Щодо кластеру «Регуляторні компетенції», то в його рамках аналізувались виключно 4 компоненти - можливість самостійного врегулювання питань, пов'язаних з загальними нормами і правилами (прийняття підзаконних актів), самостійність в застосуванні санкцій, здатність до формування власних пріоритетів та слідування їм, а також можливості впливу на політику. Інші сфери повноважень, інструменти та процедури діяльності відомства - не аналізувались, оскільки припускалось, що їх вплив на незалежність НКО є менш значним.

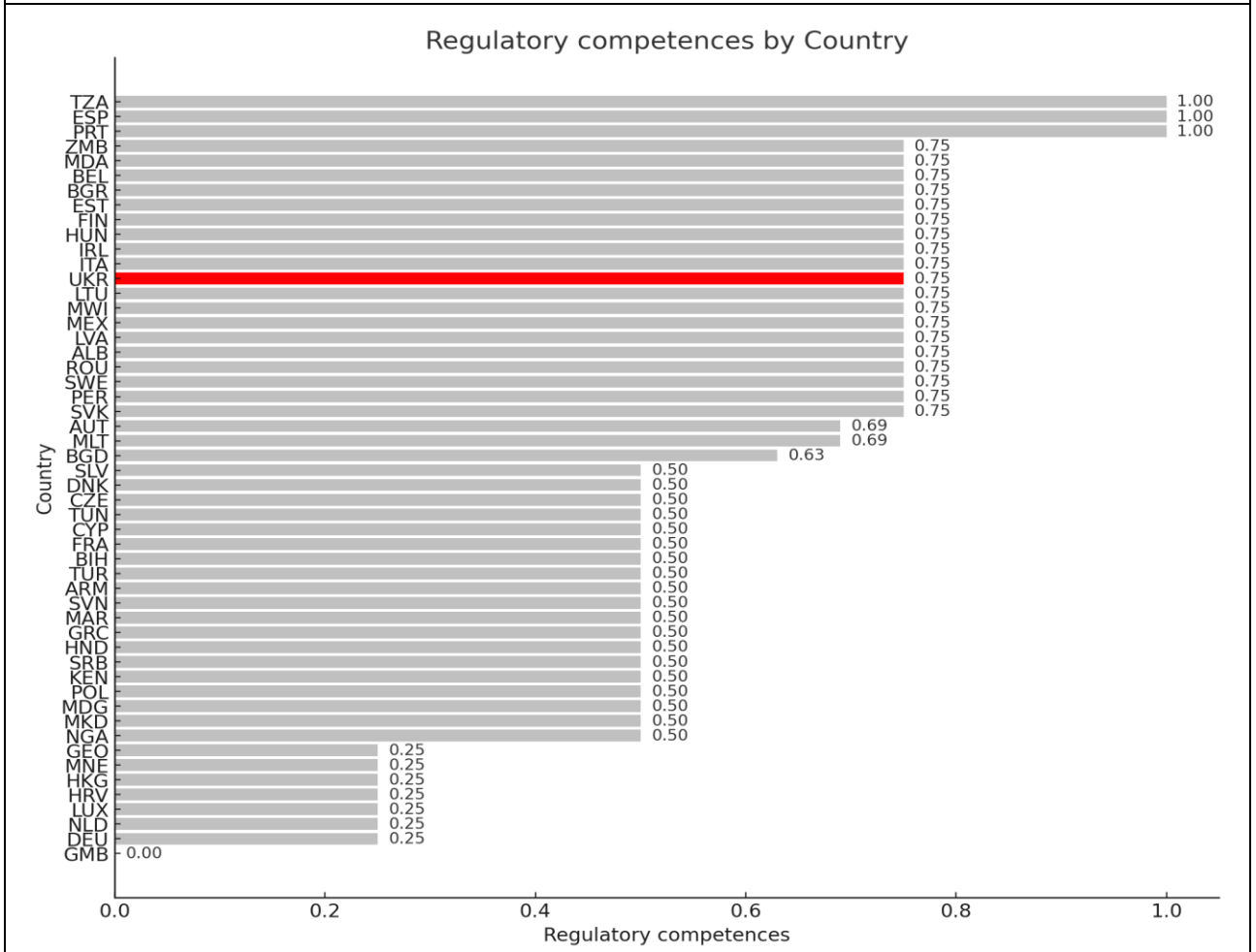
Лідерами виступають Іспанія, Португалія та Танзанія (присутні всі 4 повноваження). Аутсайдерами є Хорватія, Грузія, Німеччина, Гон-Конг, Нідерланди (мають одне повноваження з перелічених). Екстремум - Гамбія (0 балів), оскільки відповідні питання не відображені в спеціальному законі.

Україна має показник 0,75 бали, у той час як медіана складає 0,50. Так, ключовим недоліком в законодавстві України є відсутність права НКО самостійно формувати пріоритети власної діяльності та фокусуватись виключно на них (не розглядаючи інші питання), а перевагою - можливість надання рекомендацій іншим органам влади та вищій владі для розвитку конкурентного середовища.

⁸¹ Стаття 19 Loi du 30 novembre 2022 relative à la concurrence (Люксембург) <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/2022/11/30/a588/consolide/20240402>

⁸² Annual Report on Competition Policy Developments in Luxembourg, OECD, 2022, DAF/COMP/AR(2023)24, [https://one.oecd.org/document/DAF/COMP/AR\(2023\)24/en/pdf](https://one.oecd.org/document/DAF/COMP/AR(2023)24/en/pdf)

Графік 6. Значення кластеру «Регуляторні компетенції» в Legal Independence Index

Дані: 2023, 2024 рр. Джерело: Global Competition Review (2023); власні дані.

Побудовано за допомогою GPT4o

Кластер «Регуляторні компетенції» демонструє пряму кореляцію з незалежними змінними на середньому рівні для 2-х показників демократизації суспільства (Age of democracy, Citizen satisfaction with democracy) та 2-ма показниками розвитку правової системи в державі (Rule of law index, Judicial constraints on the executive index). Одночасно, кореляція з рівнем централізації влади є оберненою.

Отже, ймовірно обсяг регуляторних компетенцій НКО зростатиме із зменшенням рівня централізації влади, збільшенням рівня демократії та правової культури в державі.

Одночасно, субкластер «Пріоритизація зусиль», який вивчає здатність НКО самостійно встановлювати пріоритети власної діяльності та фокусуватись на них - демонструє стійку пряму залежність середнього рівня від рівня демократії, розвитку права, ефективності держави та співвідношення ВВП країни і державного боргу.

Одночасно, країни будуть менш схильними надавати НКО такі повноваження у випадках зростання нерівності в суспільстві, політичної централізації та корупції.

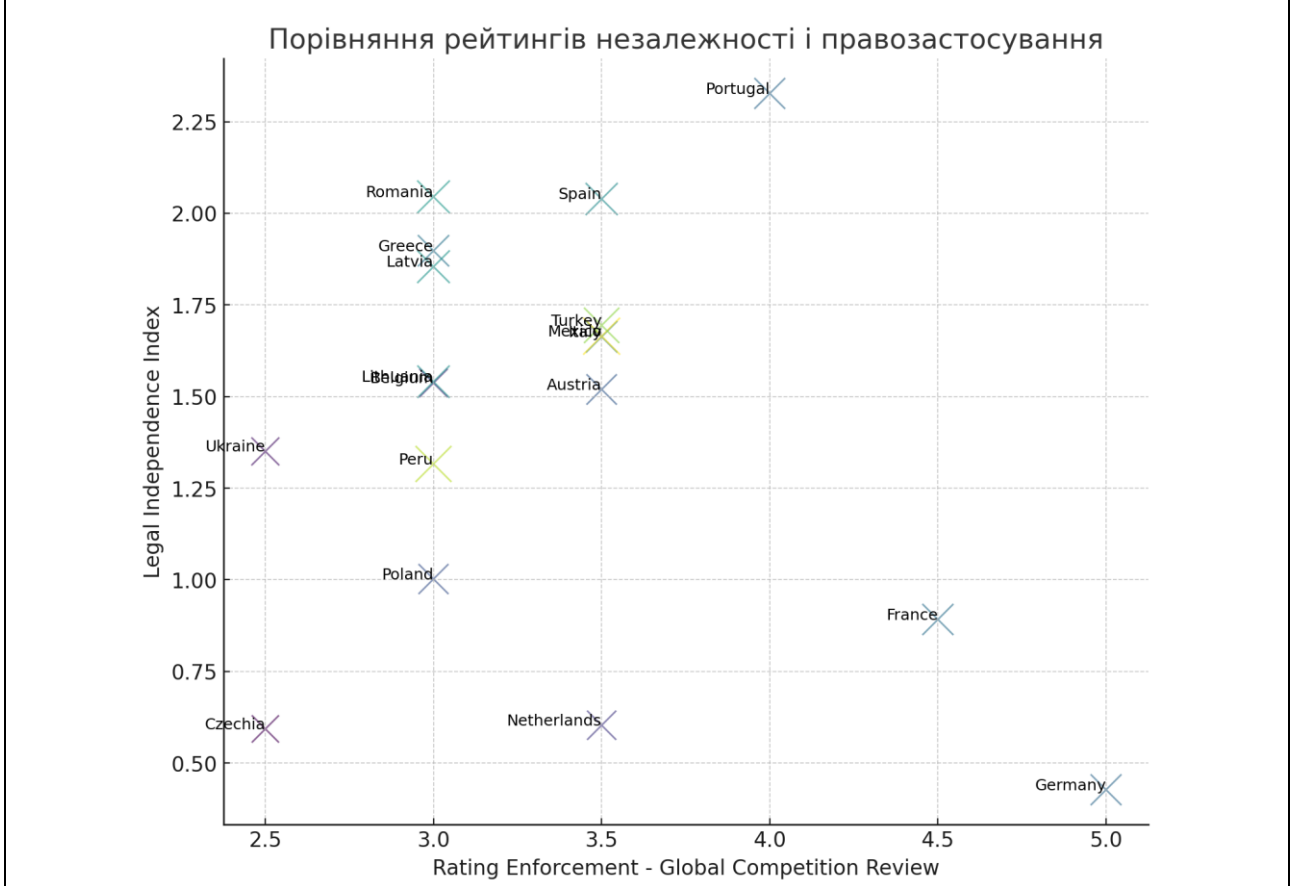
Таблиця 7. Значення показників кореляції Пірсона, детермінації та t-критерій Стьюдента для кластеру «Регуляторні компетенції»		
Субкластер / субкластер	Y.Cluster_4 Регуляторні компетенції	Y.4.3. Пріоритизація зусиль
Характеристики, за якими кореляція є середньою і вище	Citizen satisfaction with democracy + 0,305; Political centralization index -0,337; Rule of law index + 0,353; Judicial constraints on the executive index + 0,348	General Government Debt +0,401 World Bank Gini -0,351 7 показників ефективності держави від +0,317 до +0,450 3 показники ефективності держави від +0,313 до +0,384; Political centralization index -0,433; Political corruption index - 0,304; 7 показників розвитку права від +0,346 до +0,434 Членство в міжнародних утвореннях від +0,334 до +0,438
R-square	від 0,09 до 0,13	від 0,09 до 0,20
t-value	0,00, крім: Political centralization index 0,45	0,00, крім: Government effectiveness 0,99; Political corruption index 0,49; Political centralization index 0,11
Кількість спостережень: 52. Дані: 2018 - 2024 рр. (залежно від виду X). Джерело: власні дані, World Bank Open Data, ourworldindata.org, solability.com. Розраховано за допомогою MS Exel		

4.6. Юридична незалежність і ефективність

Втім, зібрані дані дозволяють вийти поза межі дослідницького питання, заявленого в Розділі 3 та спробувати спрогнозувати яким чином обсяг формально заявленої незалежності впливає на ефективність роботи відомства. Попередній, хоч і поверховий, аналіз цього питання можна здійснити порівнявши Legal Independence Index з результатами Global Competition Review⁸³.

⁸³ Дані наявні виключно щодо 18 країн Austria, Belgium, Czechia, France, Germany, Greece, Italy, Latvia, Lithuania, Mexico, Netherlands, Peru, Poland, Portugal, Romania, Spain, Turkey, Ukraine. Джерело - Global Competition Review 2023 <https://globalcompetitionreview.com/survey/rating-enforcement/2023>

Графік 7. Порівняння рейтингів незалежності і правозастосування

Дані: 2023, 2024 рр. Джерело: Global Competition Review (2023); власні дані.

Побудовано за допомогою GPT4o

З графіку видно, що такі країни, як Німеччина, Франція та Нідерланди хоч і мають меншу ніж Україна ступінь незалежності, за рейтингами правозастосування вважаються більш успішними.

Вказане може підштовхувати до висновку, що юридична (формальна) незалежність, хоч і є важливою характеристикою НКО, вона не є реальною гарантією його результативності і стійкості цих результатів. Такий результат збігається з позицією Guidi (2011, 2015) про те, що іноді більша формальна незалежність змушує НКО виносити більше рішень⁸⁴, але навіть більший обсяг рішень не впливає на якість регулювання⁸⁵. Отже прямого зв'язку між обсягом формальної незалежності НКО та результатами їх діяльності поки не простежується.

⁸⁴ Guidi, M. (2011). Does independence affect regulatory performance? The case of national competition authorities in the European Union. *European University Institute Working Paper RSCAS 2011/64.

⁸⁵ Guidi, M. (2015). The impact of independence on regulatory outcomes: The case of EU competition policy. *JCMS: Journal of Common Market Studies, 53*(6), 1195-1213. <https://doi.org/10.1111/jcms.12280>

4.7. Висновки за розділом

Втім, враховуючи середню кореляцію з низькою ймовірністю та результати аналізу субкластерів, можна припустити, що надання юридичних гарантій незалежності НКО певною мірою може залежати від міжнародних зобов'язань країн, їх економічного стану та рівня розвитку демократичних інститутів. Зокрема, національні парламенти країн будуть схильні надавати більше юридичних гарантій незалежності в таких випадках:

- Високий рівень політичної централізації та корупції.
- Низький рівень демократизації суспільства та правового розвитку.
- Низька ефективність держави.

ВИСНОВКИ І ПОДАЛЬША ДИСКУСІЯ

Конкуренційні відомства, що включають національні та міжнародні регуляторні органи, відіграють ключову роль у застосуванні законодавства про конкуренцію. Центральним елементом в їхньому інституційному дизайні є незалежність, визначена як здатність органу ефективно реалізовувати правові норми без зовнішнього впливу.

Згідно з науковою літературою, економічна ситуація в країні, рівень демократії та рівень правового розвитку суттєво впливають на рішення парламентів. Крім того, міжнародні зобов'язання, історичний контекст і традиції державного управління можуть визначати ступінь формальної незалежності НКО.

Аналітичне питання, яке досліджувалось в рамках цієї роботи було наступним: «Які характеристики країни ($X_1 \dots X_n$) підштовхують її до надання більшого обсягу гарантій юридичної незалежності НКО (Y)?»

Зібрані дані показали, що рівень юридичної незалежності НКО суттєво різниться між країнами. В деяких країнах недостатньо чітко проведені “червоні лінії” можуть ставати проблемою, але в деяких - ні. Лідером Legal Independence Index (LII) є Португалія зі значенням 2,33, аутсайдерами — Туніс та Чорногорія з мінімальним значенням 0,37. Медіана індексу складає 1,22. Для України значення LII дорівнює 1,35, що ставить її на 22 місце в рейтингу.

Кореляція між загальним рівнем LII та характеристиками країн, в яких функціонують НКО в більшості є слабкою. Все ж можна припустити середній зв'язок обсягу юридичної незалежності з рівнем державного боргу по відношенню до ВВП, а також обернену залежність від року набуття незалежності. Застосування коефіцієнтів зважування та проведення факторного аналізу також не дозволило виокремити сильні значущі зв'язки.

Отже, на основі зібраних даних було підтверджено Гіпотезу 0.: «Обсяг юридичної незалежності НКО (Y), у т.ч. її елементи ($Y_1 \dots Y_n$), жодним чином не залежать від характеристик країни ($X_1 \dots X_n$), в якій таке НКО функціонує».

Відсутність сильної кореляції та високої ймовірності зв'язку між обсягом формальної незалежності та більшістю характеристик країн свідчить, що на рівень юридичної незалежності НКО можуть впливати інші фактори, ніж ті, що досліджувалися.

Втім, якщо брати до уваги середню кореляцію з низькою ступінню ймовірності та результати аналізу субкластерів можна припустити, що надання юридичних гарантій незалежності НКО певним чином може залежати від обсягу міжнародних зобов'язань країн, їх економічного стану та рівня розвитку демократичних інститутів.

Зокрема, національні парламенти країн будуть намагатись надати більше юридичних гарантій незалежності в країнах з:

- Високим рівнем політичної централізації та політичної корупції.

- Низьким рівнем демократизації суспільства та правового розвитку.
- Низькою ефективністю держави.

Це буде проявлятися в першу чергу юридичну формалізацію питань, пов'язаних з призначенням, звільненням та перебуванням на посаді керівництва, у тому числі введення санкцій за порушення, допущені під час перебування на посаді. А також шляхом чіткого врегулювання питань фінансування відомства, витрачання ним ресурсів та його організаційної структури.

І навпаки, країни з більш сталою і зрілою демократією та системою права будуть більше довіряти НКО та його очільникам, а отже необхідності в формуванні додаткових вимог і заборон не відчуватимуть.

Разом з тим, цілком ймовірно, що існує певний мінімальний обсяг стандартизованих вимог до незалежності, які мають продемонструвати НКО для набуття країною членства в ЄС, ОЕСР та International Competition Network (ICN).

Втім, питання залишається відкритим для подальших досліджень та наукових дискусій.

По - перше, виявлені тенденції можливого впливу соціально-економічних і політичних процесів у відповідній країні на юридичну незалежність НКО мають переважно середню ступінь кореляції. Ми припускаємо ймовірність, що існують фактори, які можуть сильніше впливати на відповідні показники.

По - друге, оскільки кластер «Регуляторні компетенції» майже не продемонстрував зв'язку з факторами X, імовірно існує потреба розширити обсяг компонентів в рамках цього кластеру.

По - третє, вказана робота не охопила фактори фактичної незалежності, а також не визначила статистично значимого зв'язку між показниками незалежності та результатами роботи НКО.

ПРОПОНОВАНІ ЗМІНИ ДО ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Зібрані в ході дослідження дані показали, що НКО України знаходиться за значеннями індексів та субкластерів переважно на рівні вищому, ніж медіана. Зокрема:

- Legal Independence Index (LII): Україна має значення 1,35, займаючи 22 місце в рейтингу, при медіанному значенні 1,22.
- Legal Independence Index (weight): Значення для України складає 6,9, також займаючи 22 місце, при медіанному значенні 5,87.
- Кластер «Керівництво»: Значення для України складає 0,6 при медіані 0,54.
- Кластер «Фінанси і організація²»: Значення для України складає 0,56 балів при медіані 0,52.
- Кластер «Регуляторні компетенції»: Значення для України складає 0,75 балів при медіані 0,50.

Одночасно, значення кластеру «Відносини з політиками» для України складає 0,33 бали, у той час як медіана складає 0,50.

Тобто, саме кластер «Відносини з політиками», який передбачає побудову системи підзвітності має стати основним фокусом уваги для майбутньої політики. Це буде складне завдання, оскільки такий підхід контрастує з ключовою лінією публічної дискусії стосовно незалежності НКО, яка сфокусована на питанні впровадження публічних конкурсів на керівні посади.

В цьому контексті в законодавстві інших країн було знайдено кілька цікавих прикладів, які можуть бути актуальними і для України.

По-перше, можна запозичити досвід Греції⁸⁶ в якій досягнення НКО попередньо ним встановлених вимірюваних цілей дозволяє НКО претендувати на збільшення обсягу бюджетних асигнувань в розмірі від 0,00001 ВВП попереднього року.

По - друге, можна запозичити досвід Данії⁸⁷, в якій НКО консультується з спеціальним комітетом, що формується Міністром (для України - це може бути інша посада), щодо власних пріоритетів, політики, справ, можливих заходів для запобігання порушенням закону, конкретних проблем конкуренції на ринку.

По - третє, доцільно обмежити можливості впливу на НКО будь-яких органів (Уряду, Парламенту, інших органів влади) стосовно їх здатності впливати на порядок денний НКО. Для цього доцільно запровадити передбачені Директивою ЕСN+:

- повноваження НКО встановлювати пріоритети власної діяльності та не розглядати питання, які до них не відносяться;
- чіткі заборони будь-якого офіційного впливу таких на діяльність НКО, особливо в частині розгляду конкретних питань та справ.

⁸⁶ Hellenic Republic. (2011). Law 3959/2011, Protection of Free Competition. Government Gazette Issue A' 93/20.04.2011. https://www.epant.gr/en/legislation/protection-of-free-competition/item/download/2550_cc0f0a358b15bbeff4eb402508a97ad8.html

⁸⁷ Зокрема НКО Данії щороку готує звіт для Міністра промисловості, бізнесу та фінансових справ про діяльність за минулий рік, включаючи призначення та звільнення членів НКО і Генерального директора Управління, обсяг виділених ресурсів і зміни в цьому обсязі порівняно з попередніми роками. Звіт публікується.

Danish Competition Act, Consolidation Act No. 360 of 4 March 2021. (2021).

По-четверте, можна розвивати систему звітності НКО перед Парламентом та Урядом, зокрема з окремих питань (проте без запровадження можливостей впливу таких органів на фактичні дії чи рішення НКО).

П'яте - доцільно більш глибоко проаналізувати на предмет доцільності існування норми закону, які дають Уряду можливість дозволити концентрацію всупереч рішенням НКО.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

I. Наукова література:

1. Agoraki, M.-E. K., Kouretas, G. P., Triantopoulos, C. (2020). Democracy, regulation and competition in emerging banking systems. *Economic Modelling, 84*, 190–202. doi:10.1016/j.econmod.2019.04.009
2. Black, J. (2012). Calling regulators to account: Challenges, capacities and prospects. *LSE Legal Studies Working Paper, 15*, 1-38. Available at SSRN: Available 02.06.2024 via <http://ssrn.com/abstract=2160220> or [Available 02.06.2024 via http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2160220](http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2160220)
3. Blondel, J. (2007). Legislative Behaviour: Some Steps Towards A Cross-National Measurement. *Government and Opposition, 5*, 67-85. DOI:10.1111/j.1477-7053.1970.tb00494.x
4. Bittlingmayer, G. (1996). Antitrust and business activity: The first quarter century. *Business History Review, 70*(3), 363-401. [Available 02.06.2024 via https://doi.org/10.2307/3117242](https://doi.org/10.2307/3117242)
5. Bovens, M., Goodin, R. E., Schillemans, T., Gailmard, S. (2014). Accountability and principal-agent theory. In *The Oxford Handbook of Public Accountability*. [Available 02.06.2024 via https://doi.org/10.1093/oxfordhb/978019964125](https://doi.org/10.1093/oxfordhb/978019964125)
6. Breger, M. J., Edles, G. J. (2000). Established by practice: The theory and operation of independent federal agencies. *Administrative Law Review, 52*(4), 1111-1294.
7. Cooper, J. C., Kovacic, W. E. (2012). Behavioral economics and its meaning for antitrust agency decision making. *Journal of Law, Economics and Policy, 8*(4), Fall 2012. George Mason Law Economics Research Paper No. 13-17. Available at SSRN: [Available 02.06.2024 via https://ssrn.com/abstract=2221971](https://ssrn.com/abstract=2221971)
8. Cseres, K. J. (2019). The implementation of the ECN+ Directive in Hungary and lessons beyond. *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies, 20*(12), 55-90. Available 02.06.2024 via <https://doi.org/10.7172/1689-9024.YARS.2019.12.20.2>. [Available 02.06.2024 via https://pure.uva.nl/ws/files/45371547/Cseres_The_Implementation_of_the_ECN_Directive_in_Hungary_and_Lessons_Beyond_2019.pdf](https://pure.uva.nl/ws/files/45371547/Cseres_The_Implementation_of_the_ECN_Directive_in_Hungary_and_Lessons_Beyond_2019.pdf)
9. Cseres, K. (2020). Integrate or separate: Institutional design for the enforcement of competition law and consumer law. *Amsterdam Law School Research Paper No. 2013-03, Amsterdam Centre for European Law and Governance Research Paper No. 2013-01*. Available at SSRN: Available 02.06.2024 via <https://ssrn.com/abstract=2200908> or [Available 02.06.2024 via http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2200908](http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2200908)
10. Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). Thousand Oaks: SAGE Publications.
11. Cukierman, A., Webb, S., Neyapti, B. (1992). Measuring the independence of central banks and its effect on policy outcomes. *World Bank Economic Review, 6*(3), 353-398. [Available 02.06.2024 via https://doi.org/10.1093/wber/6.3.353](https://doi.org/10.1093/wber/6.3.353)

<https://documents1.worldbank.org/curated/en/797831468739529187/pdf/multi-page.pdf>

12. Currie, D. (2016). Resources, capacity and independence of national authorities. In 21st annual EU competition law and policy workshop—stronger NCAs—procedures, powers and prospects. European University Institute, 3–4 June 2016. [Available 02.06.2024 via https://www.eui.eu/Documents/DepartmentsCentres/Law/News/2016/WS-2016-Philip-Lowe-Conclusions-070616.pdf](https://www.eui.eu/Documents/DepartmentsCentres/Law/News/2016/WS-2016-Philip-Lowe-Conclusions-070616.pdf)
13. Fearon, J. D. (1999). Electoral accountability and the control of the politicians: Selecting good types versus sanctioning poor performance. In A. Przeworski, S. Stokes, B. Manin (Eds.), **Democracy, accountability, and representation** (pp. 55-97). Cambridge University Press. [Available 02.06.2024 via https://doi.org/10.1017/CBO9781139175104.003](https://doi.org/10.1017/CBO9781139175104.003)
14. Ferro, M. S. (2019). Institutional design of national competition authorities: EU requirements. **The Competition Law Review, 13*(2)*, 109-137. Available at SSRN: Available 02.06.2024 via <https://ssrn.com/abstract=3077495> or Available 02.06.2024 via <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3077495>
15. Fonteijn, C., Ottow, A. (2014). Independence of competition authorities—Independence in heart, mind and law. In D. Arts et al. (Eds.), **Mundi et Europae Civis: Liber Amicorum Jacques Steenbergen** (pp. 201-214). Larcier.
16. Gavil, A. I., Kovacic, W. E., Baker, J. B. (2008). **Antitrust law in perspective: Cases, concepts and problems in competition policy** (2nd ed., pp. 615-617).
17. Gerring, J. (2009). The case study: What it is and what it does. In **The Oxford handbook of comparative politics**.
18. Gerber, B. J., Teske, P. (2000). Regulatory policymaking in the American states: A review of theories and evidence. **Political Research Quarterly, 53*(4)*, 849-886. Available 02.06.2024 via <https://doi.org/10.1177/106591290005300408>
19. George, A. L., Bennett, A. (2005). **Case studies and theory development in the social sciences**. BCSIA Studies in International Security. Cambridge, Mass: MIT Press. Available at: Available 02.06.2024 via <https://bit.ly/2G9EcjR>
20. Gheventer, A. (2003). *Autonomia versus controle—Origens do novo marco regulatório antitruste na América Latina e seus efeitos sobre a democracia*. Tese de doutorado do Instituto Universitário de Pesquisas do Rio de Janeiro.
21. Gilardi, F., Maggetti, M. (2011). The independence of regulatory authorities. In D. Levi-Faur (Ed.), **Handbook on the politics of regulation** (pp. 201-214). Edward Elgar. Available 02.06.2024 via https://www.fabriziogilardi.org/resources/papers/gilardi_maggetti_handbook.pdf
22. Gilardi, F. (2005a). The formal independence of regulators: A comparison of 17 countries and 7 sectors. **Swiss Political Science Review, 11*(4)*, 139-167. Available 02.06.2024 via <https://www.fabriziogilardi.org/resources/papers/Gilardi-SPSR-2005.pdf>

23. Gilardi, F. (2005b). The institutional foundations of regulatory capitalism: The diffusion of independent regulatory agencies in Western Europe. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 598*(1), 84-101. DOI: 10.1177/0002716204271833
24. Groenendijk, N. (1997). A principal-agent model of corruption. *Crime, Law and Social Change*, 27*(3/4), 207-229. Available 02.06.2024 via <https://doi.org/10.1023/A:1008267601329>
25. Guidi, M. (2011). Does independence affect regulatory performance? The case of national competition authorities in the European Union. *European University Institute Working Paper RSCAS 2011/64**.
26. Guidi, M. (2015). The impact of independence on regulatory outcomes: The case of EU competition policy. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 53*(6), 1195-1213. Available 02.06.2024 via <https://doi.org/10.1111/jcms.12280>
27. Hanretty, C., Koop, C. (2012). Measuring the formal independence of regulatory agencies. *Journal of European Public Policy*, 19*(2), 198-216. Available 02.06.2024 via <https://doi.org/10.1080/13501763.2011.607357>
28. Hanretty, C., Koop, C. (2010). 'De jure and de facto independence of regulatory agencies' Available 02.06.2024 via https://www.researchgate.net/publication/228783271_De_jure_and_de_facto_independence_of_regulatory_agencies
29. Hanretty, C., Koop, C. (2009). Comparing regulatory agencies: Report on the results of a worldwide survey. *EUI Working Paper RSCAS 2009/63**. Available at: Available 02.06.2024 via http://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/12877/RSCAS_2009_63.pdf?sequence
30. Hayo, B., Voigt, S. (2007). Explaining de facto judicial independence. *International Review of Law and Economics*, 27*(3), 269-290.
31. Janoski, T., De Leon, C., Misra, J., Martin, I. W. (2020). *The new handbook of political sociology**. Cambridge University Press.
32. Jensen, M. C., Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3*(4), 305-360. Available 02.06.2024 via [https://doi.org/10.1016/0304-405x\(76\)90026-x](https://doi.org/10.1016/0304-405x(76)90026-x)
33. Jenny, F. (2016). The institutional design of competition authorities: Debates and trends. In F. Jenny Y. Katsoulacos (Eds.), *Competition law enforcement in the BRICS and in developing countries: Legal and economic aspects** (pp. 1-57). Springer. Available 02.06.2024 via <https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/100755/Frederic%20Jenny%20The%20institutional%20design%20of%20Competition%20Authorities.pdf>
34. Johan, W. van de Gronden, Sybe, A. de Vries. (2006). Independent competition authorities in the EU. *Utrecht Law Review*, 2*(1), 32-66. Available at SSRN: Available 02.06.2024 via <https://ssrn.com/abstract=991119>

35. Katsoulacos, Y., Bageri, V. (2022). Objectives and the optimal structure of competition authorities revisited. **Journal of Industry, Competition and Trade, 22**, 69-81. Available 02.06.2024 via <https://doi.org/10.1007/s10842-021-00370-8>
36. King, G., Keohane, R. O., Verba, S. (1994). **Designing social inquiry: Scientific inference in qualitative research**. Princeton University Press. Available at: Available 02.06.2024 via <https://bit.ly/2G9EcjR>
37. Kovacic, W. E. (1997). The quality of appointments and the capability of the Federal Trade Commission. **Administrative Law Review, 49**, 915-950.
38. Kovacic, W. E. (2005). Achieving better practices in the design of competition policy institutions. **The Antitrust Bulletin, 50**(3), 511-517. Available 02.06.2024 via <https://doi.org/10.1177/0003603X0505000308>
39. Kovacic, W. E. (2012). Rating the competition agencies: What constitutes good performance? **George Mason Law Review, 16**(4), 2009. GWU Legal Studies Research Paper No. 2012-21, GWU Law School Public Law Research Paper No. 2012-21. Available at SSRN: Available 02.06.2024 via <https://ssrn.com/abstract=2018710>
40. Kovacic, W. E., Shapiro, C. (2000). Antitrust policy: A century of economic and legal thinking. **Journal of Economic Perspectives, 14**(1), 43-60. Available 02.06.2024 via <https://doi.org/10.1257/jep.14.1.43>
41. Kydland, F. E., Prescott, E. C. (1977). Rules rather than discretion: The inconsistency of optimal plans. **Journal of Political Economy, 85**(3), 473-491. Available 02.06.2024 via <https://doi.org/10.1086/260580>
42. Małobęcka-Szwast, I. (2018). The appointment and dismissal procedure of the Polish NCA in the light of EU and international independence standards. **Wroclaw Review of Law, Administration Economics, 7**(2). Available 02.06.2024 via <https://doi.org/10.1515/wrlae-2018-0015>
43. Martyniszyn, M., Bernatt, M. (2019). Implementing a competition law system—Three decades of Polish experience. **Journal of Antitrust Enforcement, 8**(1), 165-215 (2020). Available at SSRN: Available 02.06.2024 via <https://ssrn.com/abstract=3391298>
44. Mateus, A. (2007). Why should national competition authorities be independent and how should they be accountable? **European Competition Journal, 3**, 17-30. Available 02.06.2024 via <https://doi.org/10.5234/ecj.v3n1.17>. Available 02.06.2024 via https://www.researchgate.net/profile/Abel-Mateus/publication/233488373_WHY_SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD THEY BE ACCOUNTABLE/links/53d8b7770cf2e38c63319097/WHY-SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD THEY BE ACCOUNTABLE.pdf
45. McCubbins, M. D., Noll, R. G., Weingast, B. R. (1989). Structure and process, politics and policy: Administrative arrangements and the political control of agencies. **Virginia Law Review, 75**(2), 431. Available 02.06.2024 via <https://doi.org/10.2307/1073179>

46. McCubbins, M., Noll, R., Weingast, B. (1987). Administrative procedures as instruments of political control. *Journal of Law, Economics, and Organization*, 3*, 243-277. [Available 02.06.2024 via https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.jleo.a036930](https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.jleo.a036930)
47. Naert, F., Defloor, B. (2009). How independent are Belgian regulators? *Competition and Regulation in Network Industries*, 10*(4), 355-385. [Available 02.06.2024 via https://doi.org/10.1177/178359170901000403](https://doi.org/10.1177/178359170901000403)
48. Nguena, C.L. (2022) . On a comparative analysis of the impact of democracy on regulatory reform. *The European Journal of Comparative Economics*, (10.25428/1824-2979/012). (hal-04228909)
49. Niskanen, W. (1971). *Bureaucracy and Representative Government*. Chicago, IL: Aldine Atherton
50. Oliveira, G., et al. (2005). Aspects of the independence of regulatory agencies and competition advocacy. *International Competition Network**. [Available 02.06.2024 via http://www.internationalcompetitionnetwork.org/uploads/library/doc507.pdf](http://www.internationalcompetitionnetwork.org/uploads/library/doc507.pdf)
51. Ottow, A. (2013). The different levels of protection of national supervisors' independence in the European landscape. In S. Comtois K. de Graaf (Eds.), *On judicial and quasi-judicial independence**. Eleven International Publishing. [Available 02.06.2024 via https://pure.rug.nl/ws/portalfiles/portal/2339997/ON_JUDICIAL_AND_QUASI_JUDICIAL_1.pdf](https://pure.rug.nl/ws/portalfiles/portal/2339997/ON_JUDICIAL_AND_QUASI_JUDICIAL_1.pdf)
52. Ottow, A. (2015). *Market and competition authorities: Good agency principles**. Oxford University Press. [Available 02.06.2024 via https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198733041.001.0001](https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198733041.001.0001)
53. Patakyová, M. T. (2019). Independence of national competition authorities – Problem solved by Directive 2019/1? Example of the Antimonopoly Office of the Slovak Republic. *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies*, 12*(20), 127-148.
54. Piszcz, A., Grynfogel, C. (2022). Overview of compliance with the requirements of Directive (EU) 2019/1 with regard to the independence and resources of national competition authorities: The examples of France and Poland. *IIC - International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 53*(7), 1071-1102. [Available 02.06.2024 via https://doi.org/10.1007/s40319-022-01215-5](https://doi.org/10.1007/s40319-022-01215-5)
55. Ragin, C. C., Nagel, J., White, P. (2004). Workshop on scientific foundations of qualitative research. *National Science Foundation**. Available at: [Available 02.06.2024 via https://bit.ly/2Pw4sUM](https://bit.ly/2Pw4sUM)
56. Roland, Gérard (2002). "The Political Economy of Transition." *Journal of Economic Perspectives*, 16 (1): 29-50. DOI: 10.1257/0895330027102
57. Alves, J. C., Capião, J., Sinclair, A. (2015). Principles for the independence of competition authorities. *Competition Law International*, 11*(1), 13-27.
58. Scholten, M. (2015). Democratic input legitimacy of IRAs: Proposing an assessment framework. *Utrecht Law Review*, 11*(2), 64-77. [Available 02.06.2024 via https://doi.org/10.18352/ulr.318](https://doi.org/10.18352/ulr.318)

59. Stankiewicz, R. (2021). ECN+ Directive and projected changes in Polish competition law: Towards the political and judicial independence of the Polish competition authority. In M. Błachucki (Ed.), *International cooperation of competition authorities in Europe: From bilateral agreements to transgovernmental networks* (pp. 183-195). Publishing House of ILS PAS.
60. Steenbergen, J. (2010). Regulation of network industries and the independence of national regulatory authorities: The Dutch and English experience. *Utrecht Law Review*, 6*(3), 60-77. Available at SSRN: [Available 02.06.2024 via https://ssrn.com/abstract=1682541](https://ssrn.com/abstract=1682541)
61. Svejnar, J. (2002). Transition economies: Performance and challenges. *Journal of Economic Perspectives*, 16*(1), 3-28. [Available 02.06.2024 via https://doi.org/10.1257/0895330027101](https://doi.org/10.1257/0895330027101)
62. Verhoest, K., Peters, B. G., Bouckaert, G., Verschuere, B. (2004). The study of organisational autonomy: A conceptual review. *Public Administration and Development*, 24*(2), 101-118. [Available 02.06.2024 via https://doi.org/10.1002/pad.312](https://doi.org/10.1002/pad.312)
63. Wheeler, M. (2010). *Comparing political regimes: A thematic introduction to comparative politics*. University of Toronto Press.
64. Williamson, O. E. (1985). *The economic institutions of capitalism: Firms, markets, relational contracting*. Free Press.
65. Wollmann, H. (2015). *Comparing public sector reform in Britain and Germany: Key traditions and trends in the 20th century*. Palgrave Macmillan. [Available 02.06.2024 via https://doi.org/10.1057/9781137527707](https://doi.org/10.1057/9781137527707)

II. Закони, які регулюють питання функціонування національних конкурентних відомств

1. Act on Protection of Competition (2021). Collection of Laws of the Slovak Republic [Available 02.06.2024 via https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2021/187/20240515.html](https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2021/187/20240515.html)
2. Austrian Competition Act (2002). Federal Law Gazette I No. 62/2002, p. 686. [Available 02.06.2024 via https://www.bwb.gv.at/fileadmin/user_upload/PDFs/PDFs3/1-Federal_Competition_Act_final.pdf](https://www.bwb.gv.at/fileadmin/user_upload/PDFs/PDFs3/1-Federal_Competition_Act_final.pdf)
3. Belgian Code of Economic Law (2013) [Available 02.06.2024 via https://www.belgiancompetition.be/sites/default/files/content/download/files/CEL%20Consolidated%20BCA.pdf](https://www.belgiancompetition.be/sites/default/files/content/download/files/CEL%20Consolidated%20BCA.pdf)
4. Bosnia and Herzegovina Competition Act (2005). Official Gazette of BIH No. 48/05, 76/07 and 80/209 [Available 02.06.2024 via https://advokat-prnjavorac.com/legislation/Law-on-Competition-of-Bosnia-and-Herzegovina.pdf](https://advokat-prnjavorac.com/legislation/Law-on-Competition-of-Bosnia-and-Herzegovina.pdf)

5. Bulgaria Law on the Protection of Competition (SG No. 102/2008). State Gazette, 2015 [Available 02.06.2024 via https://wipolex-res.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/bg/bg017en.pdf](https://wipolex-res.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/bg/bg017en.pdf)
6. Commercial Code, Article L461-1 - 463-7. (2006). In L. Vogel F. Perochon (Eds.), French Commercial Code. Retrieved from [Available 02.06.2024 via https://wipolex-res.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/fr/fr199en.pdf](https://wipolex-res.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/fr/fr199en.pdf)
7. Competition Act (948/2011; amendments up to 1297/2022 included), Finland, [Available 02.06.2024 via https://finlex.fi/en/laki/kaannokset/2011/en20110948_20221297.pdf](https://finlex.fi/en/laki/kaannokset/2011/en20110948_20221297.pdf)
8. Competition act of the Gambia (No. 4 of 2007). [Available 02.06.2024 via https://osall.org.za/docs/Gambia%20-%20Competition%20Act%20of%202007.pdf](https://osall.org.za/docs/Gambia%20-%20Competition%20Act%20of%202007.pdf)
9. Competition and Consumer Protection Act of Ireland Number 29 of 2014 [Available 02.06.2024 via https://enterprise.gov.ie/en/legislation/legislation-files/competition-and-consumer-protection-act-2014-no-29-of-2014-.pdf](https://enterprise.gov.ie/en/legislation/legislation-files/competition-and-consumer-protection-act-2014-no-29-of-2014-.pdf)
10. Conseil de la concurrence (2014). Bulletin officiel République Algérienne Démocratique et Populaire No 6280, 2014 [Available 02.06.2024 via https://www.conseil-concurrence.dz/wp-content/uploads/2018/04/BOC-14.pdf](https://www.conseil-concurrence.dz/wp-content/uploads/2018/04/BOC-14.pdf)
11. Czech Competition Act (2001). [Available 02.06.2024 via https://uohs.gov.cz/en/legislation.html](https://uohs.gov.cz/en/legislation.html)
12. El Salvador Ley de competencia (2007). [Available 02.06.2024 via https://www.boe.es/eli/es/l/2007/07/03/15/con](https://www.boe.es/eli/es/l/2007/07/03/15/con)
13. Employment and Industrial Relations Act of Malta (2002). [Available 02.06.2024 via https://legislation.mt/eli/cap/452/eng/pdf](https://legislation.mt/eli/cap/452/eng/pdf)
14. Federal Competition and Consumer Protection Act of Nigeria (2018). Federal Republic of Nigeria Official Gazette №18, 2019 [Available 02.06.2024 via https://fccpc.gov.ng/resources-library/fccpa/](https://fccpc.gov.ng/resources-library/fccpa/)
15. Federal Economic Competition Law (2014). Federal Official Gazette, 2014. [Available 02.06.2024 via http://www.dof.gob.mx/nota_detalle.php?codigo=5345958fecha=23/05/2014.](http://www.dof.gob.mx/nota_detalle.php?codigo=5345958fecha=23/05/2014)
16. Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen (GWB) (1998). [Available 02.06.2024 via https://www.gesetze-im-internet.de/gwb/BJNR252110998.html](https://www.gesetze-im-internet.de/gwb/BJNR252110998.html)
17. Italia Competition and Fair Trading Act (At No. 287 1990). Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana (1990) [Available 02.06.2024 via https://www.wipo.int/wipolex/en/legislation/details/2505](https://www.wipo.int/wipolex/en/legislation/details/2505)
18. Kenya Competition Act no. 12 of 2010 [Available 02.06.2024 via https://www.cak.go.ke/sites/default/files/Competition_Act_No._2012_of_2010.pdf](https://www.cak.go.ke/sites/default/files/Competition_Act_No._2012_of_2010.pdf)
19. Konkurentsiameti põhimäärus (2015). [Available 02.06.2024 via https://www.riigiteataja.ee/akt/127082015001?leiaKehtiv](https://www.riigiteataja.ee/akt/127082015001?leiaKehtiv)
20. Law 3959/2011 Protection of free competition of Greece. Gov't Gazette Issue A' 93/20.04.2011 [Available 02.06.2024 via](#)

- https://www.epant.gr/en/legislation/protection-of-free-competition/item/download/2550_cc0f0a358b15bbeff4eb402508a97ad8.html
21. Law for the Defense and Promotion of Competition Honduras (2005). Official Journal La Gaceta, 2006 Available 02.06.2024 via <https://www.wipo.int/wipolex/en/legislation/details/10469>
 22. Law of competition (1996). The Romanian Official Journal, Part I, no. 88 of April 30 , 1996 Available 02.06.2024 via <https://www.global-regulation.com/translation/romania/3746796/law-no.-21-of-10-april-1996-%2528republished%2529-competition-law.html>
 23. Law of Georgia on competition (2012) Available 02.06.2024 via <https://matsne.gov.ge/en/document/view/1659450?publication=9>
 24. Law of the Republic of Armenia on Protection of Economic Competition (2000). Available 02.06.2024 via <https://aipo.am/en/pages/show/TMPP>
 25. Law on competition (2012). Official Gazette of the Republic of Moldova, 2023, No. 322-324, Article 575 Available 02.06.2024 via <https://competition.md/public/files/Legea-Concurenteing70607.pdf>
 26. Law on Protection of Competition (2009). Official Gazette of the Republic of Serbia No. 51/2009 and 95/2013 Available 02.06.2024 via <https://www.kzk.gov.rs/kzk/wp-content/uploads/2011/07/Law-on-Protection-of-Competition2.pdf>
 27. Law on Protection of Competition (2012). Official Gazette of Montenegro No. 44/12 Available 02.06.2024 via <https://wipolex-res.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/me/me033en.html>
 28. Law on the Organization and Functions of the National Institute for the Defense of Competition and Protection of Intellectual Property Rights in the Republic of Peru (2008). Official Gazette, 2008 Available 02.06.2024 via <https://www.wipo.int/wipolex/en/legislation/details/18792>
 29. Ley de creación de la Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia (2013). BOLETÍN OFICIAL DEL ESTADO . No. 134, 2013 Available 02.06.2024 via <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2013-5940>
 30. Ligjin per konkurrencën (2007). Gazeta zyrtare e institucioneve të përkohshme të vetëqeverisjes në Kosovë №14, 2007 Available 02.06.2024 via <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=3702>
 31. Lithuania Law on Competition (1999-03-23, VIII-1099) Available 02.06.2024 via <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/49e68d00103711e5b0d3e1beb7dd5516?jfwid=q8i88mf0v>
 32. Loi № 2005-020 sur la Concurrence (2005). Journal Officiel de la République de Madagascar, 2005 Available 02.06.2024 via https://edbm.mg/wp-content/uploads/2017/12/Loi-2005-020_concurrence.pdf
 33. Loi sur la concurrence économique (2022) Available 02.06.2024 via <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/2022/11/30/a588/consolide/20240402>

34. Malawi Competition and Fair Trading Act (1998). [Available 02.06.2024 via https://www.cftc.mw/legislations/](https://www.cftc.mw/legislations/)
35. Mexico Federal Economic Competition Law (2014). Federal Official Gazette, 2014. [Available 02.06.2024 via http://www.dof.gob.mx/nota_detalle.php?codigo=5345958fecha=23/05/2014.](http://www.dof.gob.mx/nota_detalle.php?codigo=5345958fecha=23/05/2014)
36. Netherlands Competition Act (1997) [Available 02.06.2024 via http://www.dutchcivillaw.com/legislation/competitionact.htm](http://www.dutchcivillaw.com/legislation/competitionact.htm)
37. North Macedonia Protection of Competition Act (2010) Official Gazette 07-4575/1 14 December 2010, Skopje [Available 02.06.2024 via https://ceelegalmatters.com/competition-2021/competition-north-macedonia-2021](https://ceelegalmatters.com/competition-2021/competition-north-macedonia-2021)
38. Poland Act on Competition and Consumer Protection (2007). Gazeta Polska Dz. U. 2007 Nr 50 poz. 331 [Available 02.06.2024 via https://www.wipo.int/wipolex/en/legislation/details/22384](https://www.wipo.int/wipolex/en/legislation/details/22384)
39. Portugal Aprova o novo regime jurídico da concorrência (2012). Diário da República n.º 89/2012, Série I [Available 02.06.2024 via https://diariodarepublica.pt/dr/legislacao-consolidada/lei/2012-73888498](https://diariodarepublica.pt/dr/legislacao-consolidada/lei/2012-73888498)
40. Portugal Estatutos da autoridade da concorrência (2014). Diário da República n.º 157/2014, Série I [Available 02.06.2024 via https://diariodarepublica.pt/dr/legislacao-consolidada/decreto-lei/2014-187579519](https://diariodarepublica.pt/dr/legislacao-consolidada/decreto-lei/2014-187579519)
41. Prevention of the Restriction of Competition Act (2004). Official Gazette of the Republic of Slovenia No. 36/08,2004 [Available 02.06.2024 via https://www.varstvo-konkurence.si/fileadmin/varstvo-konkurence.si/pageuploads/ZPOmK-1-consolidated_version.pdf](https://www.varstvo-konkurence.si/fileadmin/varstvo-konkurence.si/pageuploads/ZPOmK-1-consolidated_version.pdf)
42. Rekabetin korunması hakkında kanun(1994). Yayımlandığı Resmi Gazete № 22140, 1994. [Available 02.06.2024 via https://www.rekabet.gov.tr/tr/Sayfa/Mevzuat/4054-sayili-kanun](https://www.rekabet.gov.tr/tr/Sayfa/Mevzuat/4054-sayili-kanun)
43. Tanzania Fair Competition Act (2003). [Available 02.06.2024 via https://www.viwanda.go.tz/uploads/documents/sw-1618818548-fca_no_8-2003.pdf](https://www.viwanda.go.tz/uploads/documents/sw-1618818548-fca_no_8-2003.pdf)
44. The Competition Act of Bangladesh (2012). [Available 02.06.2024 via https://ccb.portal.gov.bd/sites/default/files/files/ccb.portal.gov.bd/law/a8c5a023_43f9_4675_adc8_38b20be04803/CompetitioACTEnglish.pdf](https://ccb.portal.gov.bd/sites/default/files/files/ccb.portal.gov.bd/law/a8c5a023_43f9_4675_adc8_38b20be04803/CompetitioACTEnglish.pdf)
45. The Competition Law of Latvia (2001). [Available 02.06.2024 via https://www.kp.gov.lv/en](https://www.kp.gov.lv/en)
46. The Competition Ordinance of Hong Kong (2013) [Available 02.06.2024 via https://www.elegislation.gov.hk/hk/cap619](https://www.elegislation.gov.hk/hk/cap619)
47. The Danish Competition Act (2021) [Available 02.06.2024 via https://www.en.kfst.dk/media/hfpm2rrj/the-danish-competition-act.pdf](https://www.en.kfst.dk/media/hfpm2rrj/the-danish-competition-act.pdf)
48. The Hungarian Competition Act (1996). [Available 02.06.2024 via https://www.gvh.hu/en/legal_background/rules_for_the_hungarian_market/competition_act](https://www.gvh.hu/en/legal_background/rules_for_the_hungarian_market/competition_act)
49. The Protection of Competition Law of the Republic of Cyprus (2022) [Available 02.06.2024 via](#)

http://www.competition.gov.cy/competition/competition.nsf/page15_en/page15_en?OpenDocument

50. The Swedish Competition Act (1993) [Available 02.06.2024 via https://www.konkurrensverket.se/en/competition/laws-and-rules/swedish-competition-act/](https://www.konkurrensverket.se/en/competition/laws-and-rules/swedish-competition-act/)
51. Tunisia's Competition and Prices Act (1991) [Available 02.06.2024 via https://wipo.lexres.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/tn/tn063en.html](https://wipo.lexres.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/tn/tn063en.html)
52. Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja Republike Hrvatske NN 79/09, 80/13. Narodne Novine; No: 41/21 [Available 02.06.2024 via https://www.zakon.hr/z/114/Zakon-o-za%C5%A1titi-tr%C5%BEi%C5%A1nog-natjecanja](https://www.zakon.hr/z/114/Zakon-o-za%C5%A1titi-tr%C5%BEi%C5%A1nog-natjecanja)
53. Zambia competition and consumer protection Act (2010) [Available 02.06.2024 via https://www.ccpcc.org.zm/legalframework](https://www.ccpcc.org.zm/legalframework)
54. ЗАКОН УКРАЇНИ "Про Антимонопольний комітет України". (1993). Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 50, ст.472. [Available 02.06.2024 via https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12#Text)

III. Інші юридичні джерела

1. Commission Staff Working Document. (2017). Impact assessment accompanying the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council to empower the competition authorities of the Member States to be more effective enforcers and to ensure the proper functioning of the internal market. SWD(2017)114 of 22 March 2017, Part 1/2, 26.
2. Competition, competitiveness and development: Lessons from developing countries. (2004). United Nations Conference on Trade and Development. Geneva. UNCTAD/DITC/CLP/2004/1. [Available 02.06.2024 via https://unctad.org/system/files/official_document/ditcclp20041ch2_en.pdf](https://unctad.org/system/files/official_document/ditcclp20041ch2_en.pdf)
3. Council Regulation (EC) No 1/2003 of 16 December 2002 on the implementation of the rules on competition laid down in Articles 81 and 82 of the Treaty Official Journal L 001, 04/01/2003, 1-25.
4. Directive (EU) 2019/1 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2018 to empower the competition authorities of the Member States to be more effective enforcers and to ensure the proper functioning of the internal market, [2019] OJ L11/3.
5. European Parliament resolution of 14 February 2017 on the annual report on EU competition policy (2016/2100(INI)) OJ C 252, 18.7.2018, 78-98. [Available 02.06.2024 via https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52017IP0027](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52017IP0027)
6. International Competition Network, Competition Policy Implementation Working Group (2009). Seminar on Competition Agency Effectiveness Summary Report (Brussels, January 2009). Accessible at [Available 02.06.2024 via http://ec.europa.eu/competition/information/icn_seminar_2009/report_final_version.pdf](http://ec.europa.eu/competition/information/icn_seminar_2009/report_final_version.pdf)

7. Judgment in Case E-18/14, as note 38 above, paragraph 37.
8. Judgment in Commission v Germany, C-518/07, EU:C:2010:125, paragraph 18.
9. Judgment in Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, paragraph 51, and in RTL Belgium, C-517/09, EU:C:2010:821, paragraph 39.

IV. Джерела статистичних даних

1. Global Competition Review (2023) - Available 02.06.2024 via <https://globalcompetitionreview.com/survey/rating-enforcement/2023>
2. International Monetary Fund Data - Available 02.06.2024 via <https://data.imf.org/>
3. Our World in Data - Available 02.06.2024 via <https://ourworldindata.org/>
4. SolAbility Sustainable Intelligence - Available 02.06.2024 via <https://solability.com/>
5. World Bank Open Data - Available 02.06.2024 via https://www.worldbank.org/en/home?cid=ECR_GA_worldbank_EN_EXTP_search&s_kwcid=AL!18468!3!665425039372!b!!g!!world%20bank%20projects&gad_source=1&gclid=Cj0KCQjwsPCyBhD4ARIsAPaaRf2caIy4ydCwJ6ldf4DtUA6XyDcoM KqncgDG6dAjyNXWKxXC3a3xJV0aAjQ7EALw_wcB

ДОДАТКИ

ІНФОРМАЦІЯ СТОСОВНО ОСНОВНИХ КОМПОНЕНТІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ КОНКУРЕНТНИХ ВІДОМСТВ, ВІДОБРАЖЕНИХ В НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ

1. Підзвітність – це механізм, який передбачає інформування, пояснення та виправдання поведінки⁸⁸. Вона забезпечує демократизацію інститутів та сприяє їх легітимності⁸⁹, а також дозволяє не тільки контролювати дії агента, але і запобігти можливим зловживанням та підвищити ефективність⁹⁰.

1.1. Політична підзвітність є мабуть найбільш багатогранною складовою, яка може на практиці відрізнитись залежно від країни КВ, або навіть для різних ІРА в межах однієї країни. До засобів політичної підзвітності⁹¹ відносяться:

- Публічна звітність НКО, які як правило, звітують перед демократичними установами (Парламентом, Парламентським комітетом). Patakyová (2019)⁹² розглядає це, як вагомий фактор демократизації, оскільки керівництво НКО не обирається шляхом публічних виборів, проте наділене владними повноваженнями і виконує роль агента демократичних інститутів. Звіти НКО можуть мати характер щорічної звітності та/або слухань з певних питань.
- Перевірка та розслідування загальних або конкретних аспектів роботи незалежного регулятора⁹³ Такий вид підзвітності перед принципалами реалізується, у тому числі за рахунок контрольних заходів з боку аудиторських служб чи парламентських комітетів.
- Рекомендації щодо покращення⁹⁴: може існувати процедура зворотного зв'язку для регуляторів, за якої перевіряючі можуть давати рекомендації щодо того, як регуляторні органи можуть покращити свою діяльність.

⁸⁸ Black, J. (2012). Calling regulators to account: Challenges, capacities and prospects. *LSE Legal Studies Working Paper, 15*, 1-38. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2160220> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2160220>

⁸⁹ Papadopoulos Y. Understanding Accountability in Democratic Governance. Cambridge: Cambridge University Press; 2023. doi:10.1017/9781108973823

⁹⁰ Scholten, M. (2015). Democratic input legitimacy of IRAs: Proposing an assessment framework. Utrecht Law Review, 11(2), 64–77. <https://doi.org/10.18352/ulr.318>

⁹¹ Black, J. (2012). Calling regulators to account: Challenges, capacities and prospects. *LSE Legal Studies Working Paper, 15*, 1-38. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2160220> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2160220>

⁹² Patakyová M. T. (2019). Independence of national competition authorities – Problem solved by Directive 2019/1? Example of the Antimonopoly Office of the Slovak Republic. *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies, 12*(20), 127-148.

⁹³ Cseres, K. (2020). Integrate or separate: Institutional design for the enforcement of competition law and consumer law. *Amsterdam Law School Research Paper No. 2013-03, Amsterdam Centre for European Law and Governance Research Paper No. 2013-01*. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2200908> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2200908>

⁹⁴ Cseres, K. (2020). Integrate or separate: Institutional design for the enforcement of competition law and consumer law. *Amsterdam Law School Research Paper No. 2013-03, Amsterdam Centre for European Law and Governance Research Paper No. 2013-01*. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2200908> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2200908>

- Здатність політичних органів (Уряду, Парламенту) переглянути прийняте НКО рішення та змінити його (або винести власне альтернативне рішення, яке буде впроваджено). Наприклад, в Угорщині, якщо злиття вважається стратегічно важливим Уряд може звільнити учасників концентрації від обов'язку отримання дозволу НКО⁹⁵.

Додатковими інструментами політичної підзвітності є також нагляд за призначенням та розподіл ресурсів. Втім, з огляду на важливість цих аспектів, їх варто розглядати як окремі кластери незалежності.

В літературі підкреслюється, що відносини політичної підзвітності завжди характеризуються внутрішньою напругою⁹⁶ між потребою у незалежності та необхідністю контролю та підзвітності, яка по своїй суті є природною та необхідною. Напруга виникає ще й тому, що регуляторів та осіб, яким вони підзвітні можуть перетинатись і в такому випадку, контролююча сторона переходить від позиції нагляду до позиції участі в прийнятті регуляторних рішень (що стає проблемою). Тому, баланс між незалежністю та підзвітністю є динамічним і вимагає постійних домовленостей.

Papadopoulos (2023), який розглядає горизонтальну (міжінституційну підзвітність), як найбільш оптимальну модель політичної підзвітності, оскільки вона дозволяє досягати політичного балансу, сталості політики та одночасно мінімізує можливий жорсткий політичний вплив з боку вищих органів влади і виборних політиків⁹⁷. Проте ЄК зауважує⁹⁸, що «справжній ризик впливу з боку інших державних органів існує, якщо державні компанії або діяльність державних органів є предметом розслідування НКО або якщо дотримання конкурентного законодавства заважали б іншим суспільним інтересам».

1.2. Судова підзвітність. Рішення НКО можуть бути оскаржені в судах, що гарантує дотримання НКО законності та захист основних прав об'єктів регулювання Ferro (2019)⁹⁹; Scholten (2015)¹⁰⁰. При цьому, Wils (2019)¹⁰¹ вважає, що потужна система судового захисту збільшує, а не зменшує незалежність відомства, оскільки необгрунтовані рішення прийняті з порушенням вимог до незалежності скоріш за все будуть скасовані.

⁹⁵ Cseres, K. J. (2019). The implementation of the ECN+ Directive in Hungary and lessons beyond. *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies, 20*(12), 55-90. <https://doi.org/10.7172/1689-9024.YARS.2019.12.20.2>
https://pure.uva.nl/ws/files/45371547/Cseres_The_Implementation_of_the_ECN_Directive_in_Hungary_and_Lessons_Beyond_2019.pdf

⁹⁶ Black, J. (2012). Calling regulators to account: Challenges, capacities and prospects. *LSE Legal Studies Working Paper, 15*, 1-38. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2160220> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2160220>

⁹⁷ Papadopoulos Y. Understanding Accountability in Democratic Governance. Cambridge: Cambridge University Press; 2023. doi:10.1017/9781108973823

⁹⁸ Commission Staff Working Document, Impact Assessment accompanying the Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council to empower the competition authorities of the Member States to be more effective enforcers and to ensure the proper functioning of the internal market, SWD(2017)114 of 22 March 2017, Part 1/2, at 26

⁹⁹Ferro, M. S. (2019). Institutional design of national competition authorities: EU requirements. *The Competition Law Review, 13*(2), 109-137. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3077495> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3077495>

¹⁰⁰ Scholten, M. (2015). Democratic input legitimacy of IRAs: Proposing an assessment framework. *Utrecht Law Review, 11*(2), 64-77. <https://doi.org/10.18352/ulr.318>

¹⁰¹ Wils, Wouter. (2019). Independence of Competition Authorities: The Example of the EU and Its Member States. World Competition. 42. 149. 10.54648/WOCO2019012.

1.3. Громадська підзвітність. Регуляторні органи повинні діяти в максимально прозорий та публічний спосіб для забезпечення більшої ступені демократизації і сприйняття власної діяльності (наприклад публікуючи звіти, рішення, проводячи громадські слухання, тощо). Втім, ступінь публічності має бути пропорційною до чутливих індивідуальних інтересів регульованих суб'єктів¹⁰². Black (2012)¹⁰³ вважає, що ця прозорість може чинити тиск на регуляторів та підштовхувати їх до досягнення та підтримки високих стандартів на протывагу до думки Majone (1994), який відзначає, що механізми покращення участі громадськості у прийнятті рішень, так само як вертикальна і горизонтальна підзвітність здатні послабити ефективність і довіру до регуляторних дій агентств¹⁰⁴, оскільки ці процедури збільшують транзакційні витрати.

Majone (1999)¹⁰⁵ відзначає, що *«найпростіший і найефективніший спосіб покращити прозорість і підзвітність — вимагати, щоб регуляторні органи обґрунтовували свої рішення. Ця вимога активує принаймні чотири інші механізми для контролю регуляторного розсуду та посилення регуляторної легітимності, такі як участь громадськості та обговорення, експертна оцінка, процедури оскарження та судовий розгляд»*.

Підсумовуючи вказане, управління легітимністю та репутацією, яке здійснюється шляхом співпраці принципалами, аудиторам, судами і громадськістю в процесі підзвітності, дозволяє НКО підвищувати власну ступінь незалежності пропорційно до зростання авторитету відомства.

2. До керівництва відносяться Голова НКО, його заступники, та члени колегіального органу (ради, комісії, комітету), якщо КВ функціонує за колегіальною моделлю.

2.1. Питання призначення. Призначення керівництва може відбуватись з дотриманням меритократичних процедур або без (політичне призначення). Kovacic (1997)¹⁰⁶, Scholten (2015)¹⁰⁷, Winter (2013)¹⁰⁸, Wils (2017)¹⁰⁹, Patakyová (2019)¹¹⁰, Piszcz,

¹⁰² Patakyová M. T. (2019). Independence of national competition authorities – Problem solved by Directive 2019/1? Example of the Antimonopoly Office of the Slovak Republic. *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies, 12*(20), 127-148.

¹⁰³ Black, J. (2012). Calling regulators to account: Challenges, capacities and prospects. *LSE Legal Studies Working Paper, 15*, 1-38. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2160220> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2160220>

¹⁰⁴ Majone, G. The rise of the regulatory state in Europe, *West European Politics*, 1994 17:77-1.

¹⁰⁵ Majone, G. (1999). The regulatory state and its legitimacy problems. *West European Politics*, 22(1), 1–24. doi:10.1080/01402389908425284

¹⁰⁶ Kovacic, W. E. (1997). The quality of appointments and the capability of the Federal Trade Commission. *Administrative Law Review, 49*, 915-950.

¹⁰⁷ Scholten, M. (2015). Democratic input legitimacy of IRAs: Proposing an assessment framework. *Utrecht Law Review, 11*(2), 64-77. <https://doi.org/10.18352/ulr.318>

¹⁰⁸ H. Winter Regulatory Enforcement in the Netherlands: Struggling with Independence in Suzanne Comtois and Kars de Graaf (eds), *On Judicial and Quasi-Judicial Independence* (Eleven International Publishing 2013). https://pure.rug.nl/ws/portalfiles/portal/2339997/ON_JUDICIAL_AND_QUASI_JUDICIAL_1.pdf

¹⁰⁹ Wils, Wouter P. J., Competition Authorities: Towards More Independence and Prioritisation? – The European Commission's 'ECN' Proposal for a Directive to Empower the Competition Authorities of the Member States to Be More Effective Enforcers (June 26, 2017). Proceedings of the New Frontiers of Antitrust 8th International Concurrences Review Conference (Paris, 26 June 2017), King's College London Law School Research Paper No. 2017-39, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3000260>

¹¹⁰ Patakyová M. T. (2019). Independence of national competition authorities – Problem solved by Directive 2019/1? Example of the Antimonopoly Office of the Slovak Republic. *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies, 12*(20), 127-148.

Grynfogel (2022)¹¹¹ підкреслюють, що перевірка потенційних керівників дозволяє гарантувати, що регуляторні функції виконують лише кваліфіковані особи.

2.2. Питання звільнення. Kovacic (1997)¹¹², Winter (2013)¹¹³, Wils (2017)¹¹⁴, Patakyová (2019)¹¹⁵ вказують на необхідність існування прогнозованої системи звільнення, та наголошують що це питання не може залежати від політичних обставин або прийнятих НКО рішень. Так, Martyniszyn, Bernatt (2019)¹¹⁶ на прикладі Польщі показують що зміни в правлячій більшості країни призводили до змін у керівництві НКО протягом короткого періоду часу, та роблять висновок що посада керівника НКО не відокремлена від партійної політики. Wils (2017)¹¹⁷ підкреслює вагомість проблеми апелюючи до звільнень керівництва НКО звільнення до закінчення строків повноважень, через прийняті відомством рішення (країни не називаються). Piszcz, Grynfogel (2022)¹¹⁸ критикує формальні підстави для звільнення, які мають широке трактування (напр. «серйозний проступок»).

Підсумовуючи, Alves, Cariau, Sinclair (2015)¹¹⁹ наголошують, що прозорим і об'єктивним є процес призначення та звільнення керівництва, тим меншою є юридична можливість політичного втручання та більшою є ймовірність відповідності кандидатів критеріям компетентності.

2.3. Строки повноважень. Безпосередня тривалість строків повноважень прямо не обговорюється, Втім Kovacic (1997)¹²⁰, Jenny F (2016)¹²¹, Wils (2017)¹²², Ferro

¹¹¹ Piszcz, A., Grynfogel, C. (2022). Overview of compliance with the requirements of Directive (EU) 2019/1 with regard to the independence and resources of national competition authorities: The examples of France and Poland. *IIC - International Review of Intellectual Property and Competition Law, 53*(7), 1071-1102. <https://doi.org/10.1007/s40319-022-01215-5>

¹¹² Kovacic, W. E. (1997). The quality of appointments and the capability of the Federal Trade Commission. *Administrative Law Review, 49*, 915-950

¹¹³ H. Winter Regulatory Enforcement in the Netherlands: Struggling with Independence in Suzanne Comtois and Kars de Graaf (eds), On Judicial and Quasi-Judicial Independence (Eleven International Publishing 2013). https://pure.rug.nl/ws/portalfiles/portal/2339997/ON_JUDICIAL_AND_QUASI_JUDICIAL_1.pdf

¹¹⁴ Wils, Wouter P. J., Competition Authorities: Towards More Independence and Prioritisation? – The European Commission's 'ECN' Proposal for a Directive to Empower the Competition Authorities of the Member States to Be More Effective Enforcers (June 26, 2017). Proceedings of the New Frontiers of Antitrust 8th International Concurrences Review Conference (Paris, 26 June 2017), King's College London Law School Research Paper No. 2017-39, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3000260>

¹¹⁵ Patakyová M. T. (2019). Independence of national competition authorities – Problem solved by Directive 2019/1? Example of the Antimonopoly Office of the Slovak Republic. *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies, 12*(20), 127-148.

¹¹⁶ Martyniszyn, M., Bernatt, M. (2019). Implementing a competition law system—Three decades of Polish experience. *Journal of Antitrust Enforcement, 8*(1), 165-215 (2020). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3391298>

¹¹⁷ Wils, Wouter P. J., Competition Authorities: Towards More Independence and Prioritisation? – The European Commission's 'ECN' Proposal for a Directive to Empower the Competition Authorities of the Member States to Be More Effective Enforcers (June 26, 2017). Proceedings of the New Frontiers of Antitrust 8th International Concurrences Review Conference (Paris, 26 June 2017), King's College London Law School Research Paper No. 2017-39, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3000260>

¹¹⁸ Piszcz, A., Grynfogel, C. (2022). Overview of compliance with the requirements of Directive (EU) 2019/1 with regard to the independence and resources of national competition authorities: The examples of France and Poland. *IIC - International Review of Intellectual Property and Competition Law, 53*(7), 1071-1102. <https://doi.org/10.1007/s40319-022-01215-5>

¹¹⁹ Alves, J. C., Cariau, J., Sinclair, A. (2015). Principles for the independence of competition authorities. *Competition Law International, 11*(1), 13-27.

¹²⁰ Kovacic, W. E. (1997). The quality of appointments and the capability of the Federal Trade Commission. *Administrative Law Review, 49*, 915-950

¹²¹ Jenny, F. (2016). The institutional design of competition authorities: Debates and trends. In F. Jenny Y. Katsoulacos (Eds.), *Competition law enforcement in the BRICS and in developing countries: Legal and economic aspects* (pp. 1-57). Springer. <https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/100755/Frederic%20Jenny%20The%20institutional%20design%20of%20Competition%20Authorities.pdf>

¹²² Wils, Wouter P. J., Competition Authorities: Towards More Independence and Prioritisation? – The European Commission's 'ECN' Proposal for a Directive to Empower the Competition Authorities of the Member States to Be More Effective Enforcers (June 26, 2017). Proceedings of the New Frontiers of Antitrust 8th International Concurrences Review Conference (Paris, 26 June 2017), King's College London Law School Research Paper No. 2017-39, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3000260>

(2019)¹²³ погоджуються, що прогнозовані і обмежені у часі строки повноважень є більш оптимальними для гарантування незалежності, аніж безстрокове призначення.

2.4. Особистості керівників. Patakyová (2019)¹²⁴, Piszcz, Grynfolgel (2022)¹²⁵ доходять до висновку, що біографія керівництва є суттєвим фактором, оскільки іноді особистого зв'язку з бізнес-групами чи політичними силами є достатньо для формування сумнівів у незалежності органу. Mateus (2007)¹²⁶ підкреслює важливість призначення висококваліфікованих професіоналів з великим авторитетом, які мають досвід роботи на високих державних посадах та вирізняються високим рівнем чесності та принциповості.

2.5. Управління конфліктом інтересів як у керівництва¹²⁷, так і серед звичайних працівників¹²⁸, є важливим для забезпечення об'єктивності та неупередженості в роботі органів. Patakyová (2019)¹²⁹ наголошує, що важливо, щоб ця вимога діяла протягом «розумного періоду» після звільнення (наприклад, один рік у деяких країнах, три роки у Франції, Греції та Італії).

3. Інституційний дизайн

3.1. Міжвідомча структура. Gronden, Vries (2006)¹³⁰, Crane (2011)¹³¹, Patakyová (2019)¹³² сходяться на думці, що в першу чергу має передбачати обмеження здатності формального політичного впливу посилюється юридичним і структурним відокремленням від уряду та міністерств. Втручання в конкретні справи, які розглядаються НКО, вважається недопустимим¹³³. Втім важливим є збалансування політичної незалежності¹³⁴, щоб уникнути повної ізоляції від державної політики, але

¹²³ Ferro, M. S. (2019). Institutional design of national competition authorities: EU requirements. *The Competition Law Review, 13*(2), 109-137. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3077495> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3077495>

¹²⁴ Patakyová M. T. (2019). Independence of national competition authorities – Problem solved by Directive 2019/1? Example of the Antimonopoly Office of the Slovak Republic. *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies, 12*(20), 127-148.

¹²⁵ Piszcz, A., Grynfolgel, C. (2022). Overview of compliance with the requirements of Directive (EU) 2019/1 with regard to the independence and resources of national competition authorities: The examples of France and Poland. *IIC - International Review of Intellectual Property and Competition Law, 53*(7), 1071-1102. <https://doi.org/10.1007/s40319-022-01215-5>

¹²⁶ Mateus, A. (2007). Why should national competition authorities be independent and how should they be accountable? *European Competition Journal, 3*, 17-30. <https://doi.org/10.5234/ecj.v3n1.17>. https://www.researchgate.net/profile/Abel-Mateus/publication/233488373_WHY_SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE/links/53d8b7770cf2e38c63319097/WHY-SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE.pdf

¹²⁷ Alves, J. C., Capiau, J., Sinclair, A. (2015). Principles for the independence of competition authorities. *Competition Law International, 11*(1), 13-27.

¹²⁸ Winter, H. (2013). Regulatory Enforcement in the Netherlands: Struggling with Independence. In: Comtois S. and de Graaf, K. (eds.), On judicial and quasi-judicial Independence, (pp. 157-166). The Hague: Eleven International Publishing.

¹²⁹ Patakyová M. T. (2019). Independence of national competition authorities – Problem solved by Directive 2019/1? Example of the Antimonopoly Office of the Slovak Republic. *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies, 12*(20), 127-148.

¹³⁰ Johan, W. van de Gronden, Sybe, A. de Vries. (2006). Independent competition authorities in the EU. *Utrecht Law Review, 2*(1), 32-66. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=991119>

¹³¹ Crane, D.A., 'The Institutional Structure of Antitrust Enforcement,' Oxford University Press, 2011

¹³² Patakyová M. T. (2019). Independence of national competition authorities – Problem solved by Directive 2019/1? Example of the Antimonopoly Office of the Slovak Republic. *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies, 12*(20), 127-148.

¹³³ Wils, Wouter P. J., Competition Authorities: Towards More Independence and Prioritisation? – The European Commission's 'ECN' Proposal for a Directive to Empower the Competition Authorities of the Member States to Be More Effective Enforcers (June 26, 2017). Proceedings of the New Frontiers of Antitrust 8th International Concurrences Review Conference (Paris, 26 June 2017), King's College London Law School Research Paper No. 2017-39. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3000260>

¹³⁴ Wils, Wouter. (2019). Independence of Competition Authorities: The Example of the EU and Its Member States. World Competition. 42. 149. 10.54648/WOCO2019012.

зберегти вільність дій від політичного тиску. Таке збалансування досягається у тому числі через механізми підзвітності.

Gronden, Vries (2006)¹³⁵ вважають, що для гарантування незалежності системи захисту конкуренції кращим є функціонування кількох органів з суміжними (схожими) повноваженнями (напр. Office of Fair Trading і Competition Commission в Великій Британії). Втім, Mateus(2007)¹³⁶ не погоджується з ним і вказує, що така ситуація суміжних перехресних повноважень може призвести до відсутності координації, суперечливим рішенням, перекладування відповідальності і загальної неефективності системи.

3.2. Внутрішньовідомча структура. Оскільки НКО є квазісудовими органами, їх дизайн має передбачати внутрішні стримування і противаги¹³⁷. Gronden, Vries (2006)¹³⁸, Mateus (2007)¹³⁹, Patakyová (2019)¹⁴⁰ з способів прийняття рішень перевага віддається колегіальному¹⁴¹, а щодо організації операційної діяльності - внутрішньому відокремленню повноважень з розслідування питань та прийняття рішень¹⁴². Крім того, Mateus (2007)¹⁴³ пропонує розглядати відокремлені юридичні і економічні служби, як додатковий елемент незалежної оцінки результатів розслідувань. Це в сукупності забезпечує баланс, перешкоджає зосередженню влади в руках однієї особи, а також збільшує довіру до прийнятих органом рішень.

4. Ресурси та персонал мають бути достатніми і співмірними з завданнями НКО. Barkow (2010)¹⁴⁴ ілюструє ситуацію з Комісією з безпеки споживчих товарів США (CPSC), яка, незважаючи на свою формальну незалежність не змогла виконати свій статутний мандат через хронічне недофінансування та брак персоналу.

¹³⁵ Johan, W. van de Gronden, Sybe, A. de Vries. (2006). Independent competition authorities in the EU. *Utrecht Law Review, 2*(1), 32-66. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=991119>

¹³⁶ Mateus, A. (2007). Why should national competition authorities be independent and how should they be accountable? *European Competition Journal, 3*, 17-30. <https://doi.org/10.5234/ecj.v3n1.17>. https://www.researchgate.net/profile/Abel-Mateus/publication/233488373_WHY_SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE/links/53d8b7770cf2e38c63319097/WHY-SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE.pdf

¹³⁷ Mateus, A. (2007). Why should national competition authorities be independent and how should they be accountable? *European Competition Journal, 3*, 17-30. <https://doi.org/10.5234/ecj.v3n1.17>. https://www.researchgate.net/profile/Abel-Mateus/publication/233488373_WHY_SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE/links/53d8b7770cf2e38c63319097/WHY-SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE.pdf

¹³⁸ Johan, W. van de Gronden, Sybe, A. de Vries. (2006). Independent competition authorities in the EU. *Utrecht Law Review, 2*(1), 32-66. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=991119>

¹³⁹ Mateus, A. (2007). Why should national competition authorities be independent and how should they be accountable? *European Competition Journal, 3*, 17-30. <https://doi.org/10.5234/ecj.v3n1.17>. https://www.researchgate.net/profile/Abel-Mateus/publication/233488373_WHY_SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE/links/53d8b7770cf2e38c63319097/WHY-SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE.pdf

¹⁴⁰ Patakyová M. T. (2019). Independence of national competition authorities – Problem solved by Directive 2019/1? Example of the Antimonopoly Office of the Slovak Republic. *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies, 12*(20), 127-148.

¹⁴¹ Конкурентні відомства в різних країнах мають різноманітні структури: вони можуть бути колегіальними органами, як це спостерігається в Україні, Франції, Люксембурзі, Бельгії, Данії, Португалії, Іспанії, Італії, Греції, на Кіпрі, в Угорщині, Румунії, Болгарії, Литві та Латвії. З іншого боку, в деяких країнах, таких як Чехія, Німеччина та Польща, конкурентні органи належать до єдиноначальних.

¹⁴² Бельгія, Великобританія, Німеччина, Франція та Іспанія

¹⁴³ Mateus, A. (2007). Why should national competition authorities be independent and how should they be accountable? *European Competition Journal, 3*, 17-30. <https://doi.org/10.5234/ecj.v3n1.17>. https://www.researchgate.net/profile/Abel-Mateus/publication/233488373_WHY_SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE/links/53d8b7770cf2e38c63319097/WHY-SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE.pdf

¹⁴⁴ Barkow, R. E., 'Insulating Agencies: Avoiding Capture Through Institutional Design.' Texas Law Review, 2010, 89, 15.

Втім, Patakyová (2019)¹⁴⁵, Piszcz, Grynfofel (2022)¹⁴⁶ аналізуючи ситуацію у Словаччині, Франції, Польщі відзначають, що “достатність” є вкрай розмитим критерієм, проте чіткого законодавство не пропонує. Більш того, оцінка ресурсів на достатність може бути складнішою у випадку мультифункціональних відомств. Крім того, S Alves, J Carriau, A Sinclair (2015)¹⁴⁷ наголошують, що не можна вважати, що чим більше персоналу та фінансування має установа, тим більш вона незалежна - такий зв’язок оцінюється як нелінійний.

Одночасно, розглядаються і джерела походження ресурсів. Зазвичай це державні бюджети, але Mateus (2007)¹⁴⁸ наголошує на необхідності передбачати додаткові джерела фінансування, які зменшуватимуть залежність від рішень Уряду і Парламенту. Наприклад у Португалії, НКО фінансується за рахунок частки від плати за послуги, яку збирають галузеві регулятори. У Греції, усі компанії сплачують невелику комісію НКО при реєстрації для розпочаття торговельної діяльності¹⁴⁹.

Крім того, Wils (2019)¹⁵⁰ розглядає співпрацю та обмін досвідом з іншими конкурентними відомствами, як засіб посилення ресурсів НКО. Європейська конкурентна мережа (ECN) забезпечує професійну підтримку та співпрацю, надає доступ до ширшої експертної спільноти, що зменшує ризик інтелектуального захоплення інтересами великого бізнесу.

5. Повноваження та функції.

5.1. Обсяг повноважень. Залишаючи за дужками класичні повноваження НКО з питань ex-post та ex-ante контролю¹⁵¹ за конкуренцією серед суб’єктів господарювання на ринку, дослідники незалежності НКО виділяють повноваження, які дозволяють НКО коригувати політику. Зокрема Mateus (2007)¹⁵² розглядає як найвищі рівні незалежності НКО можливість формування деталей конкурентної політики та право

¹⁴⁵ Patakyová M. T. (2019). Independence of national competition authorities – Problem solved by Directive 2019/1? Example of the Antimonopoly Office of the Slovak Republic. *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies, 12*(20), 127-148.

¹⁴⁶ Piszcz, A., Grynfofel, C. (2022). Overview of compliance with the requirements of Directive (EU) 2019/1 with regard to the independence and resources of national competition authorities: The examples of France and Poland. *IIC - International Review of Intellectual Property and Competition Law, 53*(7), 1071-1102. <https://doi.org/10.1007/s40319-022-01215-5>

¹⁴⁷ Alves, J. C., Carriau, J., Sinclair, A. (2015). Principles for the independence of competition authorities. *Competition Law International, 11*(1), 13-27.

¹⁴⁸ Mateus, A. (2007). Why should national competition authorities be independent and how should they be accountable? *European Competition Journal, 3*, 17-30. <https://doi.org/10.5234/ecj.v3n1.17>. https://www.researchgate.net/profile/Abel-Mateus/publication/233488373_WHY_SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE/links/53d8b7770cf2e38c63319097/WHY-SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE.pdf

¹⁴⁹ Mateus, A. (2007). Why should national competition authorities be independent and how should they be accountable? *European Competition Journal, 3*, 17-30. <https://doi.org/10.5234/ecj.v3n1.17>. https://www.researchgate.net/profile/Abel-Mateus/publication/233488373_WHY_SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE/links/53d8b7770cf2e38c63319097/WHY-SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE.pdf

¹⁵⁰ Wils, Wouter. (2019). Independence of Competition Authorities: The Example of the EU and Its Member States. World Competition. 42. 149. 10.54648/WOCO2019012.

¹⁵¹ А саме, контроль за концентрацією суб’єктів господарювання, виявлення та припинення зловживань домінуючим становищем, виявлення та припинення антиконкурентної узгодженої поведінки суб’єктів господарювання.

¹⁵² Mateus, A. (2007). Why should national competition authorities be independent and how should they be accountable? *European Competition Journal, 3*, 17-30. <https://doi.org/10.5234/ecj.v3n1.17>. https://www.researchgate.net/profile/Abel-Mateus/publication/233488373_WHY_SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE/links/53d8b7770cf2e38c63319097/WHY-SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE.pdf

давати уряду необов'язкові рекомендації, консультиватися з питань оцінки конкуренції у законодавстві та оскаржувати урядові рішення, що суперечать конкурентному законодавству.

Окрім повноважень вчиняти певні дії, Jennings (2015)¹⁵³, Kovacic (2018)¹⁵⁴, Power (2018)¹⁵⁵, Wils (2019)¹⁵⁶, Blažo (2020)¹⁵⁷ концентруються також на питанні «Що НКО можуть не робити?». В цьому контексті важливою є здатність НКО встановлювати пріоритети власної діяльності та не розглядати будь-які запити, звернення, скарги та інші питання, які знаходяться поза межами цих пріоритетів. Це дозволяє збільшити ймовірність виявлення серйозних порушень Power (2018)¹⁵⁸, досягнення соціально-економічних цілей Jennings (2015)¹⁵⁹, при цьому пріоритети можуть враховувати політичний контекст Malinauskaite (2016)¹⁶⁰; Martyniszyn, Bernatt (2019)¹⁶¹. Інакше в ситуації переважаності органу завданнями, які є несуттєвими, НКО не може адекватно реагувати на вагомій проблемі¹⁶².

5.2. Якість процедур, якими керується відомство.

Дискреція НКО є одним з ключових компонентів його незалежності Oliveira (2005)¹⁶³, Blažo (2020)¹⁶⁴. Вищий ступінь дискреції передбачає, що НКО здатне тлумачити та застосовувати нормативні акти на основі свого досвіду та суджень, що має вирішальне значення для вирішення проблем. Проте використання дискреційних повноважень не є свавільним і має відбуватись з дотриманням принципів справедливості та належної правової процедури¹⁶⁵. Натомість Kydland, Prescott (1977)¹⁶⁶ вважають, що для забезпечення стабільності системи, попередньо встановлені процедури є ціннішими, ніж дискреція, оскільки дискреційна політика, обирає найкраще рішення відповідно до поточної ситуації, а отже не завжди формує раціональні очікування і тому не гарантує оптимальних результатів. Натомість,

¹⁵³ Jennings, H. (2015). Prioritisation in Antitrust Enforcement – a Finger in Many Pies. *Competition Law International*, 1(1), 29.

¹⁵⁴ Kovacic, W. E. (2018). Deciding What to Do and How to Do It: Prioritization, Project Selection, and Competition Agency Effectiveness. *The Competition Law Review*, 13(1), 9–26.

¹⁵⁵ Power, V.J.G. (2018). An Analytical Review of the Choices / Priorities made by Ireland's Competition Authority/Competition and Consumer Protection Commission 1991–2016.

¹⁵⁶ Wils, Wouter. (2019). Independence of Competition Authorities: The Example of the EU and Its Member States. *World Competition*. 42. 149. 10.54648/WOCO2019012.

¹⁵⁷ Blažo, Ondrej, Proper, Transparent and Just Prioritization Policy as a Challenge for National Competition Authorities and Prioritization of the Slovak NCA (December 2020). *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies*, vol. 13(22), pp.117-144, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3755634>

¹⁵⁸ Power, V.J.G. (2018). An Analytical Review of the Choices / Priorities made by Ireland's Competition Authority/Competition and Consumer Protection Commission 1991–2016.

¹⁵⁹ Jennings, H. (2015). Prioritisation in Antitrust Enforcement – a Finger in Many Pies. *Competition Law International*, 1(1), 29.

¹⁶⁰ Malinauskaite, J. (2016). Public EU competition law enforcement in small 'newer' Member States: addressing the challenges. In *The Competition Law Review*. <https://bura.brunel.ac.uk/bitstream/2438/13128/5/FullText.pdf>

¹⁶¹ Martyniszyn, M., Bernatt, M. (2019). Implementing a competition law system—Three decades of Polish experience. *Journal of Antitrust Enforcement*, 8*(1), 165-215 (2020). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3391298>

¹⁶² Cseres, K. (2020). Integrate or separate: Institutional design for the enforcement of competition law and consumer law. *Amsterdam Law School Research Paper No. 2013-03, Amsterdam Centre for European Law and Governance Research Paper No. 2013-01**. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2200908> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2200908>

¹⁶³ Oliveira, G., et al. (2005). Aspects of the independence of regulatory agencies and competition advocacy. *International Competition Network**. <http://www.internationalcompetitionnetwork.org/uploads/library/doc507.pdf>

¹⁶⁴ Blažo, Ondrej, Proper, Transparent and Just Prioritization Policy as a Challenge for National Competition Authorities and Prioritization of the Slovak NCA (December 2020). *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies*, vol. 13(22), pp.117-144, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3755634>

¹⁶⁵ Cseres, K. J. (2019). The implementation of the ECN+ Directive in Hungary and lessons beyond. *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies*, 20*(12), 55-90. <https://doi.org/10.7172/1689-9024.YARS.2019.12.20.2>

https://pure.uva.nl/ws/files/45371547/Cseres_The_Implementation_of_the_ECN_Directive_in_Hungary_and_Lessons_Beyond_2019.pdf

¹⁶⁶ Kydland, F. E., Prescott, E. C. (1977). Rules rather than discretion: The inconsistency of optimal plans. *Journal of Political Economy*, 85*(3), 473-491. <https://doi.org/10.1086/260580>

використання встановлених процедур допомагає створити стабільніші умови для прийняття рішень, а також дає можливість принципалу подолати інформаційні нерівності та якісніше контролювати дії НКО¹⁶⁷.

5.3. Макрофункціонал відомства. Комбінування в одному відомстві кількох функцій (кількох політик) є спірним питанням. З одного боку, це може підвищити рівень експертизи та «відчуття» потреб ринку та його тенденцій Ottow (2015)¹⁶⁸, Cseres (2020)¹⁶⁹. Проте, крайність на думку First, Fox, Hemli (2012)¹⁷⁰, Mateus (2007)¹⁷¹ полягає в захопленні порядку денного мультифункціонально відомства питаннями, які дають швидкі та очевидні для громадськості і політиків результати (що не характерно для конкурентної політики). Таким чином, мультифункціональне відомство розподіляючи ресурси буде їх основний обсяг спрямовувати на такі питання, як захист прав споживачів, регулювання медіа або цифрової сфери, розгляд скарг щодо публічних закупівель, або ж інші функції. Працюючи з цим питанням, Hanretty, Larouche, Reindl (2012)¹⁷² підкреслюють, що краще дистанціювати НКО від галузевого регулювання, Mateus (2007)¹⁷³ наголошує, що мультифункціональне відомство є більш схильним до захоплення об'єктами регулювання, якщо такий функціонал є суперечливим.

¹⁶⁷ McCubbins, M., Noll, R., Weingast, B. (1987). Administrative procedures as instruments of political control. *Journal of Law, Economics, and Organization, 3*, 243-277. <https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.jleo.a036930>

¹⁶⁸ Ottow, A. (2015). *Market and competition authorities: Good agency principles*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198733041.001.0001>

¹⁶⁹ Cseres, K. (2020). Integrate or separate: Institutional design for the enforcement of competition law and consumer law. *Amsterdam Law School Research Paper No. 2013-03, Amsterdam Centre for European Law and Governance Research Paper No. 2013-01*. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2200908> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2200908>

¹⁷⁰ First, H., Fox, E. M. and Hemli, D.E., 'Procedural and Institutional Norms in Antitrust Enforcement: The U.S. System,' *NYU Law and Economics Research Paper No. 12-18*, 2012. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2115886>.

¹⁷¹ Mateus, A. (2007). Why should national competition authorities be independent and how should they be accountable? *European Competition Journal, 3*, 17-30. <https://doi.org/10.5234/ecj.v3n1.17>. https://www.researchgate.net/profile/Abel-Mateus/publication/233488373_WHY_SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE/links/53d8b7770cf2e38c63319097/WHY-SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE.pdf

¹⁷² Hanretty, C.J., Larouche, P. Reindl, A. P., 'Independence, Accountability and Perceived Quality of Regulators,' 2012, A Cerre Study.

¹⁷³ Mateus, A. (2007). Why should national competition authorities be independent and how should they be accountable? *European Competition Journal, 3*, 17-30. <https://doi.org/10.5234/ecj.v3n1.17>. https://www.researchgate.net/profile/Abel-Mateus/publication/233488373_WHY_SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE/links/53d8b7770cf2e38c63319097/WHY-SHOULD_NATIONAL_COMPETITION_AUTHORITY_BE_INDEPENDENT_AND_HOW_SHOULD_THEY_BE_ACCOUNTABLE.pdf

**УЗАГАЛЬНЕНІ ВІДОМОСТІ ЩОДО НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПИТАНЬ
НЕЗАЛЕЖНОСТІ РЕГУЛЯТОРІВ (IRA)**

Наукова праця	Країни	Органи, які досліджують ся	Природа та вид	Кластери та їх елементи	Вид дослідження
Gilardi (2002, 2005a, 2005b), Gilardi, Maggetti (2011)	17 країн ЄС	по 7 IRA з кожної країни, у т.ч. конкурентні відомства	Юридична - фактична; політична - функціональна.	Керівник; рада; відносини з урядом, парламентом; фінансова, організаційна автономія; виняткова компетенція	Кількісне. Опитування. Метод - середнє значення балів вузла
Guidi (2011, 2015)	країни ЄС	Конкурентні відомства	Юридична; політична - функціональна	Не вказані	Кількісне, опитування. Історичний огляд. Кореляція між показниками
Hanretty, Кооп (2009, 2010, 2012)	країни ЄС	по 5 IRA з кожної країни, у т.ч. конкурентні відомства	Юридична - фактична; політична - функціональна.	Керівник; рада; відносини з урядом, парламентом; фінансова, організаційна автономія; виняткова компетенція	Кількісне, опитування. Середнє значення балів кластерів з різними ваговими коефіцієнтами
Naert, Defloor (2009)	Бельгія	5 IRA, у т.ч. конкурентні відомства	Юридична - фактична; політична - функціональна.	Незалежність від уряду, Незалежність від зацікавлених сторін, незалежність у прийнятті рішень, самостійність організації.	Кількісне, опитування. Середнє значення балів кластерів з різними ваговими коефіцієнтами
Elgie and McMenamin (2005)	Франція	IRA	Юридична - фактична; політична	Керівник; рада; регуляторні компетенції.	Кількісне. Опитування. Середнє значення балів кластерів призначень плюс бал компетенцій, поділений на два
Cukierman (1992)	70 країн	Центральні банки	Юридична - фактична; політична	Керівник; регуляторні повноваження по відношенню до уряду; цілі банку; обмеження на кредитування	Кількісне. Опитування. Довільно зважене середнє

Smithey and Ishiyama (2000)	Монголія та Східна Європа	Суди	Юридична; політична	Кількість суб'єктів, залучених до призначення; тривалість терміну, положення про звільнення; організаційна автономія, наявність контролю за діями суддів; незворотність рішень та ін.	Кількісне. Опитування. Середнє значення балів
Edwards and Waverman (2006)	15 країн ЄС	IRA в телекомунікаціях	Юридична; політична	Різноманітність індикаторів, включно з тим, чи є регулятор багатогалузевим, багатьма членами, чи має виключну компетенцію та має владу над ставками з'єднання	Кількісне. Опитування. Середнє значення балів
Martyniszyn, Bernatt (2019)	Польща	Конкурентні відомства	Юридична - фактична; політична	Політичні цикли, призначення, бюджет, рішення	Кількісне, історичний огляд. Кореляція між показниками
Oliveira (2005)	15 ЄС, Сербія, Бразилія, Турція, США, Аргентина, Австралія, Замбія, Пакистан, Мексика, Туніс, Узбекистан, Японія, Чилі, Тайвань	понад 12 IRA з кожної країни, у т.ч. конкурентні відомства	Юридична - фактична; політична - функціональна.	4 змінні: незалежність від уряду, Незалежність від зацікавлених сторін, незалежність у прийнятті рішень; самостійність організації.	Кількісне, опитування, історичний огляд
UNCTAD (2004)	Бразилія	IRA	Юридична - фактична; політична - функціональна.	Процес прийняття рішень; Бюджетна автономія; Процес номінації; Технічна спеціалізація; Стабільність лідера; Політичне втручання в процес прийняття рішень; Спроможність до виконання законодавства.	Кількісне, опитування, історичний огляд. Середнє значення балів

Gronden, Vries (2006)	Німеччини, Великобританія, Нідерландів та ЄС	Конкурентні відомства	Юридична; політична	Внутрішній дизайн, політичний вплив (офіційні доручення та глибина втручання у справи)	Опитування і огляд законодавства
Małobęcka-Szwast (2018)	Польща, Нідерланди, Великобританія	Конкурентні відомства	Юридична; політична	Керівництво (призначення, звільнення, строки повноважень)	Правовий аналіз. Співставлення кейсів.
Ferro, M. S. (2019)	країни ЄС	Конкурентні відомства	Юридична; політична	Кластери згідно Директиви ECN+	Правовий аналіз
Scholten (2015)	США, країни ЄС	IRA	Юридична; політична - функціональна	Процес прийняття рішень; Процес номінації; Політичне втручання в процес прийняття рішень	Правовий аналіз
Wils (2017, 2019)	країни ЄС	Конкурентні відомства	Юридична; політична	Кластери згідно Директиви ECN+	Правовий аналіз
Winter (2013)	Нідерланди	IRA	Юридична; політична - функціональна	Повноваження, підзвітність	Правовий аналіз
Biezeveld (2013)	Нідерланди	Екологічна інспекція	Юридична; політична - функціональна	Повноваження, підзвітність	Правовий огляд кейсів (рішень)
Ottow (2013)	Нідерланди, Німеччина, Франція	Конкурентне відомство Нідерландів і Міністерство, Регулятор телекомунікацій Німеччини і Парламент, Регулятор телекомунікацій Нідерландів і Парламент, призначення урядових уповноважених у IRA, Регулятор медіа і Парламент	Юридична; політична - функціональна	Можливість політиків впливати на політику IRA, та можливість IRA впливати на Уряд і Парламент	Правовий огляд судових рішень

Black (2012)	Великобританія	IRA у сфері контролю і аудиту	Юридична - фактична; політична	Підзвітність, її цикли і форми	Правовий та політичний аналіз кейсу
Blažo (2020)	Словаччина	Конкурентні відомства	Юридична; політична	Кластери згідно Директиви ECN+	Правовий та політичний аналіз кейсу
Cseres (2019)	Угорщина	Конкурентне відомство	Юридична - фактична; політична	Кластери згідно Директиви ECN+	Правовий та політичний аналіз кейсу
Patakyová (2019)	Словаччина	Конкурентні відомства	Юридична - фактична; політична - функціональна.	Кластери згідно Директиви ECN+	Правовий та політичний аналіз кейсу
<u>Mateus (2007)</u>	Португалія	Конкурентні відомства, Національні банки	Юридична; політична	Призначення керівництва, адміністративна і бюджетна автономія та власні доходи, можливість визначати деталі політики конкуренції, можливість впливати на рішення уряду, функціонал	Правовий та політичний аналіз кейсу
Piszcz, Grynfogel (2022)	Франція, Польща	Конкурентні відомства	Юридична - фактична; політична - функціональна.	Кластери згідно Директиви ECN+	Правовий та політичний аналіз кейсу. Співставлення кейсів.
Cseres (2020)	ЄС (Комісія), Нідерланди, Румунія, Греція	Європейська Комісія, як КО (оглядово), конкурентні відомства	Юридична - фактична; політична	Кластери згідно Директиви ECN+	Правовий та порівняльний аналіз кейсу

ПЕРЕЛІК КОМПОНЕНТІВ ІНДЕКСУ ЮРИДИЧНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Джерело - Gilardi, Maggetti (2011)		Джерело -Директива ECN+
Кластер	Субкластер	Субкластер / Роз'яснення
Керівництво	Термін повноважень	
	Порядок призначення	Призначення за чіткими та прозорими процедурами, встановленими в законодавстві.
	Процедура звільнення	Захист від звільнення з причин, пов'язаних з виконанням обов'язків, Звільнення у випадку не виконання умов, необхідних для виконання своїх обов'язків. Звільнення у випадку серйозних проступків.
	Можливість повторного призначення	
	Сумісність з іншими посадами	
	Формальні вимоги незалежності	Керівництво виконує обов'язки незалежно від політичного впливу Керівництво виконує обов'язки незалежно від іншого зовнішнього впливу Керівництво не шукає і не приймає вказівок уряду чи іншої державної організації Керівництво не шукає і не приймає приватної організації Утримання від дій, несумісних з виконанням обов'язків Утримання від співпраці з об'єктами регулювання протягом розумного строку
Відносини з політиками	Незалежність офіційно заявлена	Вищі органи не можуть видавати правила чи вказівки, пов'язані з секторами правозастосування, пов'язані з конкретними справами. Уряд може видавати загальні правила політики
	Формальні зобов'язання і підзвітність	НКО можуть подавати звіти про свою діяльність
	Скасування рішень	-
Фінанси і організація	Джерело формування бюджету	НКО може фінансуватись з державного бюджету НКО може фінансуватись з альтернативних джерел (крім бюджету)
	Контроль людських і фінансових ресурсів	Достатня кількість кваліфікованого персоналу Незалежність у витрачанні бюджету
	Внутрішня організація агентства	
	-	Співпраця з іншими конкурентними відомствами
Регуляторні компетенції	Нормотворчість	-
	Санкції	Можливість застосовувати штрафи
	-	Здатність самостійно визначати власні пріоритети та не розглядати скарги, які не корелюються з цими пріоритетами

**ХАРАКТЕРИСТИКИ КРАЇН, ЯКІ ВИЗНАЮТЬСЯ
В ЯКОСТІ НЕЗАЛЕЖНИХ ЗМІННИХ ДЛЯ ЦІЛЕЙ ДОСЛІДЖЕННЯ**

<p>Базові характеристики країн:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Year of independance 2. Region 3. GDP per Capita (2022) 4. General Government Debt (2022, % of GDP) 5. Central government expenditure as share of GDP, 2020 6. World Bank Gini (%) 7. Global Competitiveness Rank, 2019 8. Natural Capital Index, 2023 9. Intellectual Capital Index, 2023 	<p>Показники рівня демократизації країни:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Democracy index, 2022 2. Age of democracy, 2020 3. Age of Liberal Democracy, 2023 4. Liberal democracy index, 2023 5. Liberal political institutions index, 2023 6. Civil society participation index, 2023 7. Democratic culture index, 2022 8. Deliberative democracy index, 2023 9. Egalitarian democracy index, 2023 10. Citizen satisfaction with democracy, 2020 11. Engaged society score, 2023 12. Equal access to power index, 2023
<p>Показники ефективності держави:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Government effectiveness, 2022 2. State capacity index, 2015 3. Functioning government index, 2022 4. Equal access to power index, 2023 5. Political centralization index, 2023 6. Civil Liberties Index, 2022 7. Political corruption index, 2023 8. Corruption Perception Index, 2018 	<p>Показники розвиненості права:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Individual liberties and equality before the law index, 2023 2. Justified political positions score, 2023 3. Transparent laws, 2023 4. Rule of law index, 2023 5. Judicial constraints on the executive index, 2023 6. Legislative constraints on the executive index, 2023 7. Rigorous and impartial public administration index, 2023 8. Human rights index, 2023 9. Equal rights protection index, 2023
<p>Членство країн в міжнародних організаціях:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. OECD 2. ICN 3. E.Union 4. Candidate E.Union 	<p>Базові характеристики національної системи захисту конкуренції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rating Enforcement - Global Competition Review, 2023 2. Year of adoption National Competition Law 3. Year of last changes National Competition Law

**ОПИТУВАЛЬНИК ДЛЯ АНАЛІЗУ НОРМАТИВНИХ АКТІВ,
ЯКІ РЕГУЛЮЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ НКО**

Питання	Варіанти відповідей	Коефіцієнт
1 Is the position of chairman / board member a civil service position?	Yes	0,5
	No	1
2 Does the agency have a board?	Yes	1
	No	0
	No specific provisions	0
3 Is the head of the agency included in the composition the board?	Yes	0,5
	No	1
	No specific provisions	0
4 Term of office of the agency head and or the members of the management board	6 to 8 years	1
	5 years	0,75
	4 years	0,5
	fixed term under 4 years or at the discretion of the appointer	0,25
	No specific provisions	0
5. Is there a competition procedure or other meritocratic procedure for determination the optimal candidate for the position of the agency head and or the members of the management board?	Yes	1
	No	0
	No specific provisions	0
6. Who nominates the head of the agency or the members of the management board?	The members of the agency board of the agency	1
	the parliament	1
	the president (or other head of the country)	0,75
	the government collectively	0,5
	one or two ministers (including Prime-Minister)	0,25
	Another non elected body	1
	No specific provisions	0

7. Who appoints the agency head and or the members of the management board?	The members of the agency board of the agency	1
	the parliament	1
	the president (or other head of the country)	0,75
	the government collectively	0,5
	one or two ministers (including Prime-Minister)	0,25
	No specific provisions	0
8. Can the nomination of the agency head and or the members of the management board be ignored by the appointer?	Yes	0
	No, can not	1
	No specific provisions	0
9. What are the requirements for a candidate for the position of the agency head and or the members of the management board?	to past work experience	0,25
	to profession and qualification	0,25
	to the person's age	0,05
	to the person's previous place of work	0,1
	to the past political activity of the person	0,1
	independence	0,25
	No specific provisions	0
10. What are the formal requirements for independence of the agency head and or the members of the management board?	perform duties regardless of political influence	0,1
	performs duties regardless of other external influences	0,1
	does not seek or accept instructions from the government or other government organization	0,1
	does not seek or accept instructions from the private organization	0,1
	Abstaining from actions incompatible with the performance of duties	0,3
	Abstaining from cooperation with regulated entities for a reasonable period of time	0,3
	No specific provisions	0
	•no	0
	•yes, once	0,5

11. Is the appointment of the agency head and or the members of the management board renewable?	•yes, more than once	1
	No specific provisions	0
12. May the agency head and or the members of the management board hold other offices in government?	no	
	only with the permission of the government	
	No specific provisions	
13. Dismissal of the head of the agency	dismissal is impossible	0,35
	dismissal is possible, but only for reasons not related to policy (limited types of reasons) - Protection from dismissal for reasons related to performance of duties	0,25
	Dismissal in case of failure to fulfill the conditions necessary for the performance of one's duties.	0,2
	Dismissal in case of serious misconduct.	0,2
	dismissal is possible at the appointer's discretion	0
	No specific provisions	0
14. Is the independence of the agency formally stated?	yes	1
	no	0
	No specific provisions	0
15. What are the formal obligations of the agency vis-à-vis the government?	presentation of an annual report for information only	1
	presentation of an annual report that must be approved	0,5
	The agency is fully accountable and has to report on request	0
	No specific provisions	0
16. What are the formal obligations of the agency vis-à-vis the parliament?	presentation of an annual report for information only	1
	presentation of an annual report that must be approved	0,5
	The agency is fully accountable and has to report on request	0
	No specific provisions	0
17. Which body, other than a court, can overturn the decisions of the agency?	No, none	1
	Yes, another non political specialised body	0,5
	Yes, the government	0

	No specific provisions	0
18. Can the government give the agency general policy instructions?	Yes - general and regarding a specific case	0
	Yes only general	0,5
	No	1
	No specific provisions	0
19. Can the parliament give the agency general policy instructions	Yes - general and regarding a specific case	0
	Yes only general	0,5
	No	1
	No specific provisions	0
20. Can the head of the state give the agency general policy instructions	Yes - general and regarding a specific case	0
	Yes only general	0,5
	No	1
	No specific provisions	0
21. Can the parliament start an inquiry into the agency's operations?	Yes	0
	No	1
	No specific provisions	0
22. Can the government start an inquiry into the agency's operations?	Yes	0
	No	1
	No specific provisions	0
23. What is the source of the agency's budget?	Fines	0,15
	fees on mergers notification	0,3
	other industry payments	0,45
	the government budget	0,1
	No specific provisions	0
24. How is the budget controlled?	by the agency	1
	by both - the agency and by the accounting	0,75

	by both - the agency and the government (or ministry)	0,25
	by the government (or ministry) only	0
	by both - the agency and the government (or ministry) and accounting office	0,5
	No specific provisions	0
25. Which body decides on the agency's internal organisation?	the agency	1
	both the agency and the government (or ministry)	0
	No specific provisions	0
26. Which body is in charge of the agency's personnel policy (hiring and firing non-key staff, deciding on its allocation and composition)?	the agency	1
	both the agency and the government (or ministry)	0
	No specific provisions	0
27. Bylaws rule-making function?	the agency	1
	the government (or ministry)	0
	No specific provisions	0
28. Sanctioning function?	the agency	1
	Court by the agency submission	0,75
	Government or ministry independently	0
	Government or ministry by the agency submission	0,25
29. Does the law explicitly state the agency's right to set priorities?	The agency can set its own priorities.	1
	The agency can set priorities in consultation with the parliament / government / head of state.	0,5
	The priorities of the agency are set by the parliament / government / head of state.	0
	No specific provisions	0
30. Influence on elected politicians?	The agency can recommend to the government / parliament / head of state to change the policy (legislation)	1
	No specific provisions	0

РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ НАЦІОНАЛЬНОГО КОНКУРЕНЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Question		1	2	3	4	5	6	7
		ALB	ARM	AUT	BGD	BEL	BIH	BGR
Is the position of chairman / board member a civil service position?	Yes	0	0	0	0	0	0	0
	No	1	1	1	1	1	1	1
Does the agency have a board?	Yes	1	1	0	1	1	1	1
	No	0	0	1	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0
Is the head of the agency included in the composition the board?	Yes	1	1	0	1	1	1	1
	No	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0
Term of office of the agency head and or the members of the management board	6 to 8	0	0	0	0	1	0	1
	5	1	1	1	0	0	0	0
	4	0	0	0	0	0	0	0
	fixed term under 4 or at the discretion of the appointer	0	0	0	1	0	1	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0
Is there a competition procedure or other meritocratic procedure for determination the optimal candidate for the position of the agency head and or the members of the management board?	Yes	1	0	1	0	0	0	1
	No	0	1	0	1	1	1	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0

Who nominates the head of the agency or the members of the management board?	The members of the agency board of the agency	0	0	0	0	0	1	0
	the parliament	0	0	0	0	0	0	0
	the president (or other head of the country)	0	0	0	0	0	0	0
	the government collectively	0	0	0	0	0	0	0
	one or two ministers (including Prime-Minister)	0	0	0	0	0	0	0
	Another non elected body	1	0	1	0	0	0	1
	No specific provisions	0	1	0	1	1	0	0
Who appoints the agency head and or the members of the management board?	The members of the agency board of the agency	0	0	0	0	0	0	0
	the parliament	1	0	0	0	0	0	1
	<i>the president (or other head of the country)</i>	0	1	1	0	1	0	0
	the government collectively	0	0	0	1	0	1	0
	one or two ministers (including Prime-Minister)	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0
Can the nomination of the agency head and or the members of the management board be ignored by the appointer?	Yes	0	0	0	0	0	0	0
	No, can not	0	0	0	1	0	0	0
	No specific provisions	1	1	1	0	1	1	1
What are the requirements for a candidate for the position of the agency head and or the members of the management board?	to past work experience	1	1	1	1	1	0	1
	to profession and qualification	1	1	1	1	1	1	1
	to the person's age	1	0	0	0	0	0	0
	to the person's previous place of work	1	1	1	0	0	0	0
	to the past political activity of the person	0	0	0	0	0	0	0
	independence	1	0	1	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0

What are the formal requirements for independence of the agency head and or the members of the management board?	perform duties regardless of political influence	1	1	1	0	1	1	1
	performs duties regardless of other external influences	1	1	1	0	1	1	1
	does not seek or accept instructions from the government or other government organization	0	0	1	0	0	0	0
	does not seek or accept instructions from the private organization	1	1	1	0	1	1	1
	Abstaining from actions incompatible with the performance of duties	1	1	1	0	1	1	1
	Abstaining from cooperation with regulated entities for a reasonable period of time	0	1	1	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	1	0	0	0
Is the appointment of the agency head and or the members of the management board renewable?	•no	0	0	0	0	0	1	1
	•yes, once	0	0	1	0	1	0	0
	•yes, more than once	0	1	0	1	0	0	0
	No specific provisions	1	0	0	0	0	0	0
May the agency head and or the members of the management board hold other offices in government?	no	1	1	1	0	1	1	1
	only with the permission of the government	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	1	0	0	0
Dismissal of the head of the agency	dismissal is impossible	0	0	0	0	0	0	0
	dismissal is possible, but only for reasons not related to policy (limited types of reasons) - Protection from dismissal for reasons related to performance of duties	0	1	1	0	1	0	0

	Dismissal in case of failure to fulfill the conditions necessary for the performance of one's duties.	1	1	1	1	0	1	1
	Dismissal in case of serious misconduct.	1	1	1	1	0	1	1
	dismissal is possible at the appointer's discretion	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0
Is the independence of the agency formally stated?	yes	1	1	1	0	1	1	1
	no	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	1	0	0	0
What are the formal obligations of the agency vis-à-vis the government?	presentation of an annual report for information only	1	0	0	0	0	0	0
	presentation of an annual report that must be approved	0	0	0	0	0	1	0
	The agency is fully accountable and has to report on request	0	1	1	1	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	1	0	1
What are the formal obligations of the agency vis-à-vis the parliament?	presentation of an annual report for information only	1	0	1	1	0	0	1
	presentation of an annual report that must be approved	0	0	0	0	0	0	0
	The agency is fully accountable and has to report on request	0	1	0	0	1	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	1	0
Which body, other than a court, can overturn the decisions of the agency?	No, none	0	1	1	0	1	1	0
	Yes, another non political specialised body	1	0	0	0	0	0	0
	Yes, the government	0	0	0	1	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	1

Can the government give the agency general policy instructions?	Yes - general and regarding a specific case	0	0	0	1	0	0	0
	Yes only general	0	0	1	0	0	0	0
	No	1	0	0	0	1	1	1
	No specific provisions	0	1	0	0	0	0	0
Can the parliament give the agency general policy instructions	Yes - general and regarding a specific case	0	0	0	0	0	0	0
	Yes only general	0	0	0	0	0	0	0
	No	0	0	0	0	1	0	1
	No specific provisions	1	1	1	1	0	1	0
Can the head of the state give the agency general policy instructions	Yes - general and regarding a specific case	0	0	0	0	0	0	0
	Yes only general	0	0	0	0	0	0	0
	No	1	0	0	0	1	0	1
	No specific provisions	0	1	1	1	0	1	0
Can the parliament start an inquiry into the agency's operations?	Yes	1	0	1	1	0	0	0
	No	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	1	0	0	1	1	1
Can the government start an inquiry into the agency's operations?	Yes	0	0	1	0	0	0	0
	No	1	0	0	0	0	0	1
	No specific provisions	0	1	0	1	1	1	0
What is the source of the agency's budget?	Fines	0	0	0	0	0	0	1
	fees on mergers notification	1	0	1	0	0	0	1
	other industry payments	0	0	0	0	0	0	0
	the government budget	1	1	1	1	1	1	1
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0
How is the budget controlled?	by the agency	1	1	0	1	1	1	0

	by both - the agency and by the accounting	0	0	0	0	0	0	0
	by both - the agency and the government (or ministry)	0	0	0	0	0	0	0
	by the government (or ministry) only	0	0	0	0	0	0	0
	by both - the agency and the government (or ministry) and accounting office	0	0	0	0	0	0	1
	No specific provisions	0	0	1	0	0	0	0
Which body decides on the agency's internal organisation?	the agency	0	1	0	1	0	1	1
	both the agency and the government (or ministry)	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	1	0	1	0	1	0	0
Which body is in charge of the agency's personnel policy (hiring and firing non-key staff, deciding on its allocation and composition)?	the agency	1	1	1	1	0	1	1
	both the agency and the government (or ministry)	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	1	0	0
Bylaws rule-making function?	the agency	0	0	0	0	0	0	1
	the government (or ministry)	0	0	1	1	0	1	0
	No specific provisions	1	1	0	0	1	0	0
Sanctioning function?	the agency	1	1	0	1	1	1	1
	Court by the agency submission	0	0	1	0	0	0	0
	Government or ministry independently	0	0	0	0	0	0	0
	Government or ministry by the agency submission	0	0	0	0	0	0	0
Does the law explicitly state the agency's right to set priorities?	The agency can set its own priorities.	1	0	1	0	1	0	0

	The agency can set priorities in consultation with the parliament / government / head of state.	0	0	0	1	0	0	0
	The priorities of the agency are set by the parliament / government / head of state.	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	1	0	0	0	1	1
Influence on elected politicians?	The agency can recommend to the government / parliament / head of state to change the policy (legislation)	1	1	1	1	1	1	1
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ 5

Question		8	9	10	11	12	13	14
		HRV	CYP	CZE	DNK	SLV	EST	FIN
Is the position of chairman / board member a civil service position?	Yes	0	0	0	0	0	1	1
	No	1	1	1	1	1	0	0
Does the agency have a board?	Yes	1	1	0	1	1	0	0
	No	0	0	1	0	0	1	1
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0
Is the head of the agency included in the composition the board?	Yes	1	1	0	1	1	0	0
	No	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0
Term of office of the agency head and or the members of the management board	6 to 8	0	0	1	0	0	0	0
	5	1	1	0	0	1	0	0
	4	0	0	0	1	0	0	0
	fixed term under 4 or at the discretion of the appointer	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	1	1
Is there a competition procedure or other meritocratic procedure for determination the optimal candidate for the position of the agency head and or the members of the management board?	Yes	0	0	0	0	0	0	0
	No	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	1	1	1	1	1	1	1
Who nominates the head of the agency or the members of the management board?	The members of the agency board of the agency	0	0	0	0	0	0	0
	the parliament	0	0	0	0	0	0	0
	the president (or other head of the country)	0	0	0	0	0	0	0

	the government collectively	1	0	1	0	0	0	0
	one or two ministers (including Prime-Minister)	0	1	0	0	0	0	0
	Another non elected body	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	1	1	1	1
Who appoints the agency head and or the members of the management board?	The members of the agency board of the agency	0	0	0	0	0	0	0
	the parliament	1	0	0	0	0	0	0
	<i>the president (or other head of the country)</i>	0	0	1	0	1	0	0
	the government collectively	0	1	0	0	0	0	0
	one or two ministers (including Prime-Minister)	0	0	0	1	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	1	1
Can the nomination of the agency head and or the members of the management board be ignored by the appointer?	Yes	0	0	0	0	0	0	0
	No, can not	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	1	1	1	1	1	1	1
What are the requirements for a candidate for the position of the agency head and or the members of the management board?	to past work experience	1	1	0	1	1	0	0
	to profession and qualification	1	1	0	1	1	0	0
	to the person's age	0	0	0	0	1	0	0
	to the person's previous place of work	0	0	0	0	0	0	0
	to the past political activity of the person	0	0	0	0	0	0	0
	independence	1	1	0	1	0	0	0
	No specific provisions	0	0	1	0	0	1	1
What are the formal requirements for independence of the agency head and or the members of the management board?	perform duties regardless of political influence	1	1	0	1	1	0	0
	performs duties regardless of other external influences	1	1	0	1	1	0	0

	does not seek or accept instructions from the government or other government organization	0	1	0	1	0	0	0
	does not seek or accept instructions from the private organization	0	1	0	1	0	0	0
	Abstaining from actions incompatible with the performance of duties	1	1	0	1	1	0	0
	Abstaining from cooperation with regulated entities for a reasonable period of time	1	1	0	1	1	0	0
	No specific provisions	0	0	1	0	0	1	1
Is the appointment of the agency head and or the members of the management board renewable?	•no	0	0	1	0	0	0	0
	•yes, once	1	1	0	0	1	0	0
	•yes, more than once	0	0	0	1	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	1	1
May the agency head and or the members of the management board hold other offices in government?	no	1	1	1	0	0	0	0
	only with the permission of the government	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	1	1	1	1
Dismissal of the head of the agency	dismissal is impossible	0	0	0	0	0	0	0
	dismissal is possible, but only for reasons not related to policy (limited types of reasons) - Protection from dismissal for reasons related to performance of duties	0	0	1	0	1	0	0
	Dismissal in case of failure to fulfill the conditions necessary for the performance of one's duties.	1	1	0	0	1	0	0
	Dismissal in case of serious misconduct.	1	1	0	0	1	0	0
	dismissal is possible at the appointer's discretion	0	0	0	0	0	0	0

	No specific provisions	0	0	0	1	0	1	1
Is the independence of the agency formally stated?	yes	1	1	1	1	1	1	1
	no	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0
What are the formal obligations of the agency vis-à-vis the government?	presentation of an annual report for information only	0	0	0	1	0	0	0
	presentation of an annual report that must be approved	0	0	0	0	0	0	0
	The agency is fully accountable and has to report on request	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	1	1	1	0	1	1	1
What are the formal obligations of the agency vis-à-vis the parliament?	presentation of an annual report for information only	0	0	0	1	0	0	0
	presentation of an annual report that must be approved	0	0	0	0	0	0	0
	The agency is fully accountable and has to report on request	1	0	0	0	1	0	0
	No specific provisions	0	1	1	1	0	1	1
Which body, other than a court, can overturn the decisions of the agency?	No, none	1	1	1	1	1	1	1
	Yes, another non political specialised body	0	0	0	0	0	0	0
	Yes, the government	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0
Can the government give the agency general policy instructions?	Yes - general and regarding a specific case	0	0	0	0	0	0	0
	Yes only general	0	0	0	0	0	0	0
	No	1	1	0	1	0	1	1
	No specific provisions	0	0	1	0	1	0	0

Can the parliament give the agency general policy instructions	Yes - general and regarding a specific case	0	0	0	0	0	0	0
	Yes only general	0	0	0	0	0	0	0
	No	1	1	0	1	0	0	0
	No specific provisions	0	0	1	0	1	1	1
Can the head of the state give the agency general policy instructions	Yes - general and regarding a specific case	0	0	0	0	0	0	0
	Yes only general	0	0	0	0	0	0	0
	No	1	0	0	1	0	0	0
	No specific provisions	0	1	1	0	1	1	1
Can the parliament start an inquiry into the agency's operations?	Yes	1	0	0	0	0	0	0
	No	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	1	1	1	1	1	1
Can the government start an inquiry into the agency's operations?	Yes	0	0	0	0	0	0	0
	No	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	1	1	1	1	1	1	1
What is the source of the agency's budget?	Fines	0	0	0	0	0	0	0
	fees on mergers notification	0	0	0	0	0	0	0
	other industry payments	0	0	0	0	0	0	0
	the government budget	1	1	0	1	1	0	0
	No specific provisions	0	0	1	0	0	1	1
How is the budget controlled?	by the agency	0	1	0	0	1	0	0
	by both - the agency and by the accounting	0	0	0	0	0	0	0
	by both - the agency and the government (or ministry)	0	0	0	1	0	0	0
	by the government (or ministry) only	0	0	0	0	0	0	0

	by both - the agency and the government (or ministry) and accounting office	1	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	1	0	0	1	1
Which body decides on the agency's internal organisation?	the agency	1	1	0	1	1	0	1
	both the agency and the government (or ministry)	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	1	0	0	1	0
Which body is in charge of the agency's personnel policy (hiring and firing non-key staff, deciding on its allocation and composition)?	the agency	1	1	0	1	1	0	0
	both the agency and the government (or ministry)	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	1	0	0	1	1
Bylaws rule-making function?	the agency	0	0	1	0	0	1	1
	the government (or ministry)	1	0	0	1	0	0	0
	No specific provisions	0	1	0	0	1	0	0
Sanctioning function?	the agency	1	1	1	1	1	1	1
	Court by the agency submission	0	0	0	0	0	0	0
	Government or ministry independently	0	0	0	0	0	0	0
	Government or ministry by the agency submission	0	0	0	0	0	0	0
Does the law explicitly state the agency's right to set priorities?	The agency can set its own priorities.	0	1	0	0	0	0	1
	The agency can set priorities in consultation with the parliament / government / head of state.	0	0	0	0	0	0	0
	The priorities of the agency are set by the parliament / government / head of state.	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	1	0	1	1	1	1	0

Influence on elected politicians?	The agency can recommend to the government / parliament / head of state to change the policy (legislation)	0	0	0	1	1	1	0
	No specific provisions	1	1	1	0	0	0	1

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ 5

Question		15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
		FRA	GMB	GEO	DEU	GRC	HKG	HND	HUN	IRL	ITA
Is the position of chairman / board member a civil service position?	Yes	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
	No	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1
Does the agency have a board?	Yes	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	No	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Is the head of the agency included in the composition the board?	Yes	1	1	0	0	1	1	1	0	1	1
	No	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Term of office of the agency head and or the members of the management board	6 to 8	1	0	0	0	0	0	1	1	0	1
	5	0	1	0	0	1	1	0	0	1	0
	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	fixed term under 4 or at the discretion of the appointer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Is there a competition procedure or other meritocratic procedure for determination the optimal candidate for the position of the agency head and or the members of the management board?	Yes	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0
	No	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	No specific provisions	1	1	1	1	0	0	0	1	0	0
Who nominates the head of the agency or the members of the management board?	The members of the agency board of the agency	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	the parliament	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	the president (or other head of the country)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	the government collectively	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	one or two ministers (including Prime-Minister)	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0
	Another non elected body	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0
	No specific provisions	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1
Who appoints the agency head and or the members of the management board?	The members of the agency board of the agency	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	the parliament	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0
	<i>the president (or other head of the country)</i>	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1
	the government collectively	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
	one or two ministers (including Prime-Minister)	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
	No specific provisions	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Can the nomination of the agency head and or the members of the management board be ignored by the appointer?	Yes	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
	No, can not	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
	No specific provisions	1	1	1	1	1	1	0	0	0	1
What are the requirements for a candidate for the position of the agency head and or the members of the management board?	to past work experience	1	1	1	0	0	0	1	0	0	1
	to profession and qualification	1	0	1	0	0	0	1	1	1	1
	to the person's age	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
	to the person's previous place of work	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1
	to the past political activity of the person	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	independence	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0
	No specific provisions	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0
What are the formal requirements for independence of the agency head and or the members of the management board?	perform duties regardless of political influence	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1
	performs duties regardless of other external influences	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1

	does not seek or accept instructions from the government or other government organization	1	1	0	0	1	0	0	1	0	0
	does not seek or accept instructions from the private organization	1	1	0	0	1	1	1	1	0	1
	Abstaining from actions incompatible with the performance of duties	1	0	0	0	1	1	1	1	1	1
	Abstaining from cooperation with regulated entities for a reasonable period of time	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0
	No specific provisions	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Is the appointment of the agency head and or the members of the management board renewable?	•no	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	•yes, once	0	0	0	0	1	1	1	1	0	1
	•yes, more than once	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0
	No specific provisions	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
May the agency head and or the members of the management board hold other offices in government?	no	1	0	0	0	1	1	1	1	1	1
	only with the permission of the government	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Dismissal of the head of the agency	dismissal is impossible	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	dismissal is possible, but only for reasons not related to policy (limited types of reasons) - Protection from dismissal for reasons related to performance of duties	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1
	Dismissal in case of failure to fulfill the conditions necessary for the performance of one's duties.	1	1	0	0	1	1	0	1	1	1
	Dismissal in case of serious misconduct.	1	0	0	0	1	1	1	1	1	1
	dismissal is possible at the appointer's discretion	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0

	No specific provisions	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Is the independence of the agency formally stated?	yes	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	no	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
What are the formal obligations of the agency vis-à-vis the government?	presentation of an annual report for information only	0	0	1	1	1	0	0	0	0	1
	presentation of an annual report that must be approved	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
	The agency is fully accountable and has to report on request	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
What are the formal obligations of the agency vis-à-vis the parliament?	presentation of an annual report for information only	0	1	0	0	1	0	0	0	1	1
	presentation of an annual report that must be approved	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	The agency is fully accountable and has to report on request	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
Which body, other than a court, can overturn the decisions of the agency?	No, none	0	0	1	0	1	0	1	1	1	0
	Yes, another non political specialised body	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Yes, the government	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Can the government give the agency general policy instructions?	Yes - general and regarding a specific case	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0
	Yes only general	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	No	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0
	No specific provisions	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0

Can the parliament give the agency general policy instructions	Yes - general and regarding a specific case	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Yes only general	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	No	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0
	No specific provisions	1	1	1	1	0	1	1	0	1	0
Can the head of the state give the agency general policy instructions	Yes - general and regarding a specific case	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Yes only general	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	No specific provisions	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0
Can the parliament start an inquiry into the agency's operations?	Yes	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
	No	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1
Can the government start an inquiry into the agency's operations?	Yes	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
	No	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1
What is the source of the agency's budget?	Fines	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	fees on mergers notification	0	1	0	0	1	0	0	1	1	0
	other industry payments	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1
	the government budget	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
How is the budget controlled?	by the agency	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
	by both - the agency and by the accounting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	by both - the agency and the government (or ministry)	0	1	0	1	0	0	0	1	1	0
	by the government (or ministry) only	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	by both - the agency and the government (or ministry) and accounting office	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
	No specific provisions	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0
Which body decides on the agency's internal organisation?	the agency	0	0	1	0	1	0	0	1	1	1
	both the agency and the government (or ministry)	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
Which body is in charge of the agency's personnel policy (hiring and firing non-key staff, deciding on its allocation and composition)?	the agency	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1
	both the agency and the government (or ministry)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
Bylaws rule-making function?	the agency	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	the government (or ministry)	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1
	No specific provisions	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0
Sanctioning function?	the agency	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1
	Court by the agency submission	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Government or ministry independently	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0
	Government or ministry by the agency submission	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Does the law explicitly state the agency's right to set priorities?	The agency can set its own priorities.	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1
	The agency can set priorities in consultation with the parliament / government / head of state.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	The priorities of the agency are set by the parliament / government / head of state.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	1	1	1	0	1	1	0	0	0

Influence on elected politicians?	The agency can recommend to the government / parliament / head of state to change the policy (legislation)	1	0	0	1	0	0	1	1	1	1
	No specific provisions	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ 5

Question		25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
		KEN	LVA	LTU	LUX	MDG	MWI	MLT	MEX	MDA	MNE
Is the position of chairman / board member a civil service position?	Yes	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Does the agency have a board?	Yes	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0
	No	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Is the head of the agency included in the composition the board?	Yes	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0
	No	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Term of office of the agency head and or the members of the management board	6 to 8	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0
	5	1	1	1	0	0	1	0	0	1	0
	4	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1
	fixed term under 4 or at the discretion of the appointer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Is there a competition procedure or other meritocratic procedure for determination the optimal candidate for the position of the agency head and or the members of the management board?	Yes	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0
	No	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0
	No specific provisions	1	0	0	0	1	0	1	0	1	1
Who nominates the head of the agency or the members of the management board?	The members of the agency board of the agency	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	the parliament	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
	the president (or other head of the country)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	the government collectively	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	one or two ministers (including Prime-Minister)	0	1	1	0	1	0	1	0	0	0
	Another non elected body	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0
	No specific provisions	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Who appoints the agency head and or the members of the management board?	The members of the agency board of the agency	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0
	the parliament	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0
	<i>the president (or other head of the country)</i>	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0
	the government collectively	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1
	one or two ministers (including Prime-Minister)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Can the nomination of the agency head and or the members of the management board be ignored by the appointer?	Yes	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No, can not	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0
	No specific provisions	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1
What are the requirements for a candidate for the position of the agency head and or the members of the management board?	to past work experience	1	0	0	0	0	1	0	1	1	1
	to profession and qualification	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	to the person's age	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
	to the person's previous place of work	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
	to the past political activity of the person	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
	independence	0	1	0	0	0	0	1	1	1	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
What are the formal requirements for independence of the agency head and or the members of the management board?	perform duties regardless of political influence	0	0	1	1	0	0	1	0	1	0
	performs duties regardless of other external influences	0	0	1	1	0	0	1	0	1	0

	does not seek or accept instructions from the government or other government organization	0	1	0	1	0	0	1	1	1	0
	does not seek or accept instructions from the private organization	0	1	1	1	0	0	1	1	1	0
	Abstaining from actions incompatible with the performance of duties	0	1	1	1	0	1	1	0	0	1
	Abstaining from cooperation with regulated entities for a reasonable period of time	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0
	No specific provisions	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Is the appointment of the agency head and or the members of the management board renewable?	•no	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	•yes, once	1	1	0	0	0	0	0	1	1	1
	•yes, more than once	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0
	No specific provisions	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0
May the agency head and or the members of the management board hold other offices in government?	no	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1
	only with the permission of the government	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
Dismissal of the head of the agency	dismissal is impossible	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	dismissal is possible, but only for reasons not related to policy (limited types of reasons) - Protection from dismissal for reasons related to performance of duties	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Dismissal in case of failure to fulfill the conditions necessary for the performance of one's duties.	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1
	Dismissal in case of serious misconduct.	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1
	dismissal is possible at the appointer's discretion	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	No specific provisions	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Is the independence of the agency formally stated?	yes	1	1	0	1	0	0	1	1	1	1
	no	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0
What are the formal obligations of the agency vis-à-vis the government?	presentation of an annual report for information only	0	1	1	1	1	0	0	1	0	0
	presentation of an annual report that must be approved	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0
	The agency is fully accountable and has to report on request	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1
What are the formal obligations of the agency vis-à-vis the parliament?	presentation of an annual report for information only	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0
	presentation of an annual report that must be approved	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
	The agency is fully accountable and has to report on request	1	1	0	1	0	0	1	1	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Which body, other than a court, can overturn the decisions of the agency?	No, none	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0
	Yes, another non political specialised body	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Yes, the government	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Can the government give the agency general policy instructions?	Yes - general and regarding a specific case	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Yes only general	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
	No	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0
	No specific provisions	0	0	1	0	1	1	0	0	0	1

Can the parliament give the agency general policy instructions	Yes - general and regarding a specific case	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Yes only general	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
	No	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0
	No specific provisions	1	0	1	1	1	1	1	0	0	1
Can the head of the state give the agency general policy instructions	Yes - general and regarding a specific case	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Yes only general	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No	0	1	1	0	0	0	0	1	1	0
	No specific provisions	1	0	0	1	1	1	1	0	0	1
Can the parliament start an inquiry into the agency's operations?	Yes	1	0	0	0	1	0	1	0	1	0
	No	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	1	1	1	0	1	0	1	0	1
Can the government start an inquiry into the agency's operations?	Yes	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
	No	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
	No specific provisions	0	1	1	1	0	1	0	1	0	1
What is the source of the agency's budget?	Fines	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
	fees on mergers notification	1	1	1	0	1	1	0	0	1	1
	other industry payments	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	the government budget	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
How is the budget controlled?	by the agency	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0
	by both - the agency and by the accounting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	by both - the agency and the government (or ministry)	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1
	by the government (or ministry) only	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	by both - the agency and the government (or ministry) and accounting office	1	0	0	1	1	1	0	0	1	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Which body decides on the agency's internal organisation?	the agency	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1
	both the agency and the government (or ministry)	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Which body is in charge of the agency's personnel policy (hiring and firing non-key staff, deciding on its allocation and composition)?	the agency	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	both the agency and the government (or ministry)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bylaws rule-making function?	the agency	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0
	the government (or ministry)	1	1	0	0	1	0	0	0	0	1
	No specific provisions	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0
Sanctioning function?	the agency	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Court by the agency submission	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Government or ministry independently	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Government or ministry by the agency submission	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Does the law explicitly state the agency's right to set priorities?	The agency can set its own priorities.	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0
	The agency can set priorities in consultation with the parliament / government / head of state.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	The priorities of the agency are set by the parliament / government / head of state.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	1	0	1	1	1	1	0	1	0	1

Influence on elected politicians?	The agency can recommend to the government / parliament / head of state to change the policy (legislation)	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0
	No specific provisions	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ 5

Question		35	36	37	38	39	40	41	42	43	44
		MAR	NLD	NGA	MKD	PER	POL	PRT	ROU	SRB	SVK
Is the position of chairman / board member a civil service position?	Yes	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
	No	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1
Does the agency have a board?	Yes	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1
	No	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Is the head of the agency included in the composition the board?	Yes	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1
	No	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Term of office of the agency head and or the members of the management board	6 to 8	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0
	5	1	0	0	1	1	1	0	1	1	1
	4	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
	fixed term under 4 or at the discretion of the appointer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Is there a competition procedure or other meritocratic procedure for determination the optimal candidate for the position of the agency head and or the members of the management board?	Yes	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0
	No	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	No specific provisions	1	1	1	1	1	0	0	1	0	0
Who nominates the head of the agency or the members of the management board?	The members of the agency board of the agency	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	the parliament	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	the president (or other head of the country)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	the government collectively	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

	one or two ministers (including Prime-Minister)	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0
	Another non elected body	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0
	No specific provisions	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0
Who appoints the agency head and or the members of the management board?	The members of the agency board of the agency	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	the parliament	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0
	<i>the president (or other head of the country)</i>	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1
	the government collectively	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
	one or two ministers (including Prime-Minister)	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
	No specific provisions	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Can the nomination of the agency head and or the members of the management board be ignored by the appointer?	Yes	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No, can not	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1
	No specific provisions	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0
What are the requirements for a candidate for the position of the agency head and or the members of the management board?	to past work experience	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0
	to profession and qualification	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	to the person's age	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	to the person's previous place of work	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0
	to the past political activity of the person	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	independence	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1
	No specific provisions	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
What are the formal requirements for independence of the agency head and or the members of the management board?	perform duties regardless of political influence	1	0	1	0	0	0	1	1	1	1
	performs duties regardless of other external influences	1	0	1	0	0	0	1	1	1	1

	does not seek or accept instructions from the government or other government organization	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	does not seek or accept instructions from the private organization	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1
	Abstaining from actions incompatible with the performance of duties	1	1	1	0	0	0	0	1	1	1
	Abstaining from cooperation with regulated entities for a reasonable period of time	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
Is the appointment of the agency head and or the members of the management board renewable?	•no	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	•yes, once	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	•yes, more than once	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
May the agency head and or the members of the management board hold other offices in government?	no	1	0	0	1	0	1	1	1	0	1
	only with the permission of the government	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	1	1	0	1	0	0	0	1	0
Dismissal of the head of the agency	dismissal is impossible	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	dismissal is possible, but only for reasons not related to policy (limited types of reasons) - Protection from dismissal for reasons related to performance of duties	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
	Dismissal in case of failure to fulfill the conditions necessary for the performance of one's duties.	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1
	Dismissal in case of serious misconduct.	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1
	dismissal is possible at the appointer's discretion	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0

	No specific provisions	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Is the independence of the agency formally stated?	yes	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1
	no	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
What are the formal obligations of the agency vis-à-vis the government?	presentation of an annual report for information only	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0
	presentation of an annual report that must be approved	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
	The agency is fully accountable and has to report on request	0	1	1	1	0	1	0	0	0	1
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
What are the formal obligations of the agency vis-à-vis the parliament?	presentation of an annual report for information only	0	0	1	1	0	0	0	1	1	1
	presentation of an annual report that must be approved	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	The agency is fully accountable and has to report on request	1	1	0	0	1	0	1	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Which body, other than a court, can overturn the decisions of the agency?	No, none	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1
	Yes, another non political specialised body	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Yes, the government	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Can the government give the agency general policy instructions?	Yes - general and regarding a specific case	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Yes only general	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0
	No specific provisions	1	1	1	1	1	0	0	0	1	1

Can the parliament give the agency general policy instructions	Yes - general and regarding a specific case	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Yes only general	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
	No	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0
	No specific provisions	1	1	1	1	1	0	0	0	1	1
Can the head of the state give the agency general policy instructions	Yes - general and regarding a specific case	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Yes only general	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0
	No specific provisions	1	1	1	1	1	0	0	0	1	1
Can the parliament start an inquiry into the agency's operations?	Yes	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0
	No	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1
Can the government start an inquiry into the agency's operations?	Yes	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
	No	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
	No specific provisions	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1
What is the source of the agency's budget?	Fines	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0
	fees on mergers notification	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1
	other industry payments	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
	the government budget	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
How is the budget controlled?	by the agency	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	by both - the agency and by the accounting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	by both - the agency and the government (or ministry)	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0
	by the government (or ministry) only	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0

	by both - the agency and the government (or ministry) and accounting office	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
	No specific provisions	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Which body decides on the agency's internal organisation?	the agency	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	both the agency and the government (or ministry)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Which body is in charge of the agency's personnel policy (hiring and firing non-key staff, deciding on its allocation and composition)?	the agency	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	both the agency and the government (or ministry)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bylaws rule-making function?	the agency	0	0	0	0	1	1	1	0	0	1
	the government (or ministry)	1	1	1	1	0	0	0	1	1	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sanctioning function?	the agency	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Court by the agency submission	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Government or ministry independently	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Government or ministry by the agency submission	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Does the law explicitly state the agency's right to set priorities?	The agency can set its own priorities.	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1
	The agency can set priorities in consultation with the parliament / government / head of state.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	The priorities of the agency are set by the parliament / government / head of state.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	1	1	1	1	1	1	0	0	1	0

Influence on elected politicians?	The agency can recommend to the government / parliament / head of state to change the policy (legislation)	1	0	1	1	1	0	1	1	1	0
	No specific provisions	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ 5

Question		45	46	47	48	49	50	51	52
		SVN	ESP	SWE	TZA	TUN	TUR	UKR	ZMB
Is the position of chairman / board member a civil service position?	Yes	1	0	1	0	0	0	0	0
	No	0	1	0	1	1	1	1	1
Does the agency have a board?	Yes	1	1	0	1	1	1	1	1
	No	0	0	1	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0
Is the head of the agency included in the composition the board?	Yes	1	1	0	1	1	1	1	1
	No	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0
Term of office of the agency head and or the members of the management board	6 to 8	0	1	0	0	0	0	1	0
	5	0	0	0	0	1	1	0	0
	4	0	0	0	1	0	0	0	1
	fixed term under 4 or at the discretion of the appointer	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	1	0	1	0	0	0	0	0
Is there a competition procedure or other meritocratic procedure for determination the optimal candidate for the position of the agency head and or the members of the management board?	Yes	0	0	0	1	0	0	0	0
	No	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	1	1	1	0	1	1	1	1
Who nominates the head of the agency or the members of the management board?	The members of the agency board of the agency	0	0	0	0	0	0	0	0
	the parliament	0	0	0	0	0	0	0	0
	the president (or other head of the country)	0	0	0	0	0	0	0	0
	the government collectively	0	0	0	0	0	0	0	0

	one or two ministers (including Prime-Minister)	0	1	0	0	0	0	1	0
	Another non elected body	0	0	0	1	0	0	0	0
	No specific provisions	1	0	1	0	1	1	0	1
Who appoints the agency head and or the members of the management board?	The members of the agency board of the agency	0	0	0	0	0	0	0	0
	the parliament	0	0	0	0	0	0	1	0
	<i>the president (or other head of the country)</i>	0	1	0	0	1	1	0	1
	the government collectively	1	0	0	0	0	0	0	0
	one or two ministers (including Prime-Minister)	0	0	0	1	0	0	0	0
	No specific provisions	0	0	1	0	0	0	0	0
Can the nomination of the agency head and or the members of the management board be ignored by the appointer?	Yes	0	0	0	0	0	0	0	0
	No, can not	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	1	1	1	1	1	1	1	1
What are the requirements for a candidate for the position of the agency head and or the members of the management board?	to past work experience	0	0	0	1	1	0	1	1
	to profession and qualification	0	1	0	1	1	1	1	1
	to the person's age	0	0	0	0	0	0	1	0
	to the person's previous place of work	0	0	0	0	0	0	0	0
	to the past political activity of the person	0	0	0	0	0	0	0	0
	independence	1	1	0	1	0	1	0	0
	No specific provisions	0	0	1	0	0	0	0	0
What are the formal requirements for independence of the agency head and or the members of the management board?	perform duties regardless of political influence	1	1	0	0	0	1	1	1
	performs duties regardless of other external influences	1	1	0	0	0	1	1	1

	does not seek or accept instructions from the government or other government organization	0	1	0	0	0	0	0	0
	does not seek or accept instructions from the private organization	0	1	0	0	0	0	0	0
	Abstaining from actions incompatible with the performance of duties	0	1	0	1	0	1	1	0
	Abstaining from cooperation with regulated entities for a reasonable period of time	0	0	0	1	0	0	1	1
	No specific provisions	0	0	1	0	1	0	0	0
Is the appointment of the agency head and or the members of the management board renewable?	•no	0	1	0	0	0	0	0	0
	•yes, once	0	0	0	1	1	0	1	1
	•yes, more than once	0	0	0	0	0	1	0	0
	No specific provisions	1	0	1	0	0	0	0	0
May the agency head and or the members of the management board hold other offices in government?	no	1	0	0	0	0	1	1	1
	only with the permission of the government	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	0	1	1	1	1	0	0	0
Dismissal of the head of the agency	dismissal is impossible	0	0	0	0	0	0	0	0
	dismissal is possible, but only for reasons not related to policy (limited types of reasons) - Protection from dismissal for reasons related to performance of duties	1	0	0	0	0	1	1	0
	Dismissal in case of failure to fulfill the conditions necessary for the performance of one's duties.	0	0	0	1	0	1	1	1
	Dismissal in case of serious misconduct.	0	1	0	1	0	1	1	1
	dismissal is possible at the appointer's discretion	0	0	0	1	0	0	1	0

	No specific provisions	0	0	1	0	1	0	0	0
Is the independence of the agency formally stated?	yes	1	1	1	1	1	1	0	1
	no	0	0	0	0	0	0	1	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0
What are the formal obligations of the agency vis-à-vis the government?	presentation of an annual report for information only	0	1	0	1	0	1	1	0
	presentation of an annual report that must be approved	0	0	0	0	0	0	0	0
	The agency is fully accountable and has to report on request	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	1	0	1	0	1	0	0	1
What are the formal obligations of the agency vis-à-vis the parliament?	presentation of an annual report for information only	0	1	0	0	0	0	1	1
	presentation of an annual report that must be approved	0	0	0	0	0	0	0	0
	The agency is fully accountable and has to report on request	0	0	0	0	1	0	0	0
	No specific provisions	1	0	1	1	0	1	0	0
Which body, other than a court, can overturn the decisions of the agency?	No, none	1	0	1	1	0	1	0	1
	Yes, another non political specialised body	0	0	0	0	0	0	0	0
	Yes, the government	0	0	0	0	1	0	1	0
	No specific provisions	0	1	0	0	0	0	0	0
Can the government give the agency general policy instructions?	Yes - general and regarding a specific case	0	0	0	1	0	0	0	0
	Yes only general	0	0	0	0	0	0	0	0
	No	0	1	0	0	0	1	1	0
	No specific provisions	1	0	1	0	1	0	0	1

Can the parliament give the agency general policy instructions	Yes - general and regarding a specific case	0	0	0	0	0	0	0	0
	Yes only general	0	0	0	0	0	0	0	0
	No	0	1	0	0	0	1	0	0
	No specific provisions	1	0	1	1	1	0	1	1
Can the head of the state give the agency general policy instructions	Yes - general and regarding a specific case	0	0	0	0	0	0	0	0
	Yes only general	0	0	0	0	0	0	0	0
	No	0	1	0	0	0	1	1	0
	No specific provisions	1	0	1	1	1	0	0	1
Can the parliament start an inquiry into the agency's operations?	Yes	0	0	0	0	0	0	0	0
	No	0	0	0	0	0	1	0	0
	No specific provisions	1	1	1	1	1	0	1	1
Can the government start an inquiry into the agency's operations?	Yes	0	0	0	0	0	0	0	0
	No	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	1	1	1	1	1	1	1	1
What is the source of the agency's budget?	Fines	0	0	0	0	0	0	0	0
	fees on mergers notification	0	1	1	1	0	0	1	0
	other industry payments	0	1	0	1	0	0	0	0
	the government budget	1	1	1	1	0	1	1	1
	No specific provisions	0	0	0	0	1	0	0	0
How is the budget controlled?	by the agency	0	0	0	0	0	1	0	1
	by both - the agency and by the accounting	0	0	0	0	0	0	0	0
	by both - the agency and the government (or ministry)	0	0	0	0	0	0	0	0
	by the government (or ministry) only	0	0	0	0	0	0	0	0

	by both - the agency and the government (or ministry) and accounting office	0	1	0	1	0	0	1	0
	No specific provisions	1	0	1	0	1	0	0	0
Which body decides on the agency's internal organisation?	the agency	0	1	0	1	0	1	1	1
	both the agency and the government (or ministry)	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	1	0	1	0	1	0	0	0
Which body is in charge of the agency's personnel policy (hiring and firing non-key staff, deciding on its allocation and composition)?	the agency	0	1	0	1	0	1	1	1
	both the agency and the government (or ministry)	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	1	0	1	0	1	0	0	0
Bylaws rule-making function?	the agency	0	1	0	1	0	0	1	1
	the government (or ministry)	1	0	1	0	1	1	0	0
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0
Sanctioning function?	the agency	1	1	1	1	1	1	1	1
	Court by the agency submission	0	0	0	0	0	0	0	0
	Government or ministry independently	0	0	0	0	0	0	0	0
	Government or ministry by the agency submission	0	0	0	0	0	0	0	0
Does the law explicitly state the agency's right to set priorities?	The agency can set its own priorities.	0	1	1	1	0	0	0	0
	The agency can set priorities in consultation with the parliament / government / head of state.	0	0	0	0	0	0	0	0
	The priorities of the agency are set by the parliament / government / head of state.	0	0	0	0	0	0	0	0
	No specific provisions	1	0	0	0	1	1	1	1

Influence on elected politicians?	The agency can recommend to the government / parliament / head of state to change the policy (legislation)	1	1	1	1	1	1	1	1
	No specific provisions	0	0	0	0	0	0	0	0

РЕЗУЛЬТАТИ РОЗРАХУНКУ LEGAL INDEPENDENCE INDEX

№	Country	ALB	ARM	AUT	BGD	BEL	BIH	BGR	HRV	CYP	CZE
Y	Legal Independence Index	1,54	1,26	1,52	0,74	1,54	0,96	1,54	1,25	1,40	0,59
Y(W)	Legal Independence Index (W)	5,91	7,15	7,49	4,69	6,80	4,10	7,05	5,86	7,54	2,30
Y_rank	Rank LLI	18,00	24,00	19,00	42,00	17,00	34,00	16,00	25,00	21,00	46,00
Y(W)_rank	Rank LLI (W)	24,00	16,00	14,00	33,00	19,00	39,00	17,00	27,00	13,00	47,00
Y_rank-Y(W)_rank	Change of rank	-6,00	8,00	5,00	9,00	-2,00	-5,00	-1,00	-2,00	8,00	-1,00
Y.Cluster_1	Management (11)	0,51	0,79	0,78	0,36	0,54	0,37	0,54	0,67	0,68	0,37
Y.1.1.	- Term of office (1)	0,75	0,75	0,75	0,25	1,00	0,25	1,00	0,75	0,75	1,00
Y.1.2.	- Order of appointment (6)	0,82	0,43	0,81	0,53	0,42	0,49	0,75	0,58	0,46	0,45
Y.1.3.	- Dismissal procedure (1)	0,40	0,65	0,65	0,40	0,25	0,40	0,40	0,40	0,40	0,25
Y.1.4.	- Possibility of reassignment (1)	0,00	1,00	0,50	1,00	0,50	0,00	0,00	0,50	0,50	0,00
Y.1.5.	- Compatibility with other positions (1)	0,50	1,00	1,00	0,00	0,50	0,50	0,50	1,00	1,00	0,50
Y.1.6.	- Formal requirements for independence (1)	0,60	0,90	1,00	0,00	0,60	0,60	0,60	0,80	1,00	0,00
Y.Cluster_2	Relations with politicians (9)	0,67	0,42	0,54	0,08	0,67	0,54	0,50	0,67	0,58	0,42
Y.2.1.	- Independence officially declared (4)	0,75	0,25	0,38	0,00	1,00	0,50	1,00	1,00	0,75	0,25
Y.2.2.	- Cancellation of decisions (1)	0,50	1,00	1,00	0,00	1,00	1,00	0,00	1,00	1,00	1,00
Y.2.3.	- Formal obligations (accountability) (4)	0,75	0,00	0,25	0,25	0,00	0,13	0,50	0,00	0,00	0,00

Y.Cluster_3	Finance and organization (6)	0,52	0,46	0,37	0,46	0,48	0,53	0,66	0,55	0,59	0,19
Y.3.1.	- Budget source (1)	0,40	0,10	0,40	0,10	0,10	0,10	0,55	0,10	0,10	0,00
Y.3.2.	-Control over own budget and people (3)	0,67	1,00	0,33	1,00	0,33	1,00	0,83	0,83	1,00	0,00
Y.3.3.	- Organizational structure (2)	0,75	0,75	0,00	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75	0,00
Y.3.4.	- Access to resources of other departments	0,25	0,00	0,75	0,00	0,75	0,25	0,50	0,50	0,50	0,75
Y.Cluster_4	Regulatory competences (4)	0,75	0,50	0,69	0,63	0,75	0,50	0,75	0,25	0,50	0,50
Y.4.1.	- Formation of by-laws (1)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	1,00
Y.4.2.	- Application of sanctions (1)	1,00	1,00	0,75	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Y.4.3.	- Ability to influence politicians (1)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	0,00	0,00	0,00
Y.4.4.	- Prioritization of efforts (1)	1,00	0,00	1,00	0,50	1,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00
Y.1.2.a	Competition for the management position	1,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00
Y.4.4.a	Priorities	1,00	0,00	1,00	0,50	1,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00
Y(W).Cluster_1	Management (W)	0,51	1,06	1,02	0,56	0,79	0,45	0,76	0,89	0,90	0,56
Y(W).Cluster_2	Relations with politicians (W)	0,67	0,42	0,54	0,08	0,67	0,54	0,50	0,67	0,58	0,42
Y(W).Cluster_3	Finance and organization (W)	0,68	0,70	0,45	0,70	0,56	0,77	0,86	0,75	0,83	0,19
Y(W).Cluster_4	Regulatory competences (W)	0,94	0,50	0,88	0,72	0,94	0,50	0,75	0,25	0,69	0,50

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ 6

№	Country	DNK	SLV	EST	FIN	FRA	GMB	GEO	DEU	GRC	HKG
Y	Legal Independence Index	1,60	1,00	0,85	0,89	0,89	0,50	0,66	0,43	1,90	0,50
Y(W)	Legal Independence Index (W)	6,06	5,41	2,11	3,42	5,45	3,60	3,08	1,94	8,82	3,05
Y_rank	Rank LLI	14,00	31,00	39,00	38,00	36,00	48,00	43,00	50,00	5,00	47,00
Y(W)_rank	Rank LLI (W)	23,00	29,00	49,00	42,00	28,00	41,00	44,00	50,00	7,00	45,00
Y_rank-Y(W)_rank	Change of rank	-9,00	2,00	-10,00	-4,00	8,00	7,00	-1,00	0,00	-2,00	2,00
Y.Cluster_1	Management (11)	0,56	0,60	0,01	0,01	0,64	0,56	0,04	0,01	0,67	0,60
Y.1.1.	- Term of office (1)	0,50	0,75	0,00	0,00	1,00	0,75	0,00	0,00	0,75	0,75
Y.1.2.	- Order of appointment (6)	0,34	0,43	0,08	0,08	0,43	0,42	0,23	0,08	0,38	0,62
Y.1.3.	- Dismissal procedure (1)	0,00	0,65	0,00	0,00	0,40	0,20	0,00	0,00	0,40	0,65
Y.1.4.	- Possibility of reassignment (1)	1,00	0,50	0,00	0,00	1,00	1,00	0,00	0,00	0,50	0,50
Y.1.5.	- Compatibility with other positions (1)	0,50	0,50	0,00	0,00	0,50	0,50	0,00	0,00	1,00	0,50
Y.1.6.	- Formal requirements for independence (1)	1,00	0,80	0,00	0,00	0,50	0,50	0,00	0,00	1,00	0,60
Y.Cluster_2	Relations with politicians (9)	0,83	0,42	0,50	0,50	0,00	0,17	0,50	0,21	0,75	0,17
Y.2.1.	- Independence officially declared (4)	1,00	0,25	0,50	0,50	0,00	0,25	0,25	0,38	0,75	0,50
Y.2.2.	- Cancellation of decisions (1)	1,00	1,00	1,00	1,00	0,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00
Y.2.3.	- Formal obligations (accountability) (4)	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,25	0,25	0,50	0,00
Y.Cluster_3	Finance and organization (6)	0,59	0,46	0,19	0,27	0,48	0,39	0,59	0,57	0,80	0,21
Y.3.1.	- Budget source (1)	0,10	0,10	0,00	0,00	0,10	0,40	0,10	0,10	0,85	0,10
Y.3.2.	-Control over own budget and people (3)	0,75	1,00	0,00	0,33	0,33	0,42	1,00	0,42	0,83	0,00
Y.3.3.	- Organizational structure (2)	0,75	0,75	0,00	0,00	0,75	0,75	1,00	1,00	0,75	0,75

Y.3.4.	- Access to resources of other departments	0,75	0,00	0,75	0,75	0,75	0,00	0,25	0,75	0,75	0,00
Y.Cluster_4	Regulatory competences (4)	0,50	0,50	0,75	0,75	0,50	0,00	0,25	0,25	0,50	0,25
Y.4.1.	- Formation of by-laws (1)	0,00	0,00	1,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Y.4.2.	- Application of sanctions (1)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	1,00
Y.4.3.	- Ability to influence politicians (1)	1,00	1,00	1,00	0,00	1,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00
Y.4.4.	- Prioritization of efforts (1)	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00
Y.1.2.a	Competition for the management position	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00
Y.4.4.a	Priorities	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00
Y(W).Cluster_1	Management (W)	0,78	0,81	0,02	0,02	0,95	0,83	0,06	0,02	0,88	0,83
Y(W).Cluster_2	Relations with politicians (W)	0,83	0,42	0,50	0,50	0,00	0,17	0,50	0,21	0,75	0,17
Y(W).Cluster_3	Finance and organization (W)	0,77	0,70	0,19	0,35	0,56	0,49	0,83	0,67	1,00	0,21
Y(W).Cluster_4	Regulatory competences (W)	0,50	0,50	0,75	0,94	0,50	0,00	0,25	0,25	0,69	0,25

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ 6

№	Country	HND	HUN	IRL	ITA	KEN	LVA	LTU	LUX	MDG	MWI
Y	Legal Independence Index	0,91	2,10	1,68	1,66	0,89	1,85	1,54	1,42	0,48	1,15
Y(W)	Legal Independence Index (W)	4,37	10,33	9,19	9,32	4,41	8,23	6,19	7,96	2,27	4,95
Y_rank	Rank LLI	35,00	2,00	9,00	11,00	37,00	7,00	15,00	20,00	49,00	28,00
Y(W)_rank	Rank LLI (W)	35,00	2,00	4,00	3,00	34,00	10,00	22,00	11,00	48,00	32,00
Y_rank-Y(W)_rank	Change of rank	0,00	0,00	5,00	8,00	3,00	-3,00	-7,00	9,00	1,00	-4,00
Y.Cluster_1	Management (11)	0,63	0,76	0,66	0,61	0,43	0,54	0,45	0,80	0,15	0,37
Y.1.1.	- Term of office (1)	1,00	1,00	0,75	1,00	0,75	0,75	0,75	1,00	0,50	0,75
Y.1.2.	- Order of appointment (6)	0,76	0,63	0,80	0,43	0,42	0,58	0,43	0,63	0,38	0,75
Y.1.3.	- Dismissal procedure (1)	0,45	0,40	0,40	0,65	0,40	0,40	0,40	0,20	0,00	0,40
Y.1.4.	- Possibility of reassignment (1)	0,50	0,50	1,00	0,50	0,50	0,50	0,00	1,00	0,00	0,00
Y.1.5.	- Compatibility with other positions (1)	0,50	1,00	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	1,00	0,00	0,00
Y.1.6.	- Formal requirements for independence (1)	0,60	1,00	0,50	0,60	0,00	0,50	0,60	1,00	0,00	0,30
Y.Cluster_2	Relations with politicians (9)	0,46	0,67	0,50	0,42	0,46	0,75	0,58	0,58	0,08	0,46
Y.2.1.	- Independence officially declared (4)	0,25	1,00	0,25	0,75	0,25	1,00	0,25	0,50	0,00	0,00
Y.2.2.	- Cancellation of decisions (1)	1,00	1,00	1,00	0,00	1,00	1,00	1,00	1,00	0,00	1,00
Y.2.3.	- Formal obligations (accountability) (4)	0,13	0,00	0,25	0,50	0,13	0,25	0,50	0,25	0,25	0,38
Y.Cluster_3	Finance and organization (6)	0,21	0,73	0,66	0,74	0,50	0,66	0,66	0,61	0,45	0,50
Y.3.1.	- Budget source (1)	0,10	0,40	0,40	0,55	0,40	0,40	0,40	0,10	0,55	0,40
Y.3.2.	-Control over own budget and people (3)	0,00	0,75	0,75	0,92	0,83	0,75	0,75	0,83	0,50	0,83
Y.3.3.	- Organizational structure (2)	0,75	1,00	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75

Y.3.4.	- Access to resources of other departments	0,00	0,75	0,75	0,75	0,00	0,75	0,75	0,75	0,00	0,00
Y.Cluster_4	Regulatory competences (4)	0,50	0,75	0,75	0,75	0,50	0,75	0,75	0,25	0,50	0,75
Y.4.1.	- Formation of by-laws (1)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	1,00
Y.4.2.	- Application of sanctions (1)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Y.4.3.	- Ability to influence politicians (1)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	0,00	1,00	1,00
Y.4.4.	- Prioritization of efforts (1)	0,00	1,00	1,00	1,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Y.1.2.a	Competition for the management position	1,00	0,00	1,00	0,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	0,00
Y.4.4.a	Priorities	0,00	1,00	1,00	1,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Y(W).Cluster_1	Management (W)	0,91	1,02	0,95	0,86	0,64	0,76	0,60	1,13	0,26	0,55
Y(W).Cluster_2	Relations with politicians (W)	0,46	0,67	0,50	0,42	0,46	0,75	0,58	0,58	0,08	0,46
Y(W).Cluster_3	Finance and organization (W)	0,21	0,91	0,84	0,96	0,70	0,84	0,84	0,81	0,57	0,70
Y(W).Cluster_4	Regulatory competences (W)	0,50	0,94	0,94	0,94	0,50	0,94	0,75	0,25	0,50	0,75

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ 6

№	Country	MLT	MEX	MDA	MNE	MAR	NLD	NGA	MKD	PER	POL
Y	Legal Independence Index	0,98	1,66	1,66	0,37	1,25	0,60	0,76	1,04	1,19	1,00
Y(W)	Legal Independence Index (W)	4,26	6,58	7,63	2,64	6,51	4,08	4,32	4,99	4,95	4,14
Y_rank	Rank LLI	33,00	10,00	12,00	51,00	26,00	45,00	41,00	30,00	27,00	32,00
Y(W)_rank	Rank LLI (W)	37,00	20,00	12,00	46,00	21,00	40,00	36,00	30,00	31,00	38,00
Y_rank-Y(W)_rank	Change of rank	-4,00	-10,00	0,00	5,00	5,00	5,00	5,00	0,00	-4,00	-6,00
Y.Cluster_1	Management (11)	0,06	0,51	0,53	0,43	0,68	0,46	0,53	0,57	0,34	0,47
Y.1.1.	- Term of office (1)	0,00	0,50	0,75	0,50	0,75	1,00	0,50	0,75	0,75	0,75
Y.1.2.	- Order of appointment (6)	0,38	0,98	0,64	0,37	0,63	0,17	0,47	0,48	0,37	0,65
Y.1.3.	- Dismissal procedure (1)	0,00	0,40	0,40	0,40	0,40	0,00	0,40	0,40	0,40	0,40
Y.1.4.	- Possibility of reassignment (1)	0,00	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
Y.1.5.	- Compatibility with other positions (1)	0,00	0,50	0,50	0,50	1,00	0,50	0,50	1,00	0,00	0,50
Y.1.6.	- Formal requirements for independence (1)	0,00	0,20	0,40	0,30	0,80	0,60	0,80	0,30	0,00	0,00
Y.Cluster_2	Relations with politicians (9)	0,54	0,75	0,71	0,08	0,50	0,08	0,08	0,50	0,50	0,63
Y.2.1.	- Independence officially declared (4)	0,38	1,00	0,75	0,25	0,25	0,25	0,00	0,25	0,25	0,63
Y.2.2.	- Cancellation of decisions (1)	1,00	1,00	1,00	0,00	1,00	0,00	0,00	1,00	1,00	1,00
Y.2.3.	- Formal obligations (accountability) (4)	0,25	0,25	0,38	0,00	0,25	0,00	0,25	0,25	0,25	0,25
Y.Cluster_3	Finance and organization (6)	0,46	0,53	0,56	0,35	0,54	0,57	0,48	0,46	0,51	0,38
Y.3.1.	- Budget source (1)	0,10	0,10	0,40	0,40	0,40	0,10	0,40	0,10	0,55	0,10
Y.3.2.	-Control over own budget and people (3)	0,75	1,00	0,83	0,75	1,00	0,67	0,75	0,75	0,75	0,67
Y.3.3.	- Organizational structure (2)	0,50	0,75	0,75	0,00	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75	0,00

Y.3.4.	- Access to resources of other departments	0,50	0,25	0,25	0,25	0,00	0,75	0,00	0,25	0,00	0,75
Y.Cluster_4	Regulatory competences (4)	0,69	0,75	0,75	0,25	0,50	0,25	0,50	0,50	0,75	0,50
Y.4.1.	- Formation of by-laws (1)	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	1,00
Y.4.2.	- Application of sanctions (1)	0,75	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Y.4.3.	- Ability to influence politicians (1)	1,00	1,00	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	1,00	1,00	0,00
Y.4.4.	- Prioritization of efforts (1)	1,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Y.1.2.a	Competition for the management position	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00
Y.4.4.a	Priorities	1,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Y(W).Cluster_1	Management (W)	0,09	0,73	0,76	0,59	0,90	0,69	0,70	0,78	0,54	0,69
Y(W).Cluster_2	Relations with politicians (W)	0,54	0,75	0,71	0,08	0,50	0,08	0,08	0,50	0,50	0,63
Y(W).Cluster_3	Finance and organization (W)	0,64	0,77	0,76	0,53	0,78	0,73	0,66	0,64	0,69	0,54
Y(W).Cluster_4	Regulatory competences (W)	0,88	0,75	0,94	0,25	0,50	0,25	0,50	0,50	0,75	0,50

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ 6

№	Country	PRT	ROU	SRB	SVK	SVN	ESP	SWE	TZA	TUN
Y	Legal Independence Index	2,33	2,04	1,14	1,65	0,62	1,87	0,82	1,90	0,37
Y(W)	Legal Independence Index (W)	10,80	8,67	5,88	8,43	1,74	8,93	3,18	9,08	1,83
Y_rank	Rank LLI	1,00	3,00	29,00	13,00	44,00	6,00	40,00	4,00	52,00
Y(W)_rank	Rank LLI (W)	1,00	8,00	26,00	9,00	52,00	6,00	43,00	5,00	51,00
Y_rank-Y(W)_rank	Change of rank	0,00	-5,00	3,00	4,00	-8,00	0,00	-3,00	-1,00	1,00
Y.Cluster_1	Management (11)	0,60	0,55	0,58	0,65	0,20	0,39	0,01	0,53	0,28
Y.1.1.	- Term of office (1)	1,00	0,75	0,75	0,75	0,00	1,00	0,00	0,50	0,75
Y.1.2.	- Order of appointment (6)	0,79	0,63	0,96	0,71	0,24	0,47	0,08	0,68	0,42
Y.1.3.	- Dismissal procedure (1)	0,40	0,40	0,65	0,75	0,25	0,20	0,00	0,40	0,00
Y.1.4.	- Possibility of reassignment (1)	0,50	0,50	0,50	0,50	0,00	0,00	0,00	0,50	0,50
Y.1.5.	- Compatibility with other positions (1)	0,50	0,50	0,00	0,50	0,50	0,00	0,00	0,50	0,00
Y.1.6.	- Formal requirements for independence (1)	0,40	0,50	0,60	0,70	0,20	0,70	0,00	0,60	0,00
Y.Cluster_2	Relations with politicians (9)	0,71	0,83	0,50	0,50	0,42	0,50	0,42	0,50	0,08
Y.2.1.	- Independence officially declared (4)	1,00	1,00	0,25	0,25	0,25	1,00	0,25	0,25	0,25
Y.2.2.	- Cancellation of decisions (1)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	0,00	1,00	1,00	0,00
Y.2.3.	- Formal obligations (accountability) (4)	0,13	0,50	0,25	0,25	0,00	0,50	0,00	0,25	0,00
Y.Cluster_3	Finance and organization (6)	0,68	0,70	0,56	0,64	0,40	0,68	0,29	0,61	0,19
Y.3.1.	- Budget source (1)	0,40	0,55	0,40	0,40	0,10	0,40	0,40	0,85	0,00
Y.3.2.	-Control over own budget and people (3)	0,83	0,75	0,83	0,67	0,00	0,83	0,00	0,83	0,00
Y.3.3.	- Organizational structure (2)	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75	0,00	0,75	0,75
Y.3.4.	- Access to resources of other departments	0,75	0,75	0,25	0,75	0,75	0,75	0,75	0,00	0,00

Y.Cluster_4	Regulatory competences (4)	1,00	0,75	0,50	0,75	0,50	1,00	0,75	1,00	0,50
Y.4.1.	- Formation of by-laws (1)	1,00	0,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00
Y.4.2.	- Application of sanctions (1)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Y.4.3.	- Ability to influence politicians (1)	1,00	1,00	1,00	0,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Y.4.4.	- Prioritization of efforts (1)	1,00	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	1,00	1,00	0,00
Y.1.2.a	Competition for the management position	1,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00
Y.4.4.a	Priorities	1,00	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	1,00	1,00	0,00
Y(W).Cluster_1	Management (W)	0,88	0,77	0,83	0,88	0,22	0,59	0,02	0,72	0,49
Y(W).Cluster_2	Relations with politicians (W)	0,71	0,83	0,50	0,50	0,42	0,50	0,42	0,50	0,08
Y(W).Cluster_3	Finance and organization (W)	0,88	0,88	0,76	0,80	0,40	0,88	0,29	0,81	0,19
Y(W).Cluster_4	Regulatory competences (W)	1,19	0,94	0,50	0,94	0,50	1,19	0,94	1,19	0,50

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ 6

№	Country	UKR	ZMB		Середнє значення AVERAGE	Медіана MEDIAN	Максимум MAX	Мінімум MIN
Y	Legal Independence Index	1,35	1,33		1,21	1,22	2,33	0,37
Y(W)	Legal Independence Index (W)	6,90	5,89		5,73	5,87	10,80	1,74
Y_rank	Rank LLI	22,00	23,00		26,5	26,5	52,0	1,0
Y(W)_rank	Rank LLI (W)	18,00	25,00		26,5	26,5	52,0	1,0
Y_rank-Y(W)_rank	Change of rank	4,00	-2,00		0,0	0,0	9,0	-10,0
Y.Cluster_1	Management (11)	0,60	0,55		0,5	0,5	0,8	0,0
Y.1.1.	- Term of office (1)	1,00	0,50		0,7	0,8	1,0	0,0
Y.1.2.	- Order of appointment (6)	0,48	0,42		0,5	0,5	1,0	0,1
Y.1.3.	- Dismissal procedure (1)	0,65	0,40		0,3	0,4	0,8	0,0
Y.1.4.	- Possibility of reassignment (1)	0,50	0,50		0,4	0,5	1,0	0,0
Y.1.5.	- Compatibility with other positions (1)	0,50	1,00		0,5	0,5	1,0	0,0
Y.1.6.	- Formal requirements for independence (1)	0,50	0,50		0,5	0,5	1,0	0,0
Y.Cluster_2	Relations with politicians (9)	0,33	0,50		0,5	0,5	0,8	0,0
Y.2.1.	- Independence officially declared (4)	0,50	0,25					
Y.2.2.	- Cancellation of decisions (1)	0,00	1,00		0,7	1,0	1,0	0,0
Y.2.3.	- Formal obligations (accountability) (4)	0,50	0,25		0,2	0,3	0,8	0,0
Y.Cluster_3	Finance and organization (6)	0,56	0,46		0,5	0,5	0,8	0,2
Y.3.1.	- Budget source (1)	0,40	0,10		0,3	0,3	0,9	0,0
Y.3.2.	-Control over own budget and people (3)	0,83	1,00		0,7	0,8	1,0	0,0
Y.3.3.	- Organizational structure (2)	0,75	0,75					

Y.3.4.	- Access to resources of other departments	0,25	0,00		0,4	0,5	0,8	0,0
Y.Cluster_4	Regulatory competences (4)	0,75	0,75		0,6	0,5	1,0	0,0
Y.4.1.	- Formation of by-laws (1)	1,00	1,00		0,3	0,0	1,0	0,0
Y.4.2.	- Application of sanctions (1)	1,00	1,00		1,0	1,0	1,0	0,0
Y.4.3.	- Ability to influence politicians (1)	1,00	1,00		0,8	1,0	1,0	0,0
Y.4.4.	- Prioritization of efforts (1)	0,00	0,00		0,4	0,0	1,0	0,0
Y.1.2.a	Competition for the management position	0,00	0,00		0,3	0,0	1,0	0,0
Y.4.4.a	Priorities	0,00	0,00		0,4	0,0	1,0	0,0
Y(W).Cluster_1	Management (W)	0,86	0,72		0,7	0,8	1,1	0,0
Y(W).Cluster_2	Relations with politicians (W)	0,33	0,50		0,5	0,5	0,8	0,0
Y(W).Cluster_3	Finance and organization (W)	0,76	0,70		0,7	0,7	1,0	0,2
Y(W).Cluster_4	Regulatory competences (W)	0,75	0,75		0,7	0,7	1,2	0,0

РЕЗУЛЬТАТИ ПРОВЕДЕННЯ РЕГРЕСІЙНОГО АНАЛІЗУ

model	term	Legal Independence Index				Legal Independence Index (W)			
		estimate	std.error	statistic	p.value	estimate	std.error	statistic	p.value
X.Group_1 Model	Basic characteristics of the country	-7.30e-2	0.477	-1.53e-1	0.879	-3.37e-1	0.475	-7.09e-1	0.481
X.Group_2 Model	Indicators of the level of democratization of the country	1.64e-1	0.172	9.51e-1	0.346	1.21e-1	0.173	7.01e-1	0.487
X.Group_3 Model	State efficiency indicators	2.47e-1	0.295	8.36e-1	0.407	1.11e-1	0.297	3.72e-1	0.711
X.Group_4 Model	Indicators of the development of law	2.06e-1	0.164	1.25e+0	0.216	1.58e-1	0.165	9.56e-1	0.344
X.Group_7 Model	Membership of countries in international organizations	5.58e-1	0.207	2.69e+0	0.00967	4.35e-1	0.213	2.04e+0	0.0466
X.Group_6 Model	Characteristics of the competition protection system	1.00e-1	0.218	4.60e-1	0.647	8.31e-2	0.218	3.81e-1	0.705
X.Group_1-6 Model	Basic characteristics of the country	-4.42e-1	0.509	-8.68e-1	0.390	-6.19e-1	0.517	-1.20e+0	0.237
	Indicators of the level of democratization of the country	-9.89e-2	0.470	-2.10e-1	0.834	1.33e-2	0.477	2.79e-2	0.978
	State efficiency indicators	-1.26e+0	0.789	-1.60e+0	0.117	-1.49e+0	0.800	-1.86e+0	0.0700
	Indicators of the development of law	2.81e-1	0.446	6.30e-1	0.532	3.33e-1	0.453	7.36e-1	0.465
	Membership of countries in international organizations	1.16e+0	0.353	3.29e+0	0.00197	1.04e+0	0.358	2.91e+0	0.00567
	Characteristics of the competition protection system	1.97e-1	0.236	8.33e-1	0.409	2.33e-1	0.240	9.71e-1	0.337

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ 7

model	term	Management				Relations with politicians			
		estimate	std.error	statistic	p.value	estimate	std.error	statistic	p.value
X.Group_1 Model	Basic characteristics of the country	-4.89e-1	0.473	-1.04e+0	0.306	4.39e-1	0.474	9.26e-1	0.359
X.Group_2 Model	Indicators of the level of democratization of the country	-2.48e-1	0.170	-1.46e+0	0.151	1.31e-1	0.173	7.59e-1	0.452
X.Group_3 Model	State efficiency indicators	-3.26e-1	0.294	-1.11e+0	0.272	3.67e-1	0.293	1.26e+0	0.215
X.Group_4 Model	Indicators of the development of law	-1.79e-1	0.165	-1.08e+0	0.284	2.47e-1	0.163	1.51e+0	0.136
X.Group_7 Model	Membership of countries in international organizations	-6.21e-2	0.222	-2.80e-1	0.780	5.90e-1	0.205	2.87e+0	0.00593
X.Group_6 Model	Characteristics of the competition protection system	8.76e-2	0.218	4.02e-1	0.690	1.17e-1	0.218	5.38e-1	0.593
X.Group_1-6 Model	Basic characteristics of the country	-3.51e-1	0.552	-6.36e-1	0.528	6.43e-2	0.506	1.27e-1	0.899
	Indicators of the level of democratization of the country	-5.61e-1	0.510	-1.10e+0	0.277	-7.92e-1	0.467	-1.70e+0	0.0967
	State efficiency indicators	-4.27e-1	0.855	-4.99e-1	0.620	-6.06e-1	0.784	-7.73e-1	0.443
	Indicators of the development of law	2.90e-1	0.484	5.99e-1	0.552	6.41e-1	0.443	1.45e+0	0.155
	Membership of countries in international organizations	4.36e-1	0.382	1.14e+0	0.260	9.96e-1	0.350	2.84e+0	0.00668
	Characteristics of the competition protection system	2.55e-1	0.256	9.96e-1	0.325	1.67e-1	0.235	7.11e-1	0.481

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ 7

model	term	Finance and organization				Regulatory competences			
		estimate	std.error	statistic	p.value	estimate	std.error	statistic	p.value
X.Group_1 Model	Basic characteristics of the country	-2.28e-1	0.476	-4.78e-1	0.634	-8.08e-2	0.477	-1.69e-1	0.866
X.Group_2 Model	Indicators of the level of democratization of the country	1.05e-1	0.173	6.09e-1	0.545	2.37e-1	0.170	1.39e+0	0.170
X.Group_3 Model	State efficiency indicators	4.38e-2	0.297	1.47e-1	0.883	1.98e-1	0.296	6.67e-1	0.508
X.Group_4 Model	Indicators of the development of law	1.44e-1	0.166	8.68e-1	0.390	1.84e-1	0.165	1.12e+0	0.270
X.Group_7 Model	Membership of countries in international organizations	4.71e-1	0.212	2.22e+0	0.0306	2.96e-1	0.218	1.36e+0	0.180
X.Group_6 Model	Characteristics of the competition protection system	1.38e-1	0.218	6.33e-1	0.530	-1.33e-1	0.218	-6.09e-1	0.545
X.Group_1-6 Model	Basic characteristics of the country	-3.95e-1	0.488	-8.09e-1	0.423	-3.28e-1	0.549	-5.98e-1	0.553
	Indicators of the level of democratization of the country	1.01e-1	0.451	2.23e-1	0.825	6.94e-1	0.507	1.37e+0	0.178
	State efficiency indicators	-2.15e+0	0.756	-2.84e+0	0.00667	-8.39e-1	0.851	-9.86e-1	0.330
	Indicators of the development of law	3.88e-1	0.428	9.06e-1	0.370	-2.12e-1	0.481	-4.40e-1	0.662
	Membership of countries in international organizations	1.26e+0	0.338	3.72e+0	0.000555	4.60e-1	0.380	1.21e+0	0.233
	Characteristics of the competition protection system	3.78e-1	0.227	1.67e+0	0.103	-1.51e-1	0.255	-5.94e-1	0.556

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ 7

model	term	Competition for the management position				Priorities			
		estimate	std.error	statistic	p.value	estimate	std.error	statistic	p.value
X.Group_1 Model	Basic characteristics of the country	8.38e-1	0.463	1.81e+0	0.0759	-2.75e-1	0.476	-5.79e-1	0.565
X.Group_2 Model	Indicators of the level of democratization of the country	-4.86e-2	0.174	-2.80e-1	0.781	4.84e-1	0.160	3.03e+0	0.00382
X.Group_3 Model	State efficiency indicators	1.00e-1	0.297	3.38e-1	0.737	6.83e-1	0.281	2.43e+0	0.0189
X.Group_4 Model	Indicators of the development of law	2.71e-2	0.167	1.63e-1	0.872	4.79e-1	0.153	3.14e+0	0.00287
X.Group_7 Model	Membership of countries in international organizations	5.02e-2	0.222	2.27e-1	0.822	6.64e-1	0.201	3.31e+0	0.00174
X.Group_6 Model	Characteristics of the competition protection system	2.48e-1	0.216	1.15e+0	0.256	-6.60e-2	0.218	-3.02e-1	0.764
X.Group_1-6 Model	Basic characteristics of the country	1.01e+0	0.541	1.86e+0	0.0690	-1.14e+0	0.479	-2.38e+0	0.0214
	Indicators of the level of democratization of the country	-6.91e-1	0.499	-1.38e+0	0.173	3.08e-1	0.442	6.97e-1	0.489
	State efficiency indicators	-4.20e-2	0.838	-5.01e-2	0.960	-3.05e-1	0.741	-4.11e-1	0.683
	Indicators of the development of law	4.87e-1	0.474	1.03e+0	0.309	1.87e-1	0.419	4.45e-1	0.658
	Membership of countries in international organizations	-4.36e-2	0.374	-1.16e-1	0.908	6.45e-1	0.331	1.95e+0	0.0578
	Characteristics of the competition protection system	3.14e-1	0.251	1.25e+0	0.217	-2.10e-1	0.222	-9.46e-1	0.349

**ЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКІВ КОРЕЛЯЦІЇ ПІРСОНА, ДЕТЕРМІНАЦІЇ ТА Т-КРИТЕРІЙ СТЬЮДЕНТА
ДЛЯ ІНДЕКСІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ**

№	Indicator	Legal Independence Index			Legal Independence Index (W)		
		Кореляція	R ²	t-value	Кореляція	R ²	t-value
X.Group_1	Базові характеристики країни						
X.1.1.	Year of independence	-0,378	0,143	0,000	-0,336	0,113	0,000
X.1.2.	Region	-0,222	0,049	0,000	-0,223	0,050	0,000
X.1.3.	GDP per Capita (2022)	0,111	0,012	0,000	0,146	0,021	0,000
X.1.4.	General Government Debt (2022, % of GDP)	0,280	0,078	0,000	0,373	0,139	0,000
X.1.5.	Central government expenditure as share of GDP, 2020	-0,069	0,005	0,000	-0,066	0,004	0,000
X.1.6.	World Bank Gini (%)	0,001	0,000	0,000	-0,022	0,000	0,000
X.1.7.	Global Competitiveness Rank, 2019	0,058	0,003	0,000	0,035	0,001	0,000
X.1.8.	Natural Capital Index, 2023	0,256	0,066	0,000	0,111	0,012	0,000
X.1.9.	Intellectual Capital Index, 2023	0,060	0,004	0,000	-0,003	0,000	0,000
X.Group_2	Показники рівня демократизації країни	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X.2.1.	Democracy index, 2022	0,139	0,019	0,000	0,099	0,010	0,011
X.2.2.	Age of democracy, 2020	0,116	0,014	0,000	0,141	0,020	0,000
X.2.3.	Age of Liberal Democracy, 2023	-0,021	0,000	0,000	0,059	0,003	0,001
X.2.4.	Liberal democracy index, 2023	0,165	0,027	0,000	0,113	0,013	0,000
X.2.5.	Liberal political institutions index, 2023	0,144	0,021	0,000	0,094	0,009	0,000
X.2.6.	Civil society participation index, 2023	0,031	0,001	0,000	0,031	0,001	0,000
X.2.7.	Democratic culture index, 2022	0,106	0,011	0,000	0,103	0,011	0,578

X.2.8.	Deliberative democracy index, 2023	0,141	0,020	0,000	0,116	0,013	0,000
X.2.9.	Egalitarian democracy index, 2023	0,181	0,033	0,000	0,159	0,025	0,000
X.2.10.	Citizen satisfaction with democracy, 2020	0,167	0,028	0,000	0,064	0,004	0,000
X.2.11.	Engaged society score, 2023	-0,095	0,009	0,362	-0,114	0,013	0,000
X.2.12.	Equal access to power index, 2023	0,132	0,017	0,000	0,073	0,005	0,000
X.Group_3	Показники ефективності держави	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X.3.1.	Government effectiveness, 2022	0,142	0,020	0,000	0,091	0,008	0,000
X.3.2.	State capacity index, 2015	0,175	0,031	0,506	0,052	0,003	0,000
X.3.3.	Functioning government index, 2022	0,161	0,026	0,000	0,119	0,014	0,253
X.3.4.	Equal access to power index, 2023	0,132	0,017	0,000	0,073	0,005	0,000
X.3.5.	Political centralization index, 2023	-0,276	0,076	0,000	-0,197	0,039	0,000
X.3.6.	Civil Liberties Index, 2022	0,149	0,022	0,000	0,087	0,008	0,002
X.3.7.	Political corruption index, 2023	-0,139	0,019	0,000	-0,086	0,007	0,000
X.3.8.	Corruption Perception Index, 2018	0,017	0,000	0,000	-0,025	0,001	0,000
X.Group_4	Показники розвиненості права	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X.4.1.	Individual liberties and equality before the law index, 2023	0,108	0,012	0,000	0,080	0,006	0,000
X.4.2.	Justified political positions score, 2023	0,043	0,002	0,760	0,051	0,003	0,000
X.4.3.	Transparent laws, 2023	0,073	0,005	0,000	0,107	0,012	0,000
X.4.4.	Rule of law index, 2023	0,207	0,043	0,000	0,162	0,026	0,000
X.4.5.	Judicial constraints on the executive index, 2023	0,219	0,048	0,000	0,163	0,026	0,000
X.4.6.	Legislative constraints on the executive index, 2023	0,170	0,029	0,000	0,119	0,014	0,000
X.4.7.	Rigorous and impartial public administration index, 2023	0,108	0,012	0,007	0,054	0,003	0,000
X.4.8.	Human rights index, 2023	0,182	0,033	0,000	0,137	0,019	0,000

X.4.9.	Equal rights protection index, 2023	0,193	0,037	0,000		0,147	0,022	0,000
X.Group_5	Членство країн в міжнародних організаціях	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000
X.5.1.	OECD	0,349	0,122	0,000		0,264	0,070	0,000
X.5.2.	ICN	0,303	0,092	0,000		0,255	0,065	0,000
X.5.3.	E.Union	0,303	0,092	0,000		0,255	0,065	0,000
X.5.4.	Candidate E.Union	-0,048	0,002	0,000		-0,068	0,005	0,000
X.Group_6	Характеристики системи захисту конкуренції	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000
X.6.1.	Rating Enforcement - Global Competition Review, 2023	-0,208	0,043	0,000		-0,107	0,012	0,000
X.6.2.	Year of adoption National Competition Law	-0,147	0,021	0,000		-0,185	0,034	0,000
X.6.3.	Year of last changes National Competition Law	0,216	0,046	0,000		0,211	0,045	0,000

**ЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКІВ КОРЕЛЯЦІЇ ПІРСОНА, ДЕТЕРМІНАЦІЇ ТА Т-КРИТЕРІЙ СТЬЮДЕНТА
ДЛЯ КЛАСТЕРУ «КЕРІВНИЦТВО»**

№	Indicator	Y.Cluster_1			Y.1.1.			Y.1.2.			Y.1.2.a			Y.1.3.			Y.1.4.			Y.1.5.			Y.1.6.		
		Керівництво			- Термін повноважень			- Порядок призначення			**Конкурс на посаду			- Порядок звільнення			- Можливість повторного призначення			- Сумісність з іншими посадами			- Формальні вимоги до незалежності		
		Кореляція	R ²	t-value	Кореляція	R ²	t-value	Кореляція	R ²	t-value	Кореляція	R ²	t-value	Кореляція	R ²	t-value	Кореляція	R ²	t-value	Кореляція	R ²	t-value	Кореляція	R ²	t-value
X.Group_1	Basic characteristics of the country																								
X.1.1.	Year of independence	-0,095	0,009	0,000	-0,174	0,030	0,000	0,032	0,001	0,000	-0,020	0,000	0,000	0,219	0,048	0,000	-0,093	0,009	0,000	-0,031	0,001	0,000	-0,237	0,056	0,000
X.1.2.	Region	0,023	0,001	0,000	0,023	0,001	0,000	0,134	0,018	0,000	-0,077	0,006	0,000	0,132	0,017	0,000	0,123	0,015	0,000	-0,063	0,004	0,000	-0,160	0,025	0,000
X.1.3.	GDP per Capita (2022)	0,046	0,002	0,000	0,032	0,001	0,000	-0,134	0,018	0,000	0,200	0,040	0,000	-0,316	0,100	0,000	0,170	0,029	0,000	0,076	0,006	0,000	0,190	0,036	0,000
X.1.4.	General Government Debt (2022, % of GDP)	0,258	0,067	0,016	0,301	0,090	0,063	0,012	0,000	0,003	-0,140	0,020	0,000	0,234	0,055	0,000	0,067	0,005	0,008	0,237	0,056	0,003	0,283	0,080	0,002
X.1.5.	Central government expenditure as share of	-0,029	0,001	0,000	0,030	0,001	0,000	-0,076	0,006	0,000	-0,035	0,001	0,000	-0,054	0,003	0,000	-0,153	0,024	0,000	0,048	0,002	0,000	0,044	0,002	0,000

	index, 2023																								
X.2.6.	Civil society participation index, 2023	-0,217	0,047	0,000	-0,196	0,038	0,017	-0,372	0,138	0,000	-0,128	0,016	0,000	-0,358	0,128	0,000	-0,183	0,033	0,000	-0,025	0,001	0,000	0,020	0,000	0,000
X.2.7.	Democratic culture index, 2022	-0,160	0,026	0,000	-0,050	0,003	0,000	-0,298	0,089	0,000	-0,015	0,000	0,000	-0,457	0,209	0,000	-0,021	0,000	0,000	-0,078	0,006	0,000	0,009	0,000	0,000
X.2.8.	Deliberative democracy index, 2023	-0,173	0,030	0,063	-0,093	0,009	0,004	-0,329	0,108	0,096	-0,045	0,002	0,000	-0,428	0,183	0,000	-0,091	0,008	0,022	-0,023	0,001	0,061	0,017	0,000	0,054
X.2.9.	Egalitarian democracy index, 2023	-0,108	0,012	0,027	-0,028	0,001	0,013	-0,285	0,081	0,057	0,009	0,000	0,000	-0,343	0,118	0,000	-0,040	0,002	0,009	-0,013	0,000	0,033	0,062	0,004	0,028
X.2.10.	Citizen satisfaction with democracy, 2020	-0,175	0,030	0,000	-0,080	0,006	0,000	-0,195	0,038	0,000	-0,226	0,051	0,003	-0,240	0,058	0,004	-0,190	0,036	0,001	-0,165	0,027	0,000	0,032	0,001	0,000
X.2.11.	Engaged society score, 2023	-0,261	0,068	0,000	-0,145	0,021	0,000	-0,340	0,116	0,000	-0,045	0,002	0,000	-0,387	0,149	0,000	-0,184	0,034	0,000	-0,114	0,013	0,000	-0,110	0,012	0,000
X.2.12.	Equal access to power index, 2023	-0,140	0,020	0,000	-0,058	0,003	0,006	-0,273	0,075	0,000	0,068	0,005	0,000	-0,339	0,115	0,000	-0,138	0,019	0,000	0,011	0,000	0,000	0,030	0,001	0,000
X.Group_3	State efficiency indicators	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X.3.1.	Government effectiveness, 2022	-0,133	0,018	0,021	-0,083	0,007	0,011	-0,296	0,088	0,016	0,060	0,004	0,056	-0,421	0,177	0,086	-0,056	0,003	0,041	0,007	0,000	0,026	0,070	0,005	0,028

X.3.2.	State capacity index, 2015	- 0,066	0,00	0,00	- 0,056	0,00	0,00	- 0,025	0,00	0,00	- 0,042	0,00	0,00	- 0,098	0,01	0,00	- 0,178	0,03	0,00	0,002	0,00	0,00	0,042	0,00	0,00
X.3.3.	Functioning government index, 2022	- 0,140	0,02	0,00	- 0,115	0,01	0,00	- 0,249	0,06	0,00	0,035	0,00	0,00	- 0,357	0,12	0,00	0,020	0,00	0,00	- 0,068	0,00	0,00	0,004	0,00	0,00
X.3.4.	Equal access to power index, 2023	- 0,140	0,02	0,00	- 0,058	0,00	0,03	- 0,273	0,07	0,00	0,068	0,00	0,00	- 0,339	0,11	0,00	- 0,138	0,01	0,00	0,011	0,00	0,00	0,030	0,00	0,00
X.3.5.	Political centralization index, 2023	0,157	0,02	0,00	0,149	0,02	0,00	0,145	0,02	0,00	- 0,038	0,00	0,08	0,264	0,07	0,00	0,342	0,11	0,00	- 0,039	0,00	0,00	- 0,094	0,00	0,00
X.3.6.	Civil Liberties Index, 2022	- 0,149	0,02	0,00	- 0,042	0,00	0,00	- 0,134	0,01	0,00	0,146	0,02	0,00	- 0,339	0,11	0,00	- 0,247	0,06	0,00	- 0,040	0,00	0,00	0,048	0,00	0,00
X.3.7.	Political corruption index, 2023	0,134	0,01	0,19	0,071	0,00	0,00	0,263	0,06	0,07	- 0,108	0,01	0,02	0,346	0,12	0,16	0,113	0,01	0,77	0,009	0,00	0,35	- 0,058	0,00	0,40
X.3.8.	Corruption Perception Index, 2018	- 0,176	0,03	0,00	- 0,113	0,01	0,00	- 0,336	0,11	0,00	0,081	0,00	0,00	- 0,462	0,21	0,00	- 0,053	0,00	0,00	- 0,055	0,00	0,00	0,043	0,00	0,00
X. Group_4	Indicators of the development of law	0,000	0,00	0,00	0,000	0,00	0,00	0,000	0,00	0,00	0,000	0,00	0,00	0,000	0,00	0,00	0,000	0,00	0,00	0,000	0,00	0,00	0,000	0,00	0,00
X.4.1.	Individual liberties and equality before the law index, 2023	- 0,165	0,02	0,00	- 0,083	0,00	0,00	- 0,193	0,03	0,00	- 0,008	0,00	0,00	- 0,352	0,12	0,00	- 0,248	0,06	0,00	- 0,029	0,00	0,00	0,060	0,00	0,00

X.4.2.	Justified political positions score, 2023	-0,1184	0,0100	0,0000	-0,0523	0,0001	0,0001	-0,3032	0,0900	0,0000	-0,0980	0,0100	0,0000	-0,3675	0,1300	0,0000	-0,1215	0,0100	0,0000	0,1215	0,0100	0,0000	0,0190	0,0000	0,0000
X.4.3.	Transparent laws, 2023	-0,0705	0,0008	0,0000	0,1276	0,0100	0,0000	-0,1554	0,0204	0,0003	0,0251	0,0066	0,0012	-0,2915	0,0858	0,0388	0,0008	0,0008	-0,1379	0,0109	0,0002	0,0281	0,0001	0,0007	
X.4.4.	Rule of law index, 2023	-0,1544	0,0204	0,0000	-0,0756	0,0005	0,0021	-0,2177	0,0407	0,0000	0,0715	0,0005	0,0000	-0,3416	0,1106	0,0000	-0,1575	0,0205	0,0000	-0,0341	0,0001	0,0000	0,0190	0,0000	0,0000
X.4.5.	Judicial constraints on the executive index, 2023	-0,1616	0,0200	0,0000	-0,0756	0,0006	0,0017	-0,1917	0,0307	0,0000	-0,0100	0,0000	0,0000	-0,3266	0,1006	0,0000	-0,2052	0,0400	0,0000	-0,0351	0,0000	0,0000	0,0160	0,0000	0,0000
X.4.6.	Legislative constraints on the executive index, 2023	-0,1174	0,0100	0,0000	-0,0281	0,0005	0,0056	-0,2798	0,0708	0,0000	-0,0200	0,0000	0,0000	-0,2999	0,0809	0,0000	-0,1937	0,0307	0,0000	0,0432	0,0002	0,0000	0,0929	0,0009	0,0000
X.4.7.	Rigorous and impartial public administration index, 2023	-0,2125	0,0401	0,0000	-0,1410	0,0200	0,0022	-0,2418	0,0508	0,0005	0,0980	0,0100	0,0000	-0,3772	0,1402	0,0000	-0,2094	0,0405	0,0000	-0,1256	0,0106	0,0001	0,0381	0,0001	0,0000
X.4.8.	Human rights index, 2023	-0,0715	0,0000	0,0000	-0,0130	0,0000	0,0056	-0,2408	0,0508	0,0000	0,0261	0,0000	0,0000	-0,2650	0,0700	0,0000	-0,0898	0,0008	0,0000	0,0563	0,0003	0,0000	0,0867	0,0007	0,0000
X.4.9.	Equal rights protection index, 2023	-0,0674	0,0000	0,0000	-0,0170	0,0000	0,0022	-0,2324	0,0504	0,0000	0,0220	0,0000	0,0000	-0,2450	0,0600	0,0000	-0,0878	0,0008	0,0000	0,0624	0,0004	0,0000	0,0817	0,0007	0,0000
X. Group_5	Membership of countries	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000

	s in internati onal organiza tions																															
X.5.1.	OECD	- 0,012	0,00	0,97		0,049	0,00	0,03		- 0,144	0,02	0,07		0,067	0,00	0,01		- 0,161	0,02	0,08		0,022	0,00	0,56		0,026	0,00	0,90		0,054	0,00	0,85
X.5.2.	ICN	- 0,039	0,00	0,59		0,042	0,00	0,10		- 0,188	0,03	0,80		0,022	0,00	0,00		- 0,262	0,06	0,02		- 0,140	0,02	0,30		0,090	0,00	0,56		0,143	0,02	0,52
X.5.3.	E.Union	- 0,039	0,00	0,59		0,042	0,00	0,10		- 0,188	0,03	0,80		0,022	0,00	0,00		- 0,262	0,06	0,02		- 0,140	0,02	0,30		0,090	0,00	0,56		0,143	0,02	0,52
X.5.4.	Candida te E.Union	- 0,009	0,00	0,00		- 0,062	0,00	0,00		0,089	0,00	0,00		- 0,029	0,00	0,34		0,196	0,03	0,00		- 0,062	0,00	0,00		- 0,037	0,00	0,00		- 0,060	0,00	0,00
X.Gr oup_ 6	Charact eristics of the competit ion protecti on system	0,000	0,00	0,00		0,000	0,00	0,00		0,000	0,00	0,00		0,000	0,00	0,00		0,000	0,00	0,00		0,000	0,00	0,00		0,000	0,00	0,00		0,000	0,00	0,00
X.6.1.	Rating Enforce ment - Global Competi tion Review, 2023	- 0,280	0,07	0,00		- 0,455	0,20	0,00		- 0,191	0,03	0,00		0,039	0,00	0,00		- 0,315	0,09	0,00		0,114	0,01	0,00		- 0,281	0,07	0,00		- 0,078	0,00	0,00
X.6.2.	Year of adoptio n National Competi tion Law	- 0,128	0,01	0,00		- 0,181	0,03	0,00		0,001	0,00	0,00		0,056	0,00	0,00		- 0,272	0,07	0,00		0,107	0,01	0,00		- 0,133	0,01	0,00		- 0,123	0,01	0,00
X.6.3.	Year of last changes National Competi tion Law	0,119	0,01	0,00		0,088	0,00	0,00		0,005	0,00	0,00		- 0,018	0,00	0,00		0,146	0,02	0,00		0,027	0,00	0,00		0,087	0,00	0,00		0,165	0,02	0,00

**ЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКІВ КОРЕЛЯЦІЇ ПІРСОНА, ДЕТЕРМІНАЦІЇ ТА Т-КРИТЕРІЙ СТЬЮДЕНТА
ДЛЯ КЛАСТЕРУ «ВІДНОСИНИ З ПОЛІТИКАМИ»**

№	Indicator	Y.Cluster_2			Y.2.1.			Y.2.2.			Y.2.3.		
		Відносини з політиками			- Незалежність офіційно заявлена			- Скасування рішень			- Формальні зобов'язання (підзвітність)		
		Кореляція	R ²	t-value	Кореляція	R ²	t-value	Кореляція	R ²	t-value	Кореляція	R ²	t-value
X.Group_1	Basic characteristics of the country												
X.1.1.	Year of independence	-0,254	0,064	0,000	-0,414	0,171	0,000	-0,063	0,004	0,000	0,044	0,002	0,000
X.1.2.	Region	-0,208	0,043	0,000	-0,330	0,109	0,000	-0,068	0,005	0,000	0,026	0,001	0,000
X.1.3.	GDP per Capita (2022)	0,113	0,013	0,000	0,108	0,012	0,000	0,130	0,017	0,000	-0,106	0,011	0,000
X.1.4.	General Government Debt (2022, % of GDP)	-0,047	0,002	0,012	0,222	0,049	0,041	-0,266	0,071	0,237	0,053	0,003	0,456
X.1.5.	Central government expenditure as share of GDP, 2020	-0,005	0,000	0,000	0,206	0,043	0,000	-0,049	0,002	0,000	-0,261	0,068	0,000
X.1.6.	World Bank Gini (%)	-0,023	0,001	0,000	-0,137	0,019	0,000	-0,016	0,000	0,000	0,201	0,041	0,000
X.1.7.	Global Competitiveness Rank, 2019	0,098	0,010	0,000	0,311	0,097	0,000	-0,016	0,000	0,000	-0,162	0,026	0,000
X.1.8.	Natural Capital Index, 2023	0,306	0,094	0,000	0,134	0,018	0,000	0,237	0,056	0,000	0,248	0,061	0,000
X.1.9	Intellectual Capital Index, 2023	0,168	0,028	0,000	0,224	0,050	0,000	0,099	0,010	0,000	-0,058	0,003	0,000

X.Group_2	Indicators of the level of democratization of the country				0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X.2.1.	Democracy index, 2022	0,132	0,017	0,000	0,187	0,035	0,000	0,091	0,008	0,000	-0,088	0,008	0,000
X.2.2.	Age of democracy, 2020	0,075	0,006	0,000	0,120	0,014	0,000	0,076	0,006	0,000	-0,132	0,017	0,000
X.2.3.	Age of Liberal Democracy, 2023	-0,083	0,007	0,000	0,082	0,007	0,000	-0,094	0,009	0,000	-0,239	0,057	0,000
X.2.4.	Liberal democracy index, 2023	0,173	0,030	0,135	0,187	0,035	0,265	0,143	0,020	0,011	-0,072	0,005	0,005
X.2.5.	Liberal political institutions index, 2023	0,138	0,019	0,000	0,157	0,025	0,000	0,099	0,010	0,617	-0,035	0,001	0,028
X.2.6.	Civil society participation index, 2023	-0,063	0,004	0,000	-0,046	0,002	0,000	-0,034	0,001	0,435	-0,053	0,003	0,004
X.2.7.	Democratic culture index, 2022	0,048	0,002	0,000	0,038	0,001	0,000	0,032	0,001	0,000	0,022	0,000	0,000
X.2.8.	Deliberative democracy index, 2023	0,114	0,013	0,537	0,150	0,022	0,679	0,121	0,015	0,002	-0,157	0,025	0,000
X.2.9.	Egalitarian democracy index, 2023	0,172	0,030	0,217	0,212	0,045	0,381	0,156	0,024	0,004	-0,148	0,022	0,001
X.2.10.	Citizen satisfaction with democracy, 2020	0,189	0,036	0,000	0,146	0,021	0,000	0,101	0,010	0,000	0,152	0,023	0,000
X.2.11.	Engaged society score, 2023	-0,122	0,015	0,000	0,006	0,000	0,000	-0,162	0,026	0,000	-0,045	0,002	0,000
X.2.12.	Equal access to power index, 2023	0,177	0,031	0,000	0,255	0,065	0,000	0,093	0,009	0,574	-0,058	0,003	0,012
X.Group_3	State efficiency indicators				0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X.3.1.	Government effectiveness, 2022	0,237	0,056	0,238	0,228	0,052	0,246	0,246	0,061	0,004	-0,166	0,027	0,007
X.3.2.	State capacity index, 2015	0,288	0,083	0,000	0,208	0,043	0,000	0,312	0,098	0,002	-0,103	0,011	0,000

X.3.3.	Functioning government index, 2022	0,187	0,035	0,000	0,243	0,059	0,000	0,141	0,020	0,000	-0,118	0,014	0,000
X.3.4.	Equal access to power index, 2023	0,177	0,031	0,000	0,255	0,065	0,000	0,093	0,009	0,574	-0,058	0,003	0,012
X.3.5.	Political centralization index, 2023	-0,365	0,134	0,000	-0,257	0,066	0,000	-0,329	0,108	0,000	-0,026	0,001	0,000
X.3.6.	Civil Liberties Index, 2022	0,196	0,038	0,000	0,197	0,039	0,000	0,181	0,033	0,000	-0,100	0,010	0,000
X.3.7.	Political corruption index, 2023	-0,215	0,046	0,237	-0,235	0,055	0,312	-0,220	0,049	0,000	0,193	0,037	0,000
X.3.8.	Corruption Perception Index, 2018	0,130	0,017	0,000	0,145	0,021	0,000	0,174	0,030	0,000	-0,220	0,048	0,000
X.Group_4	Indicators of the development of law				0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X.4.1.	Individual liberties and equality before the law index, 2023	0,167	0,028	0,000	0,080	0,006	0,000	0,240	0,058	0,057	-0,135	0,018	0,000
X.4.2.	Justified political positions score, 2023	0,085	0,007	0,000	0,090	0,008	0,000	0,076	0,006	0,005	-0,044	0,002	0,001
X.4.3.	Transparent laws, 2023	-0,051	0,003	0,010	0,046	0,002	0,019	-0,078	0,006	0,000	-0,071	0,005	0,000
X.4.4.	Rule of law index, 2023	0,200	0,040	0,000	0,162	0,026	0,000	0,237	0,056	1,000	-0,154	0,024	0,185
X.4.5.	Judicial constraints on the executive index, 2023	0,209	0,044	0,000	0,097	0,009	0,000	0,249	0,062	0,933	-0,040	0,002	0,146
X.4.6.	Legislative constraints on the executive index, 2023	0,202	0,041	0,000	0,255	0,065	0,000	0,138	0,019	0,626	-0,081	0,006	0,615
X.4.7.	Rigorous and impartial public administration index, 2023	0,140	0,020	0,009	0,157	0,025	0,012	0,152	0,023	0,502	-0,152	0,023	0,240

X.4.8.	Human rights index, 2023	0,301	0,091	0,000	0,306	0,094	0,000	0,221	0,049	0,635	-0,034	0,001	0,622
X.4.9.	Equal rights protection index, 2023	0,310	0,096	0,000	0,317	0,100	0,000	0,225	0,051	0,986	-0,028	0,001	0,197
X.Group_5	Membership of countries in international organizations				0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X.5.1.	OECD	0,316	0,100	0,916	0,376	0,142	0,954	0,171	0,029	0,012	0,020	0,000	0,018
X.5.2.	ICN	0,274	0,075	0,543	0,397	0,157	0,607	0,133	0,018	0,033	-0,070	0,005	0,059
X.5.3.	E.Union	0,274	0,075	0,543	0,397	0,157	0,607	0,133	0,018	0,033	-0,070	0,005	0,059
X.5.4.	Candidate E.Union	0,098	0,010	0,000	0,033	0,001	0,000	0,001	0,000	0,000	0,271	0,074	0,000
X.Group_6	Characteristics of the competition protection system				0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X.6.1.	Rating Enforcement - Global Competition Review, 2023	-0,417	0,174	0,000	-0,143	0,020	0,000	-0,444	0,197	0,000	-0,219	0,048	0,000
X.6.2.	Year of adoption National Competition Law	-0,085	0,007	0,000	-0,061	0,004	0,000	-0,022	0,000	0,000	-0,130	0,017	0,000
X.6.3.	Year of last changes National Competition Law	0,210	0,044	0,000	0,313	0,098	0,000	-0,018	0,000	0,000	0,210	0,044	0,000

**ЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКІВ КОРЕЛЯЦІЇ ПІРСОНА, ДЕТЕРМІНАЦІЇ ТА Т-КРИТЕРІЙ СТЬЮДЕНТА
ДЛЯ КЛАСТЕРУ «ФІНАНСИ І ОРГАНІЗАЦІЯ»**

№	Indicator	Y.Cluster_3			Y.3.1.			Y.3.2.			Y.3.3.			Y.3.4.		
		Фінанси і організація			-Джерело бюджету			-Контроль над власним бюджетом та людьми			-Організаційна структура			- Доступ до ресурсів інших відомств		
		Кореляція	R ²	t-value	Кореляція	R ²	t-value	Кореляція	R ²	t-value	Кореляція	R ²	t-value	Кореляція	R ²	t-value
X.Group_1	Basic characteristics of the country															
X.1.1.	Year of independence	-0,161	0,026	0,000	-0,076	0,006	0,000	0,029	0,001	0,000	-0,067	0,005	0,000	-0,357	0,127	0,000
X.1.2.	Region	-0,142	0,020	0,000	0,092	0,008	0,000	0,082	0,007	0,000	0,213	0,045	0,000	-0,765	0,585	0,000
X.1.3.	GDP per Capita (2022)	-0,045	0,002	0,000	-0,201	0,040	0,000	-0,256	0,066	0,000	-0,180	0,032	0,000	0,658	0,433	0,000
X.1.4.	General Government Debt (2022, % of GDP)	0,275	0,075	0,000	0,281	0,079	0,539	0,096	0,009	0,553	0,133	0,018	0,614	0,260	0,067	0,005
X.1.5.	Central government expenditure as share of GDP, 2020	-0,036	0,001	0,000	-0,080	0,006	0,000	-0,157	0,025	0,000	-0,061	0,004	0,000	0,312	0,097	0,000
X.1.6.	World Bank Gini (%)	0,095	0,009	0,000	0,174	0,030	0,000	0,272	0,074	0,000	0,234	0,055	0,000	-0,583	0,340	0,000
X.1.7.	Global Competitiveness Rank, 2019	-0,087	0,008	0,000	-0,281	0,079	0,000	-0,317	0,101	0,000	-0,250	0,063	0,000	0,767	0,589	0,000

X.1.8.	Natural Capital Index, 2023	0,076	0,006	0,000	0,193	0,037	0,000	0,028	0,001	0,000	-0,234	0,055	0,000	0,208	0,043	0,000
X.1.9	Intellectual Capital Index, 2023	-0,124	0,015	0,000	-0,229	0,052	0,000	-0,314	0,099	0,000	-0,320	0,102	0,000	0,698	0,488	0,000
X.Group_2	Indicators of the level of democratization of the country	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X.2.1.	Democracy index, 2022	-0,042	0,002	0,000	-0,102	0,010	0,000	-0,301	0,091	0,000	-0,356	0,126	0,000	0,835	0,698	0,000
X.2.2.	Age of democracy, 2020	-0,091	0,008	0,000	-0,135	0,018	0,000	-0,282	0,080	0,000	-0,327	0,107	0,000	0,670	0,449	0,000
X.2.3.	Age of Liberal Democracy, 2023	-0,078	0,006	0,000	-0,223	0,050	0,000	-0,263	0,069	0,000	-0,121	0,015	0,000	0,552	0,305	0,000
X.2.4.	Liberal democracy index, 2023	-0,025	0,001	0,000	-0,024	0,001	0,026	-0,293	0,086	0,017	-0,295	0,087	0,024	0,762	0,581	0,039
X.2.5.	Liberal political institutions index, 2023	-0,007	0,000	0,000	0,126	0,016	0,086	-0,257	0,066	0,043	-0,255	0,065	0,035	0,607	0,369	0,000
X.2.6.	Civil society participation index, 2023	0,005	0,000	0,000	0,007	0,000	0,030	-0,150	0,022	0,010	-0,176	0,031	0,008	0,445	0,198	0,000
X.2.7.	Democratic culture index, 2022	-0,070	0,005	0,000	-0,023	0,001	0,000	-0,286	0,082	0,000	-0,240	0,058	0,000	0,586	0,343	0,000
X.2.8.	Deliberative democracy index, 2023	-0,013	0,000	0,000	-0,144	0,021	0,003	-0,224	0,050	0,001	-0,289	0,083	0,002	0,732	0,536	0,163
X.2.9.	Egalitarian democracy index, 2023	-0,038	0,001	0,000	-0,144	0,021	0,008	-0,302	0,091	0,004	-0,286	0,082	0,007	0,816	0,666	0,061
X.2.10.	Citizen satisfaction with democracy, 2020	-0,022	0,000	0,015	0,011	0,000	0,000	-0,127	0,016	0,000	-0,178	0,032	0,000	0,331	0,109	0,001

X.2.11.	Engaged society score, 2023	-0,122	0,015	0,000	-0,074	0,005	0,000	-0,231	0,054	0,000	-0,265	0,070	0,000	0,399	0,159	0,000
X.2.12.	Equal access to power index, 2023	-0,051	0,003	0,000	-0,011	0,000	0,009	-0,281	0,079	0,024	-0,294	0,087	0,019	0,664	0,441	0,000
X.Group_3	State efficiency indicators	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X.3.1.	Government effectiveness, 2022	-0,088	0,008	0,662	-0,247	0,061	0,009	-0,341	0,116	0,009	-0,310	0,096	0,010	0,842	0,709	0,454
X.3.2.	State capacity index, 2015	-0,124	0,015	0,000	-0,064	0,004	0,000	-0,264	0,070	0,000	-0,157	0,025	0,000	0,369	0,136	0,000
X.3.3.	Functioning government index, 2022	0,001	0,000	0,000	-0,090	0,008	0,000	-0,231	0,054	0,000	-0,347	0,120	0,000	0,796	0,633	0,000
X.3.4.	Equal access to power index, 2023	-0,051	0,003	0,000	-0,011	0,000	0,009	-0,281	0,079	0,024	-0,294	0,087	0,019	0,664	0,441	0,000
X.3.5.	Political centralization index, 2023	-0,155	0,024	0,360	-0,173	0,030	0,000	0,008	0,000	0,000	0,215	0,046	0,000	-0,484	0,234	0,001
X.3.6.	Civil Liberties Index, 2022	-0,075	0,006	0,000	-0,117	0,014	0,000	-0,336	0,113	0,000	-0,298	0,089	0,000	0,777	0,604	0,000
X.3.7.	Political corruption index, 2023	0,115	0,013	0,004	0,261	0,068	0,000	0,360	0,130	0,000	0,319	0,102	0,000	-0,833	0,694	0,898
X.3.8.	Corruption Perception Index, 2018	-0,213	0,045	0,000	-0,307	0,094	0,000	-0,423	0,179	0,000	-0,340	0,115	0,000	0,745	0,556	0,000
X.Group_4	Indicators of the development of law	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X.4.1.	Individual liberties and equality before the law index, 2023	0,006	0,000	0,000	-0,005	0,000	0,000	-0,190	0,036	0,000	-0,258	0,067	0,000	0,600	0,360	0,000
X.4.2.	Justified political positions score, 2023	0,108	0,012	0,000	-0,057	0,003	0,001	-0,073	0,005	0,001	-0,018	0,000	0,001	0,472	0,223	0,000

X.4.3.	Transparent laws, 2023	-0,065	0,00 4	0,83 7	-0,113	0,01 3	0,00 0	-0,238	0,05 6	0,00 0	-0,218	0,04 8	0,00 0	0,545	0,29 7	0,08 7
X.4.4.	Rule of law index, 2023	-0,021	0,00 0	0,00 0	-0,046	0,00 2	0,29 1	-0,240	0,05 7	0,20 3	-0,281	0,07 9	0,17 1	0,673	0,45 3	0,00 0
X.4.5.	Judicial constraints on the executive index, 2023	0,051	0,00 3	0,00 0	0,111	0,01 2	0,24 7	-0,143	0,02 1	0,16 5	-0,267	0,07 2	0,13 9	0,560	0,31 3	0,00 0
X.4.6.	Legislative constraints on the executive index, 2023	-0,006	0,00 0	0,00 0	-0,104	0,01 1	0,67 9	-0,277	0,07 7	0,58 1	-0,304	0,09 3	0,51 4	0,841	0,70 7	0,00 0
X.4.7.	Rigorous and impartial public administration index, 2023	-0,128	0,01 6	0,00 0	-0,102	0,01 0	0,25 4	-0,311	0,09 7	0,23 1	-0,301	0,09 1	0,21 6	0,586	0,34 3	0,00 4
X.4.8.	Human rights index, 2023	-0,004	0,00 0	0,00 0	-0,182	0,03 3	0,68 4	-0,253	0,06 4	0,58 8	-0,290	0,08 4	0,52 2	0,840	0,70 5	0,00 0
X.4.9.	Equal rights protection index, 2023	0,019	0,00 0	0,00 0	-0,179	0,03 2	0,29 8	-0,222	0,04 9	0,21 3	-0,277	0,07 7	0,18 1	0,827	0,68 4	0,00 0
X.Group_5	Membership of countries in international organizations	0,000	0,00 0	0,00 0	0,000	0,00 0	0,00 0	0,000	0,00 0	0,00 0	0,000	0,00 0	0,00 0	0,000	0,00 0	0,00 0
X.5.1.	OECD	0,060	0,00 4	0,00 8	-0,055	0,00 3	0,03 0	-0,252	0,06 3	0,02 7	-0,246	0,06 0	0,03 3	0,000	0,00 0	0,00 0
X.5.2.	ICN	0,088	0,00 8	0,00 2	-0,036	0,00 1	0,08 5	-0,241	0,05 8	0,08 2	-0,256	0,06 5	0,09 6	0,000	0,00 0	0,00 0
X.5.3.	E.Union	0,088	0,00 8	0,00 2	-0,036	0,00 1	0,08 5	-0,241	0,05 8	0,08 2	-0,256	0,06 5	0,09 6	0,000	0,00 0	0,00 0
X.5.4.	Candidate E.Union	0,137	0,01 9	0,09 9	-0,016	0,00 0	0,00 0	0,270	0,07 3	0,00 0	0,061	0,00 4	0,00 0	0,000	0,00 0	0,00 0
X.Group_6	Characteristics of the competition protection system	0,000	0,00 0	0,00 0	0,000	0,00 0	0,00 0	0,000	0,00 0	0,00 0	0,000	0,00 0	0,00 0	0,000	0,00 0	0,00 0
X.6.1.	Rating Enforcement - Global	0,087	0,00 8	0,00 0	-0,257	0,06 6	0,00 0	-0,071	0,00 5	0,00 0	0,376	0,14 2	0,00 0	0,239	0,05 7	0,00 0

	Competition Review, 2023																			
X.6.2.	Year of adoption National Competition Law	-0,216	0,04 7	0,00 0		-0,098	0,01 0	0,00 0		-0,152	0,02 3	0,00 0		-0,017	0,00 0	0,00 0		-0,190	0,03 6	0,00 0
X.6.3.	Year of last changes National Competition Law	0,234	0,05 5	0,00 0		-0,141	0,02 0	0,00 0		0,156	0,02 4	0,00 0		0,108	0,01 2	0,00 0		0,309	0,09 5	0,00 0

**ЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКІВ КОРЕЛЯЦІЇ ПІРСОНА, ДЕТЕРМІНАЦІЇ ТА Т-КРИТЕРІЙ СТЬЮДЕНТА
ДЛЯ КЛАСТЕРУ «РЕГУЛЯТОРНІ КОМПЕТЕНЦІЇ»**

№	Indicator	Y.Cluster_4			Y.4.1.			Y.4.2.			Y.4.3.			Y.4.4.		
		Регуляторні компетенції			-Формування підзаконних правил			-Застосування санкцій			- Пріоритизація зусиль			- Здатність впливати на політиків		
		Кореляція	R ²	t-value	Кореляція	R ²	t-value	Кореляція	R ²	t-value	Кореляція	R ²	t-value	Кореляція	R ²	t-value
X.Group_1	Basic characteristics of the country															
X.1.1.	Year of independence	-0,285	0,081	0,000	-0,011	0,000	0,000	-0,119	0,014	0,000	-0,271	0,073	0,000	-0,128	0,016	0,000
X.1.2.	Region	-0,223	0,050	0,000	0,059	0,003	0,000	-0,012	0,000	0,000	-0,438	0,191	0,000	0,217	0,047	0,000
X.1.3.	GDP per Capita (2022)	0,049	0,002	0,000	-0,160	0,026	0,000	-0,060	0,004	0,000	0,238	0,056	0,000	-0,136	0,018	0,000
X.1.4.	General Government Debt (2022, % of GDP)	0,242	0,058	0,000	-0,075	0,006	0,000	-0,028	0,001	0,000	0,401	0,161	0,003	-0,099	0,010	0,123
X.1.5.	Central government expenditure as share of GDP, 2020	-0,115	0,013	0,000	-0,195	0,038	0,000	-0,188	0,035	0,000	0,071	0,005	0,000	-0,136	0,019	0,000
X.1.6.	World Bank Gini (%)	-0,092	0,008	0,000	0,152	0,023	0,000	0,035	0,001	0,000	-0,351	0,123	0,000	0,274	0,075	0,000
X.1.7.	Global Competitiveness Rank, 2019	0,047	0,002	0,000	0,002	0,000	0,000	-0,010	0,000	0,000	0,197	0,039	0,000	-0,245	0,060	0,000

X.1.8.	Natural Capital Index, 2023	0,298	0,089	0,000	0,366	0,134	0,000	0,265	0,070	0,000	0,078	0,006	0,000	0,089	0,008	0,000
X.1.9	Intellectual Capital Index, 2023	0,063	0,004	0,000	0,069	0,005	0,000	-0,150	0,022	0,000	0,164	0,027	0,000	-0,166	0,028	0,000
X.Group_2	Indicators of the level of democratization of the country	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X.2.1.	Democracy index, 2022	0,262	0,068	0,000	0,054	0,003	0,000	-0,032	0,001	0,000	0,407	0,165	0,000	-0,160	0,026	0,000
X.2.2.	Age of democracy, 2020	0,273	0,075	0,000	-0,097	0,009	0,000	0,088	0,008	0,000	0,446	0,199	0,000	-0,115	0,013	0,000
X.2.3.	Age of Liberal Democracy, 2023	0,016	0,000	0,000	-0,290	0,084	0,000	-0,020	0,000	0,000	0,260	0,068	0,000	-0,145	0,021	0,000
X.2.4.	Liberal democracy index, 2023	0,244	0,059	0,001	0,150	0,023	0,000	-0,143	0,020	0,000	0,358	0,128	0,014	-0,163	0,027	0,003
X.2.5.	Liberal political institutions index, 2023	0,210	0,044	0,000	0,215	0,046	0,000	-0,149	0,022	0,000	0,317	0,100	0,000	-0,234	0,055	0,936
X.2.6.	Civil society participation index, 2023	0,238	0,057	0,000	0,119	0,014	0,000	-0,034	0,001	0,000	0,298	0,089	0,000	-0,079	0,006	0,726
X.2.7.	Democratic culture index, 2022	0,256	0,066	0,000	0,013	0,000	0,000	-0,131	0,017	0,000	0,392	0,154	0,000	-0,057	0,003	0,000
X.2.8.	Deliberative democracy index, 2023	0,266	0,071	0,003	0,106	0,011	0,000	-0,067	0,004	0,000	0,369	0,136	0,052	-0,116	0,013	0,000
X.2.9.	Egalitarian democracy index, 2023	0,271	0,073	0,001	0,006	0,000	0,000	-0,073	0,005	0,000	0,439	0,192	0,020	-0,130	0,017	0,001
X.2.10.	Citizen satisfaction with democracy, 2020	0,305	0,093	0,018	0,114	0,013	0,000	0,139	0,019	0,000	0,246	0,060	0,006	0,118	0,014	0,000

X.2.11.	Engaged society score, 2023	0,084	0,007	0,000	0,189	0,036	0,003	-0,108	0,012	0,004	0,073	0,005	0,000	-0,077	0,006	0,000
X.2.12.	Equal access to power index, 2023	0,181	0,033	0,000	0,127	0,016	0,000	-0,112	0,012	0,000	0,291	0,084	0,000	-0,182	0,033	0,899
X.Group_3	State efficiency indicators	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X.3.1.	Government effectiveness, 2022	0,145	0,021	0,772	-0,027	0,001	0,000	-0,043	0,002	0,000	0,313	0,098	0,951	-0,182	0,033	0,002
X.3.2.	State capacity index, 2015	0,247	0,061	0,000	0,158	0,025	0,147	-0,016	0,000	0,136	0,168	0,028	0,000	0,157	0,025	0,005
X.3.3.	Functioning government index, 2022	0,206	0,043	0,000	-0,046	0,002	0,000	-0,051	0,003	0,000	0,388	0,150	0,000	-0,150	0,022	0,000
X.3.4.	Equal access to power index, 2023	0,181	0,033	0,000	0,127	0,016	0,000	-0,112	0,012	0,000	0,291	0,084	0,000	-0,182	0,033	0,899
X.3.5.	Political centralization index, 2023	-0,337	0,114	0,451	-0,243	0,059	0,000	0,080	0,006	0,000	-0,433	0,187	0,109	0,195	0,038	0,000
X.3.6.	Civil Liberties Index, 2022	0,254	0,065	0,000	0,092	0,008	0,000	-0,005	0,000	0,000	0,384	0,148	0,000	-0,188	0,035	0,000
X.3.7.	Political corruption index, 2023	-0,185	0,034	0,088	-0,073	0,005	0,000	0,025	0,001	0,000	-0,304	0,093	0,487	0,182	0,033	0,000
X.3.8.	Corruption Perception Index, 2018	0,057	0,003	0,000	-0,044	0,002	0,000	-0,116	0,013	0,000	0,220	0,048	0,000	-0,178	0,032	0,000
X.Group_4	Indicators of the development of law	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X.4.1.	Individual liberties and equality before the law index, 2023	0,219	0,048	0,000	0,011	0,000	0,002	-0,054	0,003	0,003	0,383	0,147	0,000	-0,168	0,028	0,133
X.4.2.	Justified political positions score, 2023	0,000	0,000	0,000	0,049	0,002	0,151	-0,261	0,068	0,202	0,133	0,018	0,000	-0,189	0,036	0,009

X.4.3.	Transparent laws, 2023	0,177	0,03 1	1,00 0	0,063	0,00 4	0,00 0	-0,114	0,01 3	0,00 0	0,239	0,05 7	0,50 7	-0,025	0,00 1	0,00 0
X.4.4.	Rule of law index, 2023	0,353	0,12 4	0,00 0	0,170	0,02 9	0,00 0	0,009	0,00 0	0,00 0	0,434	0,18 8	0,00 0	-0,121	0,01 5	0,67 3
X.4.5.	Judicial constraints on the executive index, 2023	0,348	0,12 1	0,00 0	0,232	0,05 4	0,00 0	-0,088	0,00 8	0,00 0	0,407	0,16 6	0,00 0	-0,103	0,01 1	0,73 7
X.4.6.	Legislative constraints on the executive index, 2023	0,223	0,05 0	0,00 0	0,067	0,00 4	0,00 0	-0,054	0,00 3	0,00 0	0,383	0,14 7	0,00 0	-0,215	0,04 6	0,36 3
X.4.7.	Rigorous and impartial public administration index, 2023	0,267	0,07 1	0,00 0	0,159	0,02 5	0,28 1	-0,033	0,00 1	0,28 6	0,346	0,12 0	0,00 2	-0,140	0,01 9	0,64 1
X.4.8.	Human rights index, 2023	0,148	0,02 2	0,00 0	-0,060	0,00 4	0,00 0	-0,078	0,00 6	0,00 0	0,368	0,13 5	0,00 0	-0,225	0,05 0	0,37 4
X.4.9.	Equal rights protection index, 2023	0,155	0,02 4	0,00 0	-0,056	0,00 3	0,00 0	-0,062	0,00 4	0,00 0	0,363	0,13 2	0,00 0	-0,210	0,04 4	0,69 3
X.Group_5	Membership of countries in international organizations	0,000	0,00 0	0,00 0	0,000	0,00 0	0,00 0	0,000	0,00 0	0,00 0	0,000	0,00 0	0,00 0	0,000	0,00 0	0,00 0
X.5.1.	OECD	0,288	0,08 3	0,04 4	0,152	0,02 3	0,00 0	-0,009	0,00 0	0,00 0	0,334	0,11 1	0,16 8	-0,067	0,00 4	0,00 4
X.5.2.	ICN	0,289	0,08 3	0,01 6	0,103	0,01 1	0,00 0	-0,040	0,00 2	0,00 0	0,438	0,19 2	0,07 6	-0,200	0,04 0	0,01 4
X.5.3.	E.Union	0,289	0,08 3	0,01 6	0,103	0,01 1	0,00 0	-0,040	0,00 2	0,00 0	0,438	0,19 2	0,07 6	-0,200	0,04 0	0,01 4
X.5.4.	Candidate E.Union	-0,140	0,02 0	0,16 6	-0,179	0,03 2	0,00 0	0,112	0,01 3	0,00 0	-0,129	0,01 7	0,03 9	0,029	0,00 1	0,00 0
X.Group_6	Characteristics of the competition protection system	0,000	0,00 0	0,00 0	0,000	0,00 0	0,00 0	0,000	0,00 0	0,00 0	0,000	0,00 0	0,00 0	0,000	0,00 0	0,00 0
X.6.1.	Rating Enforcement - Global	-0,235	0,05 5	0,00 0	-0,341	0,11 6	0,00 0	-0,645	0,41 6	0,00 0	-0,070	0,00 5	0,00 0	0,312	0,09 7	0,00 0

	Competition Review, 2023																	
X.6.2.	Year of adoption National Competition Law	-0,095	0,00 9	0,00 0		-0,005	0,00 0	0,00 0	0,100	0,01 0	0,00 0		-0,162	0,02 6	0,00 0	0,030	0,00 1	0,00 0
X.6.3.	Year of last changes National Competition Law	0,096	0,00 9	0,00 0		-0,005	0,00 0	0,00 0	0,032	0,00 1	0,00 0		0,160	0,02 6	0,00 0	-0,072	0,00 5	0,00 0